

A. 5203

ACADEMIA DE INALTE STUDII
COMERCIALE ȘI INDUSTRIALE DIN CLUJ

DARE DE SEAMĂ

PE ANII 1926/1927 ȘI 1927/1928

PUBLICATĂ DE RECTORATUL ȘI
SECRETARIATUL ACADEMIEI

BIBLIOTECA CUPRINSUL : library Cluj

- I. Proslăvirea Domniei Regelui Ferdinand I. al României, *M. Dimitrescu*.
- II. Aplicările Psihologiei la viața economică, *Pavel Roșca*.
- III. Raportul Jubileului de 75 ani al Institutului superior de comerț din Anvers, *Gh. Moroianu*.
- IV. Reprivire comparativă asupra celor două Academii (1902—1918 ; 1918—1928) și misiunea ei în viitor, *A. Ciortea*.
- V. Istoricul anului școlar 1926/1927.
- VI. Istoricul anului școlar 1927/1928.
- VII. Personalul administrativ.
- VIII. Corpul didactic.
- IX. Personalul de serviciu.
- X. Programa analitică.
- XI. Cursurile și orarul.
- XII. Extras de regulament.

CLUJ
LIBRĂRIA R. CIOFLEC, STR. UNIVERSITĂȚII 3
1 9 2 9

A. 5203

ACADEMIA DE INALTE STUDII
COMERCIALE ŞI INDUSTRIALE DIN CLUJ



DARE DE SEAMĂ

PE ANII 1926/1927 ŞI 1927/1928

PUBLICATĂ DE RECTORATUL ŞI
SECRETARIATUL ACADEMIEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj
CUPRINSUL:

- I. Proslăvirea Domniei Regelui Ferdinand I. al României, *M. Dimitrescu.*
- II. Aplicările Psihologiei la viața economică, *Pavel Roșca.*
- III. Raportul Jubileului de 75 ani al Institutului superior de comerț din Anvers, *Gh. Moroianu.*
- IV. Reprivere comparativă asupra celor două Academii (1902—1918; 1918—1928) și misiunea ei în viitor, *A. Ciortea.*
- V. Istoricul anului școlar 1926/1927.
- VI. Istoricul anului școlar 1927/1928.
- VII. Personalul administrativ.
- VIII. Corpul didactic.
- IX. Personalul de serviciu.
- X. Programa analitică.
- XI. Cursurile și orariul.
- XII. Extras de regulament.

AB. 4245
Sectia XIII AB. 225

Proslăvirea Domniei Regelui Ferdinand I. al României.

Discurs rostit de

Profesorul **Marin Dimitrescu** cu prilejul deschiderii cursurilor în 26 Octombrie 1927 la Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj.

Onorat auditor,

Dnul Ministru de Instrucție Publică a avut un gând fericit, când a sfătuit toate așezămintele de cultură să-și inaugureze munca din anul acesta școlar prin proslăvirea faptelor mărețe, ce au ilustrat domnia glorioasă a mult regretatului nostru Rege Ferdinand I, care a izbutit să sfărâme printr'o vitejie fără seamă lanțurile robiei reîntregind Statul român în hotarele lui firești, aproape până la marginea graiului românesc dela Tisă-Nistru și până la Marea cea mare, cum ziceau odinioară voevozii noștri Basarabi.

Mulțumită acestui fapt autorizat se vor proslăvi virtuțile strălucite ce au împodobit domnia rodnică a în veci neuitatului nostru Rege în toate așezămintele culturale, începând dela cea mai modestă școală de cătun și până la cea mai înaltă școală orășenească. Consiliul profesoral al Academiei noastre a hotărât să-i fiu eu purtătorul de cuvânt în acest ceas solemn, cu toată teama ce mi-am exprimat: că nu voi fi la înălțimea misiunii, ce mi s'a încredințat, totuși m'am încumetat în cele din urmă, să-mi i-au asupra-mi această răspundere mare, convins fiind, că, lipsurile ce se vor dovedi, vor fi împlinite prin amintirea pe cât de vie pe atât de proaspătă, ce să păstrează în mintea generației de astăzi, despre isprăvile strălucite, desfășurate sub ochii noștri înmărmuriți, de către Marele nostru Domnitor, care contopindu-și Viața Sa cu a Țării a lucrat cu tot patriotismul Său luminat să mărească și întărească patria română pentru fericirea căreia nici o jertfă nu-i-se părea prea mare.

Ce providențială solie I-s'a hărăzit regelui Ferdinand; să

împlinească dorul cel mare și sfânt, după care a suspinat și trudit poporul român de pretutindeni în decursul atâtor amar de veacuri.

*

Cel mai cuvenit prinos de recunoștință ce putem aduce regelui Ferdinand e: să încercăm, să pătrundem în taina sufletului Său măreț urmărindu-i activitatea încă din zorile tinereții Sale de când venea în calitate de Moștenitor al tronului, la cazarma Cuza Vodă din București, să comande regimentul 2 de infanterie încazarmat acolo. După ce a comandat toate mișcărilor reglementare a încheiat cu comanda cunoscută: *pentru defilare*. Toate aceste mișcări au fost comandate cu o virtuozitate atât de vibratoare, încât au provocat o adâncă emoție patriotică, în sufletul tuturor soldaților regimentului 2 de infanterie, în care îmi făceam și eu atunci serviciul militar.

După plecarea Prințului Moștenitor, comandantul regimentului chiamă deoparte pe ofițeri și pe bacalaureați, spunându-le în taină aceste cuvinte cu adevărat profetice: „Domnilor, înfățișarea Prințului nostru Moștenitor a produs asupra-mi o impresie atât de puternică încât vă pot spune de pe acum, că dacă oștirea noastră nu va avea parte să fie condusă peste Carpați de Augustul nostru Suveran Carol I, ca să desrobească pe frații noștri subjugăți, apoi cu siguranță Moștenitorul tronului va împlini această solie sfântă“. Astfel de perspective daurite deșteptă activitatea Regelui Ferdinand în mintea armatei române încă de pe vremea, când era numai simplu sublocotenent. De asemenea a defilat în București, la un 10 Mai, în fruntea unei trupe de vânători cu o sprintenitate atât de fermecătoare, încât a produs emoțiuni patriotice în publicul numeros, care a izbucnit în ropote de aplauze, ce nu s'au sfârșit decât după ce s'au dus departe — departe trupa comandată de Principele nostru Moștenitor.

În pavilionul oficial Dimitrie Sturdza, Primul Ministru își ștergea lacrimile de bucurie spunând unui tânăr din apropiere: „D-voastră tinerii nu înțelegeți emoțiunea mea, decât eu am apucat vremuri de restrînte, când țara întregă tremura vargă de frica unui pașă turcesc, venit în țară cu porunci viziriene, astăzi însă sunt fericit când văd în armata noastră, siguranța de mâine a neamului, pe Moștenitorului tronului deșteptând în public manifestări patriotice, ca cele de astăzi“.

Tocmai târziu am avut fericitul privilegiu să mă prezint Regelui Ferdinand, în calitate de director al liceului Lazăr din București, când ani dearândul am avut onoarea să fiu primit în audiență, atât în capitala Țării, cât și la Sinaia în reședința Sa de vară, unde am avut parte să cunosc de aproape bogata comoară intelectuală, ce posedă luminatul nostru Rege. De altmintrelea și altă lume avea aceiași convingere despre cultura adâncă ce-și apropiase Regele Ferdinand. Intre alții, regretatul profesor universitar Pârvan îmi afirmă, acum câțiva ani, că pe când făcea săpături în Dobrogea, s'a pomenit cu un automobil, din care se cobora, Regele Ferdinand, care după ce s'a interesat de aproape de noile descoperiri arheologice, a descifrat o inscripție cu competența unui adevărat arheolog.

Citeam numai departe decât ieri într'un ziar din capitală, că Dl Maurice de Waleffe, secretarul congresului latin, ținut de curând la București, a aflat cu emoție, că Regele nostru își alina durerile, în timpul marei Lui suferințe îndurate cu o răbdare creștinească, ocupându-se cu filologia clasică și cu limba ebraică, pe care o cunoștea ca un adevărat savant specialist. Nici științele naturale nu-i erau streine, după mărturia specialiștilor, care l-au cunoscut, căci în ajunul de a-și da sufletul a făcut personal o comandă de flori la Londra pentru grădinele palatelor regale. Decât îmi spunea odată, luminatul nostru Domnitor, cași fericitul într'u pomenire, Regele Carol: nu e așa, Domnule Director, este frumos, să posedă cineva cunoștințele cele mai bogate și mai variate, dar nu trebuie să pierdeți din vedere, mai ales D-voastră dascălii, că în viață, caracterele hotărâsc mai mult soarta popoarelor decât talentele. Și numai oamenii de caracter le apără de învingere și de nimicire.

Scuzați-mi, Vă rog, Onorat Auditor, aceste amintiri retrospective, decât ele ne ajută, să reconstruim în parte structura intelectuală și morală a regretatului nostru Rege, așa pe cât am avut eu parte s'o cunosc, încă de pe când Suveranul nostru era Moștenitorul tronului.

Cu acest bogat capital intelectual și moral a urcat treptele tronului, regele Ferdinand, în ziua de 28 Septembrie 1914, când a primit coroana de oțel, turnată dintr'un tun luat dela Plevna, în timpul războiului pentru Independența Românicii, purtat cu o glorie strălucită de Carol I, cel Înțelept, întemeietorul Regatului

Român. Regele Ferdinand se legătuia în ziua solemnă a încoronării în fața Țării „că va fi un bun român“.

Toată suflarea românească luminată a priceput pe deplin, ce înțeles adânc cuprinde acest program domnesc. El rezuma idealul național al poporului român susținut cu căldură din veac în veac de cronicarii și rapsozii neamului nostru. Acest ideal s'a înviorat mai ales în ultimii 30 de ani de purtătorii de cuvânt ai neamului nostru, cari au apărat din toate puterile lor dreptul la viață al fraților noștri din Ardeal, căci erau cei mai oropsiți și mai primejduiți în existența lor națională.

În deosebi, tinerimea din cele două universități din București și din Iași, ajutată de studenții români împrăstiați pe la universitățile streine deveneau în ceasurile lor libere apostolii idealului nostru național. Lucru vrednic de amintit: ei isbutesc să înregistreze în conștiința europeană problema ardeleană printre problemele politice importante, ce aveau să fie rezolvite odată și odată de areopagul lumii, care va fi chemat, să îndreptățească popoarele asuprite.

Problema națională luase atunci un caracter grav prin încercarea monstruoasă a guvernului maghiar de a desnaționaliza cu sila în Ardeal popoarele de altă naționalitate. Românii s'au împotrivit cu o îndârjire admirabilă acestei încercări criminale. Ei trimit o deputație de 300 de Români să se plângă împăratului la Viena, fiindcă n'aveau nici un pic de încredere în regele dela Pesta. Pentru această îndrăsneală, comitetul faimosului Memorand,¹⁾ este judecat la Cluj, în fața unui tribunal, anume întocmit ca să pedepsească, și în urmă întemnițat la Seghedin și la Vaț. Procesul acesta a avut un răsunet puternic în lumea întreagă.

În Anglia, s'a pregătit de către cel care scrie aceste rânduri

¹⁾ D-l Dr. Mihali, afirmă, cu prilejul comemorării dela Cluj, în 25 Mai 1928, a celor 15 eroi, cari au semnat Memorandul în numele poporului român, că i deca Memorandului a pornit dela marele Rege al României, Carol I., ca o încercare de a aliena suferințele Românilor din Ardeal.

Iată numele celor 15 purtători de cuvânt, cari s'au jertfit pentru neam: 1. Dr. Ioan Rațiu, 2. Albin, 3. George Fep de Băsești, 4. Dr. Vasile Lucaciu, 5. Demetru Comșa, 6. Dr. P. Barciaru, 7. Nicolae Cristea, 8. Ioan Coroianu, 9. Patriciu Earbu, 10. Teodor Mihali, 11. Aurel Suci, 12. Mihail Veliciu, 13. Rubin Fatița, 14. Gherasim Demide, 15. Dicanisiu Roman.

un meeting, la universitatea din Oxford, sub președinția profesorului Morfil, un filoromân distins, în care s'a susținut cu căldură drepturile Românilor, vestejindu-se metodele barbare neumane ale guvernului dela Pesta. De asemenea, am dobândit prin profesorul nostru Lavisse, o sală în aceea vestită Alma Mater a Sorbonei, în care filoromânul Emil Picot a ținut în anul 1894, luna Mai, o conferință despre situația Românilor din Ardeal.

În toate aceste conferințe se apărau cu convingere drepturile Românilor din Ardeal, la viața națională. Cu toate aceste proteste unanime, guvernul unguresc nici nu s'a sinchisit de opiniunea publică mondială și a condamnat comitetul național în frunte cu Dr. Rațiu la temniță¹⁾ grea pe timp de mai multi ani.

Un ecou puternic a avut în presa europeană declarația președintelui Dr. Ioan Rațiu, când a afirmat cu hotărîre patriotică tribunalului unguresc din Cluj următoarele cuvinte arzătoare: *„Ceeuce se discută aici, Domnilor, este însași existența poporului român. Existența unui popor nu se discută, se afirmă.*

Într'o asemenea chestiune nu ne putem apăra în fața D-voastră. Nu putem decât să acuzăm în fața lumii civilizate sistemul asupritor, care tinde să ne răpească ceea ce un popor are mai scump: legea și limba“.

Din acuzați Români se transformaseră în acuzatori vajnici. Apărarea se încheie apoi cu admirabilele cuvinte: *„Domnilor judecători, puteți dispune de trupurile noastre, dar nu veți avea niciodată sufletele noastre“.*²⁾

¹⁾ După 1¹/₂ ani închisoare au fost însă eliberați, prin intervenția Regelui Carol I. al României, care dorea ca Țara noastră să aibă raporturi normale cu Austro-Ungaria, cu care era aliată.

Și ce grozavă ingratitude: în orașul Cluj, în care Dr. Rațiu a îndurat suferința unui martir pentru cauza națională, de abia s'a găsit cu cale să se dea numele său, uneia din cele mai dosnice strade. Se adeverește încă odată vorba românească: unui seamănă alții culeg. Nădăjduim că se va găsi odată un consiliu comunal care să repare această nedreptate.

²⁾ Ierte-mi discreția, distinsul, nostru coleg, D-I Dr. Gheorghe Moroianu, dar este drept, că printre tinerii de atunci, cari își închinaseră o bună parte din munca lor chestiunii naționale, se afla în fruntea lor și dânsul, nepregetând să vină dela Anvers la Paris, să asiste la conferințele infrigurate ale Ligei culturale, iar de aci se repezea ca fulgerul la

Inimile autorității ungare sunt însă neîmblânzite. Ea condamnă cu turbare fără să se gândească la urmările unei asemenea fapte nesocotite.

Eminentul academician, Ernest Lavisse profetiza însă Românilor la 30 Mai 1894 zorile albe ale unor zile ce vor veni cu siguranță, spunându-le: „*Aux Roumains, qui pour avoir légalement revendiqué le droit de la nationalité roumaine, ont été injustement accusés et condamnés injustement, j'envoie l'hommage de mon admiration respectueuse, de ma sympathie profonde, et mes vœux ardents pour la revanche de la justice et du droit brutalment offensés en leur personnes. Cette revanche, je confesse quelle sera prochaine, je sais quelle est certaine. Vive la Roumanie*“.

Iar poporul român își vărsa amarul durerii lui în doina jalnică, ce răsuna în tot Ardealul:

Seghedine, Seghedine,
Temnițele tale's pline
Pline's și ale tale Vaț
De Români nevinovați.

De aici înainte, chestiunea națională ocupă toate conștiințele luminate dincolo ca și dincoace de Carpați.

Așa Vasile Alexandri scria unui prietin din pragul mormântului său, acum mai bine de 35 de ani: „Un singur lucru mai doresc deși nu sunt chemat a-l privi cu ochii: e ca la bătrânețe generația D-tale să vadă scumpa noastră Românie încă și mai mare, încă și mai puternică decât astăzi. O țară, care în cincizeci de ani a făcut progresele de care ne fălim, nu e destinată, nici a se opri, nici a merge îndărăt. Am absolută convingere, că aspira-

Cluj ca să însulețească pe cei 25 de mii de săteni, veniți să străjuiască pe membrii partidului național dați în judecată.

D-l Dr. Moroianu ținuse în Iulie 1893 la Primăria din Montpellier o conferință asupra soartei poporului român din Ardeal. D. Ch. Gros, membru al Filibrilor a citit la banchetul dat în onoarea tânărului conferențiar român o poezie, în care se invinuia împăratul Franz Iosif, care a răspuns delegației române: „Să aibă incredere în vorba împărătească“, iar mai târziu poruncește să-i închidă.

Poezia se încheie cu vorbele mângâietoare și însuflețitoare. „Frères de la Transylvanie, la France Vous serra la main. Gardez l'amour de votre patrie. Les Latins n'ont qu'un famille où bout le mêm sany“. Iar împăratul îi spuse că desprețuind gloria de a fii iubit. „L'humanité lui crie vengeance“.

țiunile noastre cele mai ambițioase, cele mai îndrăznețe se vor realiza într'o zi, grație patriotismului Românilor, grație înțelepciunii și vitejii Regelui, care a adus și va duce încă și mai departe Țara noastră pe calea măririi și a civilizațiunei“.

Cu deosebire, cei mai de frunte scriitorii ardeleni punându-și inima și talentul în serviciul idealului național îi dau o viață adevărat înflăcărată. E de ajuns, să amintesc numai atât: poezia Oltul de Goga provoca ori de câte ori se recitea la serbările școlare din Vechiul Regat emoții puternice patriotice nu numai în inimile tinerilor elevi, dar și în ale părinților veniți să se împărtășească, ca și fii lor, din acelaș potir sfânt. Iar în sara, când s'a reprezentat la teatrul național din București piesa D-lui Goga: *Domnul Notar*, ce înfățișa o lature urită din administrația ungurească în Ardeal, s'au produs manifestări patriotice, ce au îngrijat ambasada austro-ungară din București.

Aspirațiile neamului întreg palpitau în scrierile lui Goga, Slavici, Coșbuc și Iosif, cari ca niște adevărate trâmbiți de arhanghel electrizau toate mințile și inimile Românilor de pretutindeni, luminându-le calea în lupta cea mare și sfântă ce avea să vină. Ei erau prorocii unor vremuri mai bune, pe cari le vesteau fraților de un neam și o lege. În urma unor răsăduri atât de viguroase, adânc sădite în sufletul neamului român, idealul național să lămurește acum pe deplin în conștiința publică de amândouă părțile Carpaților. El ni se înfățișează sub forma unei imagini vii concrete. Așa îmi povestea mai deunăzi dl Bogdan, distinsul director al liceului de fete, Regina Maria, din Cluj, că înainte de război se găsea în cancelaria liceului român din Brașov, unde vede într'o zi pe dl Goldiș desemnând o hartă pe tablă. D-l Bogdan întreabă, dar ce înseamnă harta asta a D-tale? Iar dl Goldiș îi răspunde: uite-te bine, asta va fi viițtearea hartă a României Mari, pe când Ungurilor nu le las nici un petec mai mult decât li se cuvine. Și d. Bogdan îmi adaugă apoi: lucru de mirare, harta D-lui Goldiș de atunci corespunde în mare parte cu cea de astăzi a României-Mari.

Un alt fapt vrednic de amintit l'am constatat tot personal cu trei săptămâni de zile înainte de izbucnirea războiului mondial, în Bucovina, unde Ministerul Instrucțiunei Publice mă delegase, să conduc în această frumoasă țară românească o excursie de 40 de absolvenți fruntași ai liceelor din Regat. Pretutindeni am fost primiți de Români din toate păturile sociale cu

brațele deschise, frățește întrebându-ne cu dorul în suflet: „dar când veniți oare să ne desrobiți, căci simțim că ne înăbușim sub această administrație vitregă“.

„*Se împlinise gândul*“. Ideea Unirii, frământată veacuri de-a rândul, dobândise putere dinamică covârșitoare în inimile și în mințile Românilor de pretutindeni. Ea semăna cu niște limbi de foc luminoase ce se vedeau departe.

Acest capital intelectual și moral l'a moștenit regele Ferdinand, când I s'a pus pe cap coroana lui Ștefan cel Mare și a lui Mihai Vodă Viteazul.

Ce e drept, inima Regelui nostru bătea în același ison cu a celor mai buni Români, după cum se vede și din mărturia unui fruntaș ardelean, căruia îi spunea aceste cuvinte cu tâlc adânc: „*Nu știți, cât ne gândim la D-voastră, noi, care nu putem vorbi*“.

În aceste cuvinte simple strălucește dorul gândirii și simțirii Sale patriotice. Idealul politic îi stăpânea sufletul Său luminat de aspirațiunile Românilor de pretutindeni.

Și într'adevăr, în ceasul cel mare și sfânt, când ursitorile au deslănțuit uriașul dramă al războiului nostru pentru întregirea neamului într'un singur trup, după cum eram un singur suflet, regele Ferdinand a fost scutul cel mai sigur și nădejdea de viață a întregului neam românesc.

*

Regele nostru a declarat război Puterilor Centrale în urma unei drame groaznice între conștiința și inima Sa, în care a biruit conștiința, luminată de focul sacru al patriotismului românesc. Oștirea română trece însuflețită Carpații într'o clipă. Aici frații Ardeleni ne așteptau cu inimile aprinse de mari nădejdi. În declarația de război, Regele își împărtășea gândurile cu ale popoului român, spunându-i între altele că: „este chemat astăzi să întregim opera înaintașilor noștri, închegând pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă: Unirea Românilor din cele două părți ale Carpaților.“

De noi depinde astăzi să scăpăm de sub stăpânirea streină pe frații noștri de peste munți și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel Mare doarme somnul de veci“.

Oh, Auditor, s'a spus în Franța, iar nu în România, după cum mărturisea acum câtăva vreme d. St. Aulaire, fostul amba-

sador al Franței la București, că intrarea noastră în război a fost un adevărat paratoner pentru aliați, deoarece cele mai vieteze divizii germane au fost luate dela Verdun și trimise să-și arate furia teutonică împotriva Regelui și armatei Sale, care îndrăznise să-i lovească într'un ceas când ei se așteptau mai puțin.

Chiar și Germanii numiau pornirea lor turbată împotriva noastră: „*Straf Expedition*“.

Din nefericire însă nu numai pentru noi Români, dar și pentru cauza generală pentru care ni se ceruse de către aliați să ne jertfim, nu s'a împlinit nici una din condițiile stipulate în convenția militară încheiată cu noi la 4—17 August 1916.

Astfel, ofensiva aliaților la Salonic, ce trebuia să înceapă cu 8 zile înainte de intrarea armatei române în război, nu s'a putut efectua. De asemenea ofensiva rusească, ce trebuia să preceadă mobilizarea armatei române, încetase pe tot frontul răsăritean la intrarea noastră în luptă. Așa încât, România rămăsese să apere singură linia Carpaților, lungă de 1300 km., plus linia Dunării, ce ne da un front de apărare mult mai lung decât frontul de apus al aliaților noștri. Douăzeci și șapte divizii române aveau să lupte împotriva a patruzeci de divizii dușmăne, oțelite în lupte uriașe. Rezistența armatei române, în asemenea împrejurări neprielnice, a fost uimitoare. Dușmanii noștri sunt unanimi în a recunoaște bravura oștirii române în retragere. Dezastrul armatei era însă explicabil. Să știe apoi ce a urmat: mai bine de jumătatea Țării invadată, iar la 23 Noembrie 1916 însăși capitala României este ocupată de vrășmași, după ce autoritățile Statului părăsesc Bucureștiul împreună cu Familia Regală, care purta în sufletul Ei suspinul și durerea unui neam întreg.

Poporul nostru se găsea acum din nou ca pe vremea lui Miron Costin, când striga cu durerea în suflet: „*Noi privim cumpănite vremi și cumpănă mare pământului nostru și nouă*“.

În aceste ceasuri cumplit de grele, când se năruise însăși catapeteasma edificiului nostru național, multă lume cu răspundere și fără răspundere, muncită de groaznice torturi morale, nu vedea altă scăpare, decât într'o pace separată cu inamicul.

Singur regele Ferdinand dovedește o tărie de suflet eroică și o viziune strălucită, trimițând vorbă generalului Berthelot,

șeful misiunii militare franceze în România, să-i spună „*că încrederea mea e neclintită în izbânda finală și nu regret nimic, fiindcă am intrat în luptă aiături de aliații noștri*“.

*

Suferințele îndurate în Moldova de poporul român sunt de nedescris. Intreaga noastră Familie Regală era neobosită alergând zi și noapte în spitale spre a aduce o mângăiere durerilor amarnice în care se sbăteau soldații noștri grav răniți. Regina Maria, neadormită, ne povestește un martor ocular, văzând, că nu poate scăpa viața celor suferinzi, mărturisirea cu șiroaie de lacrimi în ochi: „*Cum voi putea oare salva soldații mei și Țara mea, când n'am reușit cu toată dragostea mea, să salvez viața copilului meu*“.

Desnădejdea cuprinsese toate sufletele din pricina dezastrului complet, în care căzuse neamul românesc.

„*Era însă cineva, ne spune Regina Maria, care nu se da învins în fața nici unei priveriști oricât de înspăimântătoare ar fi fost ea. Era Regele, suflet adânc religios cu credința nesguduită în puterea Dumnezeuiască, care încearcă neamurile, dar nu le lasă cu dreptatea lor să fie călcată în picioare până la sfârșit*“.

Această încredere nebiruită a fost exprimată de regele Ferdinand și în fața Corpurilor Legiuitoare în Decembrie 1916, la Iași, când afirma cu tărie: „*suntem hotărâți, să luptăm alături de aliați cu energie până la capăt, căci luptăm pentru o cauză dreaptă, pentru împlinirea unui dor secular, ce prin tăria brațului nostru nu se poate să nu se îndeplinească. Vom duce lupta uriașă la izbândă, făurind prin spadă și sânge întregirea neamului românesc*“.

Cum se vede o lumină interioară strălucitoare călăuzește viața Domnitorului nostru. Această intuiție revelatoare se dovedește mai cu seamă în toiul iernei celei mai grozave din Februarie 1917, când Regele nostru afirma cu hotărâre eroică: „*De sigur, din adâncul nenorocirilor noastre trebuie să estragem pilda energiei; dar nu e demn să te oprești la cercetarea nenorocirilor pentru a găsi în ele un motiv de groază și desnădejde. Privirile trebuie așintite mai departe, cugetul nostru trebuie înălțat și mai cu seamă cu fiecare zi ce trece, noi trebuie să ne îmbărbălăm mai mult roința*“.

Aceste cuvântări, ce dovedesc un geniu divinator de o măreție incomparabilă, galvanizau sufletele truditului popor român, căzut la pământ de atâtea nenorociri ce se abătuseră asupra-i. Zorile unor zile mai bune vor răsări și pentru noi. Și într'adevăr, că cea dintâi rază de lumină ni s'a arătat tocmai în ziua de 8 Iunie 1917, când au sosit la Iași din Rusia voluntarii ¹⁾ Ardeleni și Bucovineni, cari au produs după cum ne mărturisește Regina Maria: „o emoție sguduitoare, o licărire de lumină în mijlocul norilor încă foarte întunecoși. Noii noștri ostași aveau ochii hotărâți, ca ai oamenilor, cari văzuseră moarlea de aproape și nu se înfricoșează de ea, obrazii bronzafi de soare și de vânt și mersul sigur și mândru. Și ca o minune: miș de Ardeleni și Bucovine!, izgoniți din căminurile și din ogoarele lor, ca și ai noștri, au venit să-și înfrățească suspinul și dorul pentru pământul iubit. Ei au adus în negura amărăciunilor cea dintâi rază de speranță. De aceia au fost primiți cu lacrimi, cu lacrimi de bucurie în ochi și de aceia au aruncat flori la picioarele lor. Erau ostașii purtători ai aceleiași făclii a liberării ca și noi, erau pentru noi mai mult decât o încurajare și mai mult decât o speranță: erau simbolul felului nostru, era mărturia vie, că visul nostru poate să fie o realitate“.

Regina Maria încheie această mărturie mișcătoare spunând: „că în ceasul în care voluntarii români au depus jurământul de credință steagului Tării Românești și Tronului, mi s'a părut că chiamă binecuvântarea cerului pentru pământul pe care se simteau fericiți“.

De aici înainte se încep luptele înverșunate ale oștirea române. întărită cu frații de peste Carpați. Această oaste desfășură la Mărăști (22 Iulie—1 August 1917) și la Mărășești (6—14 August) un eroism sublim, ce ne impune admirația aliaților noștri ca pe niște tovarăși de arme de mare preț. Ceva mai mult, biruințele oastei române au făcut să strălucească din nou înaintea ochilor noștri înmărmuriți umbra măreață și glorioasă a eroilor dela Războeni, Călugăreni și dela Plevna. Și dacă ne gândim bine: ce fapte de arme mai glorioase, ce epopee mai dramatică, mai surprinzătoare decât istoria adevărată a voluntarilor de peste Carpați, cari părăsind o armată, în care fuseseră luați cu

¹⁾ Ei fuseseră prizonieri în Rusia din armata austro-ungară.

dea sila, în ciuda sentimentelor lor celor mai sfinte, vin să-și jertfească viața alături de frații din Regat spre a desrobi pe părinții și copii lor rămași în lanțuri la vatra strămoșească. Cine ar putea măsura nobila și măreața aspirație a acestor eroi ai neamului, cari însuflețiți de ideia națională, ce ardea cu putere inimile lor patriotice, cereau în ceasurile cele mai grele să-și arate prin fapte împlinite nemărginita iubire de neamul, din care să mândriau că se coboară.

De altă parte, prin ce cuvinte s'ar putea exprima mai bine, admirația ce deștepta în mintea aliaților noștri, martori la această dramă înverșunată, prezența Regelui în mijlocul ostașilor, sdrobiți de oboseală, strigându-le cu îmbărbătare: „sus inimile băieți, și strânși uniți în jurul steagului acoperit de glorie prin vitejia voastră, să nu iese din piepturile noastre decât un singur strigăt: *Înainte cu Dumnezeu pentru România Mare*“.

Ah, dar tocmai în zilele de mari nădejdi, se nepustesc asupra capului nostru iarăși ceasuri amarnice, apăsătoare, deoarece armata rusească părăsește întreg frontul de răsărit, lăsându-ne un adevărat iad. Atunci aliații noștri văzând fatalitatea, în care ne sbăteam fără nici o vină din partea noastră, ne-au indemnăt să încheiem o pace vremelnică, asigurându-ne, că nu va rămânea nimic din ea la încheierea păcii definitive, când aliații erau siguri, că vor birui.

Plecarea misiunilor streine militare și a diplomaților aliați din Moldova, lăsându-ne pe mâna dușmanilor noștri de moarte, a fost cât se poate de dureroasă!

În deosebi, generalul Berthelot, căpetenia de frunte a misiunii franceze în România, inima de aur a nobilului și gloriosului popor francez, luându-și rămas bun dela Regele nostru a rostit, între altele, aceste cuvinte, pe cât de mângâitoare pe atât de însuflețitoare: „Nu pot ascunde cât de dureroasă îmi este plecarea din România, nu pot ascunde, că plecând duc cu mine în inimă o parte din generosul suflet al României, care soarbe până în adâncul sufletului păharul nenorocirilor. Nu pot zice: adio Românilor, cari îmi sunt mai legați ca oricând; nu pot să vă zic: adio, ci la revedere în curând, în timpul împlinirii cauzelor drepte“.

Acum vrășmașii noștri se simțeau la largul lor. Mai cu seamă, reprezentanții guvernului unguresc cereau aproape des-

fimțarea României din harta Europei. Doar, nu ne luau și sufletul. atât erau de lacomi în pretențiile lor nesăbuite. Regele Ferdinand, când a aflat condițiile ce ni se impuneau, a declarat adânc îndurerat în consiliul de coroană dela 3 Martie 1918: „*în noaptea aceasta am încercat cea mai mare suferință morală din viața mea, dar sper totuși că din cenușa de astăzi va răsări mâine pentru vrednicul meu popor o floare demnă de el*“.

Puterea morală a Regelui a fost, ce e drept, uimitoare, căci a nădăjdui în împrejurările neînchipuit de grele în care se afla Țara Românească, însemna să fii înzestrat cu o strălucitoare putere de revelație. Și într'adevăr că, profetia Domnitorului nostru s'a împlinit mai curând decât ne-am fi așteptat, căci în aceste ceasuri cumplit de grele, ne vine o rază de lumină, de unde ne așteptam mai puțin, dela frații noștri din Basarabia, care profitând de revoluția din Rusia se declară (2/15 Decembrie 1917) republică moldovenească, iar în ziua memorabilă din 27 Martie 1918, republica se proclamă unită pentru totdeauna cu România.

Delegației basarabene, venită la Iași să aducă știrea acestui eveniment fericit, Regele răspunde transportat de bucurie: „*V'ați unit în timpuri grele pentru Țara Mamă, ca un copil tânăr, însă cu inima curată românească. Salut în voi o parte frumoasă a unui viț frumos, care nu ne va părăsi niciodată până la deplina lui izbăvire*“.

N'a trecut multă vreme și profetia sfântă a Marelui nostru Rege se îplinește, căci aliații noștri din Apus, încredințând comanda tuturor trupelor aliate vestitului general francez, Foch (18 Iulie 1918), au izbutit numai după câteva luni de lupte înverșunate, să rupă în bucăți frontul dușmanilor. Rând pe rând, dușmanii depuneau armele la picioarele aliaților, mărturisind că nu mai vor să mai audă de lupte. Ei cereau acum pace și liniște cu orice preț. Atunci a sunat ceasul mântuirii și pentru noi, când Regele nostru mobilizează din nou oștirea (27 Octombrie 1918) spre a înfăptui unirea tuturor Românilor, pentru care se vărsase atâta sânge eroic în anul 1916—1917.

Armata română trece în Bucovina, în ziua de 28 Octombrie 1918, ca să desrobească pe frații noștri de sub jugul austriac. La 15 Noembrie locuitorii Bucovinei votează la Cernăuți unirea necondiționată a Bucovinei cu România.

„Salut cu bucurie nespusă, zice Regele Ferdinand, actul măreț prin care congresul general al Bucovinei, ca expresiune a

voinței poporului întreg a acestui vechi pământ românesc, a hotărîit unirea desăvârșită a Bucovinei cu Regatul României. *Mulțumesc din adâncul sufletului Meu Proniei Cerești, că mi-a îngăduit, ca sub Domnia Mea, fiica, răpită acum 144 de ani, să se întoarcă la sânul Tării Mame, aducând noi forțe pentru propășirea neamului“.*

Regele se întoarce dela Iași la București, unde este primit împreună cu misiunile militare streine, cu un triumf impunător și măreț.

Seara, Regele dă o masă de gală, cu prilejul căreia mărturisește: *„am trăit clipe de mare mulțumire sufletească în aceste lupte. când vitejii noștri au ținut piept unui vrășmaș puternic și trașas, când pe munții Moldovei și pe malurile Siretului au dovedit oștirilor teutone, că pe aicia nu se trece“.*

Regele nostru spunea, în aureola strălucită a momentului în care vorbea. că ceace: *„L'a susținut în aceste lupte crâncene“ a fost credința neclintită că va isbui să împlinească „dreptul sfânt“ al poporului român a cărui iubire și credință în dreptatea cauzei sfinte „era mai tare ca orice vrășmaș“.*

Regele își încheia cuvântarea spunând cu inima deschisă: *„Grele au fost timpurile, mari au fost jertfele, dar strălucită este răsplata și astăzi pot spune cu fruntea senină, față de Dumnezeu și față de poporul Meu: „am conștiința curată“.*

Astăzi România poate strânge pe toți copiii iarăși la sânul ei: Basarabia și Bucovina, cele două fiice răpite, s'au întors una după alta la casa părintească. iar Ardealul, frumosul leagăn al poporului român, de unde au descălecat întâii erozi ai Țărilor Românești, au rotat azi (1 Decembrie 1918) la Alba-Iulia unirea cu Regatul român.

Si acum, să unim glasurile noastre în această zi măreață și să strigăm din adâncul sufletului: „Trăiască scumpa noastră Românie, întregită și deapănarea nedespărțită“.

Iar, când solii Ardealului, după ce spun Ungurilor: *„Noi ne ducem, vă lăsăm în plata Domnului, nu avem nimic cu voi“,* aduc în București vestea cea fericită a hotărîrii sfinte dela Alba-Iulia. Regele le adresează în Palatul Regal unde erau găzduiți, aceste cuvinte înțelepte, ce merită să fie păstrate cu cea mai mare sfîntenie de noi toți, care gândim și simțim românește:

„Ne-ați adus nu numai dorul împlinit al câtorva milioane

de saflele, dar ne-ați adus și inimile lor și în primirea plină de dragoste ceati găsit-o între noi, ați putut simți pulsul Tării Mume, ce bate în acelaș ritm cu al vostru". Regele exprimă apoi adâncă sa recunoștință și a poporului român vitezelor oști aliate pentru ajutorul dat în luptele tragice. Biruința aliaților s'a repercutat asupra noastră în chip binefăcător, ajutându-ne să încheiem ciclul glorios al unirei și întregirii naționale.

Mulțumită acestor împrejurări norocite, geniul rasei noastre eșise biruitor în lupta cea aprigă. Dar, poporul român a suferit, după un an de zile, din partea aliaților noștri o amarnică decepție, în timpul negocierilor dela Versailles, căci nu au ținut seamă de legitimele noastre dorințe, făgăduite de aliați înainte de întrarea noastră în război.¹⁾

„Nu există român, spunea Regele Ferdinand, stăpnându-și durerea amarnică ce încerca, (la deschiderea camerei în Noembrie 1919), dela rege până la ultimul celătean, care să nu deplângă hotărârile marelui areopag mondial. Dacă pentru momentul de față, am cedat forței majore, nu este acum vremea să îngenunchem energia noastră, ci îndoind-o, să arătăm printr'o atitudine demnă și lucrând cu o continuă stăruință de a vindeca rănile Patriei, să arătăm lumii întregi, că România merită mai multă considerație din partea marilor aliați".

Iar Senatului român îi spune cu alt prilej și mai răspicat: *„Suntem siguri, că aliații noștri vor recunoaște mai târziu și vor prețui precum se cuvine rolul important, ce-l joacă România ca factor al civilizației occidentale în acele părți ale Europei*". Și într'adevăr România este nevoită să curețe Ardealul și Ungaria de un vrășmaș rătăcit, care amenințase, să distrugă ordinea în lume, nerespectând nici o rânduială. Oștirea română, întregită acum cu frații din provinciile alipite, urmărise cu înfocare pe vrășmași până în inima Ungariei și infipse pe palatul din Budapesta, la 2 August 1919, steagul tricolor asigurând în primul rând viața și liniștea Ungurilor, amenințate de bolșevici.

De aceia, Ungurii au primit pe Români ca pe niște adevărați salvatori. Iar, când armata română s'a retras din Ungaria, prefectul maghiar, *Szabolcs* a cerut comandamentului să nu retragă oștirea așa de curând, temându-se ca nu cumva grozăviile cri-

¹⁾ Astfel Anglia, Franța Italia și Rusia ne făgăduise întreg Banatul pe care l-au dat în parte bunilor noștri vecini Sârbi.

minale ale armatei roșii să nu reînceapă din nou. În urmă, Regele drept mulțumire pentru bravura armatei și pentru credința ei neclintită, împarte, tocmai ca voevozii din trecut, pământ vitejilor, poruncind să se împartă mai întâi pământ din proprietățile Regelui și din al domeniilor Coroanei.

S'au distribuit astfel 2 milioane hectare pământ arabil. „*Vot ca țărănimea stăpână pe veci, zicea regele Ferdinand, pe ogoarele ce le-a dobândit, să le dea toată puterea de rodire în folosul ei și al binelui obștesc*“.

De aceea, Domnitorul nostru a fost numit cu drept cuvânt: „*Regele Țărănilor*“, nume ce-l era atât de scump inimei Sale îndrăgostite de virtuțile superioare ale poporului român. După împlinirea acestor datorii față de viteji și apărătorii Țării, Regele însoțit de Regina Maria vizitează mai întâi și întâi Ardealul (22 Mai—1 Iunie 1919), unde este primit cu puternice strigăte de bucurie: „*Trăiască Mântuitorul nostru*“.

Bucuria mulțimii se manifesta în șiroaie de lacrimi: „Cine avea norocul, ne spune un martor ocular, să prindă mâna Regelui ori pe a Reginei, o săruta nu odată, ci de două, de trei, de patru, de cinci ori și cu greu o lăsa, contrâns și ghemuit între cei cari așteptau tremurând să le vină rândul.“

Un freamăt mare ca vuetul apelor în furtună, creștea împrejurul Regelui și a Reginei și în ceasul acela Suveranii erau prizonierii dragostei populare. N'am crezut, că admirația și recunoștința pot lua vreodată înfățișarea acestei forțe mistice, frumos de entuziaste, curgând în șiroaie de lacrimi și în torente de suflet. N'am crezut, dar am văzut la Turda“.

Pretutindenea pe unde, Familia noastră Regală a pus piciorul a fost primită cu cea mai mare căldură a inimei.

Nu mai puțin mișcătoare a fost primirea dela Cluj (27 Mai 1919), în luna florilor, cu prilejul căreia, Regele a exprimat în cuvinte potrivite, ce zugrăvesc admirabil de bine trecutul și luminează viitorul acestui oraș: „*Azi când am pus piciorul în mijlocul acestui oraș și am văzut miile de oameni din acest județ trecând prin fața Mea, Mi-am adus aminte, că acest județ este unul din acelea, care a suferit mai mult de o soartă nemiloasă, căci știu bine, că dela Cluj au pornit toate schingiuirile și toate persecuțiile pe care un dușman a vrut, să le reverse asupra unui popor credincios ursitei sale. Totul a fost înzădar, căci această*

credință sfântă n'a putut fi răpusă... Să fim și de aici înainte credincioși acestei credințe, s'o sădim în inimile și faptele noastre și nimic nu ne va clinti în viitor, iar orașul acesta, locul prigrinirilor și asupririlor asupra fraților noștri, va deveni de aici înainte ca și județul a cărui capitală este, un cuib mare și frumos al culturii românești."

N'a fost oraș istoric însemnat în Ardeal, care să nu fi fost apoteozat de Rege în cuvinte sublime pentru jertfele aduse pe altarul Patriei.

Nici un oraș însă n'a fost mai slăvit ca cetatea istorică, *Alba-Iulia* (30 Mai 1919).

Acest oraș, zicea Regele, al cărui nume are un farmec pentru tot ce simte și cugetă românește, aici a fost în timpuri străvechi cetatea Marelui Voevod, care fusese stăpânitor peste o Românie-Mare. Aici este cuprinsă, toată durerea, toate chinurile unui popor, care n'a vrut să aibă altceva sub soare decât să-și exprime în graiul său dorințe așa de modeste. Eroi, cari au precedat generația de astăzi au suferit aici, în Alba-Iulia, pentru credința lor, pentru neam și Dumnezeu. Martirul lor a dat roade binecuvântate, căci tot aci s'a votat la 1 Decembrie 1918, alipirea acestor ținuturi la Patria Mamă. De aceia am călcat aici cu o legitimă emoție în lăuntru zidurilor acestea sfinte pentru memoria Neamului Românesc.

Unirea făurită cu sângele vărsat pe câmpurile de luptă și prin suferință, nu poate să nu fie atât de tare încât nici o forță să nu ne mai poată despărți...

În aceasta se va arăta cu adevărat Unirea tuturor Românilor și sunt convins, că așa va fi."

Iar în ziua încoronării la Alba-Iulia, Regele a rostit aceste cuvinte biblice: „*Aceasta e ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa și unii pe alții să îmbrățișăm și să zicem fraților și celor, cari ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru sfânta Unire*”.

Această cuvântare, ce exprimă gândurile cele mai curate ale Marelui nostru Rege, a repetat-o bărbaților noștri de stat în continuu, spunându-le cu însuflețire patriotică: „*Numai în unirea tuturor forțelor naționale din Vechiul Regat și din ținuturile unite la Patria Mamă se va întări statul nostru*”.

Și ca și cum n'ar fi fost deajuns atât, slăvitul Domnitor repeta: „*Am spus într'un ceas solemn: că voi fi bun Român și că voi fi până la sfârșitul Meu, căci în inima mea nu este alt sentiment mai tare decât iubirea de Țară, de aceea am dreptul să vă spun astăzi și D-voastră și tuturor fiilor acestei Țări: puneți la o parte cerțele, sfârșiți cu desbinările, fiți buni Români*“.

Iar minoritarilor, cari se plâneau când de una când de alta, le răspundea cu blândețe părintească: „*fiți și D-Voastră buni Români ca Mine și aveți să vedeți ce bine vă veți simți în Țara Românească*“.

Sperăm, că egoismul strâmt al celor cari pretind, să conducă destinele Statului român, va fi înfrânt la urma urmelor de ecoul cuvintelor patriotice adresate de marele Rege, pildă măreață de patriotism luminat, care și-a înfrânt simțemintele părintești cele mai firești spre a asigura în viață fiind, viitorul Statului, pentru strălucirea căruia nici o jertfă nu I se părea prea mare.

Regele, însoțit de întreaga Familie Regală, de Mitropolitul și reprezentanții guvernului a mers mai târziu (31 August 1924) de s'a închinat la mormântul lui Avram Iancu din Țebea, eroul glorios al Ardealului. Cu acest prilej, Domnitorul tuturor Românilor a preamărit virtuțile puse în lumină de Craiul Munților, a cărui credință în iubirea de neam și cinste în viață a rămas

*

de pomina în mintea poporului român din Munții Apuseni.

De altă parte, Regele a căutat să înzestreze în Țara întreagă instituțiile de cultură, la Iași, la București, la Cernăuți ca și la Cluj. Marele Voevod urmând pilda, măreață a Veneratului Său Unchiu, care vedea în cultură adevăratul izvor de apă vie pentru sănătatea unui neam.

Așa, Universitatea din Cluj a primit un dar regesc de 400 mii lei, din al cărui venit să se publice studiile privitoare la istoria Românilor, studii ce au fost atât de năpăstuite până acum. De asemenea societatea de cultură „Astra“ a fost încurajată și ajutată în nobila ei misiune pentru luminarea poporului. Instituția Regele Ferdinand a fost înființată, etc. etc. „*Vreau, ca în timpul Domniei Mele, spunea Regele Ferdinand, Patria noastră să-și îndeplinească printr'o întinsă și înaltă dezvoltare culturală menirea de civilizație ce-i revine în renașterea orientului european după atâtea reacuri de cumplite sbuciumări*“.

De aceea, d. Ministru de Instrucție Publică a hotărît să dea Universității din Cluj numele „Ferdinand I“ spre a eterniza personalitatea culturală a Regelui, sub a cărui domnie s'a pus bazele învățământului național din Cluj.

Afară de acestea, Regele României Mărite a sporit considerabil prestigiul Țării peste hotare prin călătoriile sale în Statele aliante, unde Suveranii Europei își exprimau sentimentele de adâncă admirație pentru bravura poporului român și pentru patriotismul luminat al Suveranului nostru. Nu voi aminti aici decât cuvintele frumoase și înălțătoare exprimate de Regele Belgiei, care mărturisea în fața Familiei noastre Regale în palatul dela Bruxelles: „Inchinându-ne în fața curajului și sacrificiului soldatului român, compatrioții Mei și cu mine împreună exprimăm sentimentele noastre de vie simpatie României, aceea națiune amică crunt atinsă ca și a noastră de război, de invazie și dominație vrășmașă, dar eșită mărită și întărită din încercările și suferințele îndurate cu stoicism. Salutăm în M. S. Regele pe șeful energic al unei armate atât de viteze, pe interpretul credincios al aspirațiunilor seculare ale poporului Său, pe Suveranul, care a avut rara fericire de a vedea înfăptuindu-se sub Domnia Sa noi frontiere, care reunesc aproape pe toți copiii marii patrii române.

Omagiile noastre respectuoase să îndreaptă către M. S. Regina, a cărei grație suverană și curaj bărbătesc a cucerit admirația lumii și a sedus toate inimile“.

În deosebi, a produs o impresie puternică și o admirație unanimă, vizita la Geneva areopagului Societății Națiunilor, căci a fost întâiul Suveran, care mărturisea în fața lumii întregi încrederea Sa nemărginită în misiunea nobilă pe care o are această societate, de a păstra pacea între popoare, dobândită cu atâtea jertfe.

*

Cum vedem, din această cercetare sumară a domniei scurte, dar bogate în fapte mărețe a Regelui Ferdinand, se desprinde concluzia limpede: că această domnie a fost una din cele mai norocoase pentru poporul român, căci în timpul acestei domnii glorioase s'au împlinit cele mai scumpe dorințe ale neamului românesc. Regele Ferdinand a fost interpretul cel mai credincios al aspirațiunilor seculare ale Românilor, făcând să fluture fla-

murile tricolorului național aproape pretutindenea pe unde se simțește și grăește românește. Marele nostru Domnitor a făcut din năzuințele unui popor crezul Său cel mai sfânt, contopindu-și viața cu a poporului român, jertfindu-și țara, în care a văzut pentru întâia oară lumina soarelui și rupând legăturile sângelui, ce-l erau cu atât mai scumpe, cu cât erau mai departe de dânsul. Și în urmă n'am văzut oare cum Și-a înfrânat sentimentele părintești cele mai vibrătoare, supunându-le intereselor superioare ale Statului Român. Nu cunosc nici un exemplu în istoria universală, în care să se întâlnească o abnegație atât de măreață ca aceia pe care a dovedit-o, Regele Ferdinand al României.

Intrebarea ce se pune este următoarea: ce puteri morale superioare au călăuzit pe acest Demiurg fără seamăn, să împlinească asemenea fapte mărețe?

Care este oare, acel izvor nesecat de apă vie, din care se înviorază neconținut Suveranul nostru ca să împlinească misiunea nobilă, generoasă, lăsată Lui moștenire de cei mai străluciți înaintași ai Săi?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cea dintâi virtute, ce răsare într'o deplină lumină în sufletul mult regretatului Domnitor, este un puternic sentiment de datorie. după cum mărturisea Regina Maria, afirmând: „*Regele Meu nu se gândește niciodată la sine însuși și are cea mai formidabilă concepție despre datorie ce a întâlnit vreodată*“. O altă dovadă, dacă am mai avea nevoie de vreuna, o găsim în răspunsul demn dat misiunii germane, care, prezentându-se Regelui în timpul armistițiului la Iași, l-a imputat: cum a fost cu puțință ca să ridice armele împotriva neamului german din care se coboară? „*Tocmai fiindcă sunt german de origine, a răspuns Suveranul nostru minunat de bine. știu ce datoresc poporului, care mi-a încredințat Mie destinele lui*“.

Acelaș sentiment de putere morală nebiruită îl întâlnim într'o lumină atât de strălucită și în păstrarea nestrămutată a cuvântului dat, de aceia Marii noastre Aliați L'au numit: *întruparea lealității românești, de Regele cel loial*, deoarece pe cuvântul Său se putea pune un temei desăvârșit.

Aceste virtuți superioare luminează și tâlmăcesc slăvita Demnie a Marelui nostru Rege Ferdinand I.

Și tot aceste virtuți adevăresc cuvintele Scripturii: „Cei cari seamănă cu lacrimi cu bucurie vor secera“.

Poate că, unele minți critice, mai mult cârcotașe, înclinate să caute pete până și în soare, se vor întreba: oare făptura gigantică a Regelui Ferdinand n'a avut și Ea umbre? Desigur că a putut să aibă, deoarece după vorba Scripturii: numai Tu, Doamne ești fără de păcate, decât aceste umbre slujesc să pună și mai mult în relief însemnătatea personalității istorice a Marelui Domnitor, a cărui viață culminează cu împlinirea a celor mai scumpe gânduri seculare ale poporului român, cu ale cărui destine El a știut să-Și contopească pe deplin viața. Această singură faptă măreață, atât de sintetică, înlătură, tocmai ca și lumina soarelui, cel mai mic pic de ceață, ce I-ar fi eșit în cale, în mersul Său triumfător.

Și acum, Onorat Auditor, când slăvitul nostru Rege, apoteozat de întreaga suflare românească, a fost chemat după credința strămoșească, la loc de odihnă, la loc de verdeață, să ne închinăm cu smerenie umbrei Sale venerabile, exprimându-I în acest ceas solemn prinosul recunoștinței noastre celei mai curate.

Blagoslovit să-I fie numele Său din neam în neam.

Incheind această proslăvire, să zicem din adâncul inimii: Coboare-se raza binecuvântată a sufletului Său asupra inimilor și gândurilor noastre, să facă ca iubirea Sa de Țară și de Neam să ne însuflețească și pe noi pe toți în munca de toate zilele, iar virtuțile Lui să strălucească deapururea ca o sfântă pildă de urmat.

Așa, să ne ajute Dumnezeu!

Prof. M. DIMITRESCU.

APLICĂRILE PSIHOLOGIEI LA VIAȚA ECONOMICĂ

Cuvântare ținută la deschiderea cursurilor Academiei Comerciale din Cluj,
1 Nov. 1928.

De multe ori se pune întrebarea cu privire la rostul ce l-ar putea avea filosofia, subînțelegându-se aci în baza tradiției și psihologia. într'o instituție înaltă cu caracter eminent profesional și practic, cum este și în cazul Academiei noastre. Poate și studenții, cari urmează cursurile acestei Academii, vor fi simțind îndoeli în momentul când sunt puși a lua hotărîrea de a urma sau nu cursul de filosofie, cu atât mai mult că în programă aceste cursuri sunt trecute numai cu caracter facultativ. Cei mai mulți, în tendința de a găsi totuș o justificare a acestor cursuri, vor admite că ele sunt de folos pentru cei ce vor să se dedice învățămîntului comercial, iar ceilalți, să zicem majoritatea covârșitoare, cari vor intra în cariera practică, le vor socoti folositoare doar din punctul de vedere al completării culturii generale, indispensabilă pentru oricine care vrea să-și trăiască viața omeneste în societatea de azi.

Doamnelor și Domnilor. Nu vreau să încerc a face o apologie a catedrei mele, deși e oarecum firesc ca fiecare profesor să-și înceapă cursurile arătând importanța lor pentru auditoriu, nici nu vreau să osândesc mentalitatea de a privi cu neîncredere tot ce e înrudit cu filosofia, care, după concepția aproape generală, este considerată ca o îndeletnicire potrivită pentru o seamă de oameni curioși, cari nu înțeleg că ar putea să-și cheltuiască timpul pentru ocupațiuni mai folositoare. Criteriul dominant, după care să măsoară azi valoarea unei munci, este utilitatea și aceasta de cele mai multe ori interpretată în înțeles practic, material. Poate că filosofia, considerată ca speculațiune metafizică, poartă pe drept osânda aceasta, ca urmare a greșelilor ei din trecut. Cu 100 ani în urmă se rosteau dela catedrele de filosofie

cuvinte îndrăznețe, cu pretenția de a fi expresia unor adevăruri absolute, față de cari toate celelalte științe trebuiau să se uni-lească. Lucrurile s'au schimbat, întrucât științele, care operau cu metode pozitive de cercetare, și-au luat un avânt nebănuit, au produs rezultate uimitoare, pe când sistemele de metafizică s'au risipit în vânt ca simple plăsmuiri.

Dar să lăsăm filosofia să-și caute un drum de afirmare mai îngărdit de considerațiuni critice și cultivând relațiuni mai pozitive și amicale cu științele reale și exacte.

Tema despre care mi-am propus să vă vorbesc este psihologia și aplicările ei la viața economică.

Spuneam că psihologia în mod tradițional se socotește ca făcând parte din științele filosofice. Intr'adevăr psihologia multă vreme era considerată ca o parte a metafizicei, întrucât problema ei principală se socotea a fi să dea răspuns la întrebările: Ce este sufletul? În ce raport se găsește cu corpul? Este el nemuritor?

Chiar și după ce interesul psihologilor vechi s'a îndreptat asupra fenomenelor și proceselor vieții sufletești, s'au întrebunțat metode de introspecție și intuiție, cari puteau să deslușească uneori crâmpce din viața sufletească, însă nu au putut da o psihologie întemeiată pe metode științifice. Sunt scriitori cari cu intuiția lor genială au pătruns unele mistere ale vieții sufletești și au produs scrieri cari sunt adevărate comori de cunoștințe sufletești, cu toate acestea psihologia se găsea într'un stadiu preștiințific,* așa cum a fost cazul de altfel și la alte științe, de exemplu la astronomie, fizică, chimie, pedagogie și altele. Rousseau bună oră pe terenul pedagogiei, deși nu lucra în mod metodic științific, a fixat în scrierea sa Emile adevărate perle de pătrundere a problemei educației, așa încât pedagogia științifică de astăzi în bună parte este dominată de principiile sale.

Perioda preștiințifică a fost de lungă durată. Numai după ce s'a format și verificat prin practică de sute de ani metoda inductivă și experimentală a cercetărilor empirice asupra naturii, s'a întreprins cunoașterea vieții sufletești prin aplicarea aceiași procedeu metodic. E firesc ca extinderea metodelor de cunoaștere a naturii asupra fenomenelor vieții sufletești să se fi făcut din partea unor cercetători ai fiziologiei, dela care trecerea la viața

*) Julius Wagner „Angewandte Psychologie“ în volumul, Einführung in die neuere Psychologie“ publicat de E. Saupé 1928 pag. 205.

sufletească era mai apropiată. Aşa a luat naştere psihofizica prin activitatea lui Weber şi Fechner, apoi psihologia fiziologică, mai ales prin munca depusă de Wundt, căruia îi revine şi meritul de a fi introdus experimentul şi măsurările precise în domeniul psihologiei.

Dacă psihologia preştiinţifică se caracterizează prin metoda observărilor incidentale şi prin o îndrăzneală prelucrare speculativă a cunoştinţelor nesigure ce le obţinea, psihologia ştiinţifică operează cu observaţiuni sistematice şi cu experienţe şi măsurători ingenios adaptate specificului vieţii sufleteşti. Psihologia a devenit astfel, după metodă cel puţin o ştiinţă naturală, rămânându-i fireşte caracteristica de ştiinţă a sufletului.

Dela mijlocul secolului trecut metoda ştiinţifică, aplicată în psihologie cu stăruinţă şi ingeniozitate, a stabilit o mulţime de constatări şi legi, cari mai înainte sau nu erau de loc cunoscute, sau nu puteau fi formulate cu precizie. Au putut fi cunoscute astfel nu numai senzaţiunile, ci rând pe rând şi funcţiunile superioare precum sunt: reprezentările, memoria, actele de gândire, emoţiunile şi fenomenele atât de complicate ale voinţii. Fireşte ar fi exagerat să credem că psihologia modernă, înarmată cu metoda ştiinţifică de cercetare, a reuşit să pătrundă şi să pună în deplină lumină toate adâncurile vieţii noastre sufleteşti. Acea ce a cercuit până acum psihologia este doar o lumină palidă aruncată asupra periferiei vieţii noastre sufleteşti. Precum în viaţa naturii au rămas o mulţime de enigme cari îşi aşteaptă deslegarea dela munca viitoare, dacă nu cumva vor rămâne pentru totdeauna ascunse după un vâl nepătruns de mintea noastră, aşa au rămas şi în viaţa sufletească o mulţime de mistere, cu atât mai mult că ea nu se reduce la cercul relativ îngust al vieţii conştiente, ci se alimentează neconţinut cu elemente ce răsar din domeniul vast al inconştientului psihic, faţă de care psihanaliza, deşi atât de importantă şi în parte promiţătoare în ce priveşte rezultatele, e totuşi numai o încercare disproporţionată.

Oricum însă rezultatele psihologiei ştiinţifice sunt remarcabile şi comportă aplicaţiuni în toate ramurile activităţii omeneşti. Astfel psihologia teoretică, chiar dela constituirea ei, şi-a dat tributul la deslegarea diferitelor nevoi din viaţa practică a omului, devenind psihologie aplicată.

Prin afinitatea terenului de activitate a căutat mai întâi pedagogia să profite de rezultatele teoretice. Pe urmele psihologiei

experimentale vedem că se ivește pedagogia experimentală, aplicând cu mult folos rezultatele psihologiei.

Aproape în aceleaș timp începe o ramură a medicinei să găsească aplicări pentru adevărurile descoperite de psihologie, mai ales în ce privește diagnosticarea și tratamentul diferitelor nevrose și stări sufletești anormale.

Urmează apoi jurisprudența, care găsește deslușiri în psihologie, bunăoară în ce privește depozițiile martorilor. Apar pe rând, ca aplicări ale psihologiei: psihologia religiei, a moralei, a artelor, a limbii și geopsihologia.¹⁾

Toate acestea aplicări ale psihologiei s'au produs însă în mod precumpănitor pe terenul unor științe teoretice și poate că la început nici că s'a bănuit că psihologia aplicată sau psihotehnica²⁾ cum se mai numește, încetățenindu-se termenul fixat de către Münsterberg, ar putea găsi aplicări admirabile și la viața economică cu toate ramurile ei.

Aplicarea psihologiei în industrie și comerț este posibilă întrucât și aceste sunt manifestări ale activității omului, sunt rezultatul muncii noastre productive. Deși se vorbește de muncă fizică și muncă spirituală, este ușor de înțeles că nici o muncă fizică nu se săvârșește fără colaborarea unor factori sufletești. Cercetând de aproape orice muncă fizică se poate constata rolul hotărâtor al elementului psihic în săvârșirea acestor munci. Realizând prin urmare condițiuni psihice prielnice executării unor lucrări fizice, organizând munca după principiile psihotehnicii, ea devine mai lesnicioasă și se face cu mare economie de timp și de energie.

Cei dintâi, cari s'au gândit la organizarea științifică a producției industriale, au fost Americanii. În America s'a ivit sistemul lui Taylor, care prin raționalizarea muncii tinde a realiza un maximum de producție. Taylorismul se întemeiază pe următoarele 4 principii: 1) selecționarea muncitorilor celor mai apti; 2) elaborarea unor metode bune de lucrare; 3) adaptarea mașinilor și a uneltelor spre a înlesni cât mai mult munca lucrătorilor, 4) împărțirea rațională a muncii, în deosebi separarea completă a muncii fizice, mecanice de cea spirituală.³⁾

¹⁾ O. c. pag. 207.

²⁾ Hugo Münsterberg a publicat la 1914 scrierea sa intitulată „Psychotechnik“.

³⁾ Dr. phil. Frederik Winslor Taylor: „Die Grundsätze wissenschaftlicher Betriebsführung“ trad. de Rudolf Roesler, Berlin 1922 p. 38-39.

Am amintit aci Taylorismul, nu fiindcă ar fi o perfectă realizare de organizare științifică a muncii pe baza psihotehnice, ci pe motivul că, cu toate scăderile pe cari le are, ea însemnează începutul unei perioade noi pe terenul industriei.

Principiul unei selecționări a muncitorilor spre a-l așeza pe fiecare muncitor la locul potrivit este în sine bun, însă felul cum l-a aplicat Taylor, luând ca criteriu de selecționare timpul cel mai scurt posibil pentru executarea unei lucrări, constituie un abuz neuman la adresa muncitorului, ademenit și prin felul de plată de a munci neconținut cu extrema încordare a puterilor sale.¹⁾

Vrednice de laudă sunt stăruințele lui Taylor pentru stabilirea unor metode raționale de lucrare și mai ales principiul, că mașinile trebuie să fie perfecte nu numai din punct de vedere tehnic, ci și din punctul de vedere al lucrătorului rânduit să le manueze.

Principiul diviziunii muncii a găsit la Taylor o aplicare absolut nepsihologică și diametral opusă datoriei de a respecta în muncitor demnitatea omenească. În sistemul lui Taylor muncitorul devine și el o simplă mașină, după ce toată conducerea intelectuală a muncii s'a rezervat biroului.²⁾

Taylorismul a fost combătut deci pe bună dreptate atât în America cât și mai ales în Europa, opunându-i-se imperativul categoric al lui Kant: „Lucrează totdeauna așa ca umanitatea persoanei tale sau a oricărei alte persoane să o consideri ca scop și nici când ca mijloc.”³⁾

Taylorismul a fost binefăcător prin discuția ce a provocat-o și din care a rezultat semnalarea nevoiei de a organiza munca după normele psihotehnice.

Mai amintesc încercarea făcută de psihologul american Dill Walter Scott, de a spori producția întreprinderilor industriale, deși nici el nu procedează sistematic și nu ia ca bază pentru îmbunătățirile ce le propune rezultatele psihologiei experimentale.

¹⁾ Dr. E. Lysinski: „Psychologie des Betriebes“ Berlin 1923 pag. 24.

²⁾ Lysinski, o. c. p. 25—26, 31 și Fritz Gröse: „Psychotechnic“ la Saupé pag. 253.

³⁾ Rudolf Seyffert: „Der Mensch als Betriebsfaktor“ Stuttgart 1922 pag. 196, 199, 202, și Gustav Frenz: „Kritik des Taylorsystems, Berlin 1920, pag. 39—45.

El se întreabă: cari sunt factorii sufletești, cari pot contribui la sporirea producției?

Întâi se gândește la instinctul imitației care se validează așa demult în acțiunile noastre și care ar putea fi exploatat în fondin partea celor leneși și desordonati, în schimb muncitorul de losul producției. El recomandă îndepărtarea exemplelor rele, date model să fie plasat într'un loc, de unde se poată fi văzut de toți ceilalți muncitori. Propune să li-se prezinte lucrătorilor cele mai bune proceduri de muncă spre a fi imitate.

Ca al doilea mijloc folosește emulația pentru stimularea căreia a iscodit o mulțime de mijloace, precum concursuri la intervale relativ, scurte, gratificațiuni și altele.

Al treilea mijloc este dezvoltarea sentimentului de comunitate la muncitori și cointeresarea lor cu firma. In acest scop propune cultivarea relațiunilor personale cu muncitorii, respectul față de personalitatea lor, plată bună, timp de potrivită durată pentru muncă și realizarea de condițiuni cari să stârnească plăcerea de a munci. El arată că chiar și numai aplicarea ventilatoarelor pentru primenirea aerului în ateliere sau fabrici a avut ca urmare un spor de 20% la producție.

Propune să se facă un aranjament plăcut în fabrici, să se îngrijască de lumină și temperatură potrivită, de curățenie, să se introducă chiar flori și alte decorațiuni.

Laudabile sunt preocupările lui Dill Scott în ce privește tratamentul mai bun al muncitorilor, precum și propunerile sale, care țintesc la crearea unui mediu plăcut, în care să se desfășoare munca întreprinderilor industriale. Tocmai aceste îi dau dreptul de a fi considerat ca un premergător nemijlocit al organizației științifice a producției.⁴⁾

Unele măsuri asemănătoare cu cele ale lui Dill Scott s'au realizat în mod sporadic și în industria din Europa. Pot să amintesc bunăoară inițiativele lui Ernst Abbé, la fabrica Zeiss din Jena, unde, pe lângă principiul cointeresării muncitorilor, s'a introdus întâia oară în Europa munca de 8 ore pe zi, fără să fi scăzut prin aceasta producția și s'au realizat diferitele îmbunătățiri de ordin psihohigienic, estetic și cultural pentru muncitori.⁵⁾

⁴⁾ Dill W. Scott: Articolul despre organizarea psihologică a muncii în „System and modern Business Londra 1910. Conf. și Lysinski o. c. pag. 10 și 38—45.

⁵⁾ Lysinski o. c. pag. 140.

În Europa cea dintâi solie în direcția organizării muncii prin psihotehnică a adus-o psihologul Münsterberg, care ca profesor de schimb între Germania și America, la anul 1910 a ținut un curs la Universitatea din Berlin, asupra subiectului: „Psihologia în viața economică“. Aceste cursuri augmentate au apărut într'un volum la 1912 sub titlul: „Psihologia și viața economică“, iar la 1914 a publicat Münsterberg: „Elementele psihotehnicei“.

A intervenit războiul care a împiedecat pentru un timp realizarea principiilor lui Münsterberg, însă după război cu atât mai mult s'a simțit nevoia organizării științifice a producției și a desfacerii bunurilor materiale, cu cât războiul a nimicit atâtea brațe muncitoare și a distrus viața economică a țărilor europene, cari au participat la război.

Refacerea economică nu putea să rămână la voia întâmplării, deci era binevenit momentul de-a organiza viața economică după principiile psihotehnice.

Examenele de aptitudini au apărut concomitent cu războiul, întrucât pentru anumite servicii cum sunt ale aviatorilor, șoferilor și telegrafistilor puteau fi angajați numai indivizi înzestrați cu anume aptitudini fizice și psihice, constatate în mod științific. Englezii și Americanii chiar și-au selecționat și repartizat trupele după testele psihologului francez Binet, așa încât lor le revine meritul de a fi organizat întâia oară o armată întregă după criteriile psihologice științifice.

Din inspirația acestor exemple direcția căilor ferate din Drezda a supus deja la 1917 pe mecanicii conducători de locomotive la examene psihologice de aptitudini.¹⁾

Tramm a instituit aceste examene pentru watmanii tramvaelor din Berlin și a organizat în spiritul lui Taylor, dar pe baza psihologiei aplicate, cursuri pentru instruirea watmanilor. Urmasarea a fost că s'a putut reduce dela 21 zile la 10 zile timpul de instruire, o reducere de peste 50%, s'au redus cu 65% accidentele și s'au făcut mai ales considerabile (10%) economii de combustibil necesar producerii curentului electric.²⁾

Psihologul Moede din Berlin a sistematizat aceste examene pentru ucenicii industriali la 1919.

Giese întemeiază la Halle un institut de psihologie practică. Institute analoage a întemeiat Bogen la Berlin, Poppelreuter la

¹⁾ Fritz Giese c. c. pag. 245.

²⁾ Lysinski o. c. pag. 110.

Köln, Valentiner la Bremen și Julien Fontégne la școala națională tehnică din Strassbourg.

Serviciul de telefon și telegraf a fost studiat de către Rupp, Giese și Fontégne.

Au fost studiate cu aparat științific serviciile de scriitor la mașină, de tipografi, de friseuri de dame, de detectivi, de vânzători în diferite prăvălii, apoi serviciul reclamei, efectele vitrinelor, a placatelor și a inseratelor, ba chiar și agricultura a fost tuată sub studiu psihologic.¹⁾

Doamnelor și Domnilor. Precum vedem în timp relativ foarte scurt s'a întreprins o activitate febrilă, care examinează și organizează toate ramurile vieții economice pe baza psihotehnicii. Cei mai celebri psihologi s'au angajat la această muncă de punere în valoare pentru viața practică a rezultatelor psihologiei teoretice. Dacă înainte de război s'a crezut necesar să se facă studii asupra individualității școlărilor, pentru a le cunoaște aptitudinile și pentru a putea organiza pe baza psihologiei o mai bună educație și un învățământ orientat după natura copilului, a sosit timpul psihologizării și raționalizării tuturor activităților desfășurate de către oamenii maturi.

Psihotehnica, în înțelesul ei larg de psihologie aplicată, tinde a deveni substratul întregii noastre activități culturale și economice. Ea este știința care în viitorul apropiat este menită să se constituie în temelia solidă a științei muncii, care va rodi cu înbelșugare spre binele și progresul omenirii.

Se lucrează cu atât zor în această direcție. Apar tot mai multe reviste de această specialitate, se țin congrese internaționale de psihotehnică, apar mulțime de scrieri în acest domeniu, așa încât pe terenul psihologiei aplicate se constată astăzi cea mai prodigioasă activitate literar științifică.

Ca știință a muncii psihotehnica urmărește patru probleme principale: 1) Cunoașterea profesiunilor sau analiza profesională. 2) Selecționarea profesională. 3) Orientarea profesională și 4) Instrucția profesională.

E firesc ca mai întâi să se cuncască ce anume aptitudini se validează în diferitele profesii. Acest studiu de analiză asupra profesiunilor se face pentru moment prin chestionare,

¹⁾ Fritz Giese o. c. pag. 216.

cu ajutorul cărora se adună material de studiu care, prelucrat metodic, ne va da psihologia tuturor profesiunilor.

Amintesc aci ca cel mai complet chestionar de acest fel, chestionarul lui O. Lipmann, întocmit la 1918 pentru cunoașterea profesiunilor mijlocii. El cuprinde 148 întrebări, dintre cari 73 se referă la comerț, restul la industrie.¹⁾

În baza acestui chestionar s'au întocmit tablouri după specialități, notându-se pentru fiecare profesiune aptitudinile indispensabile, apoi cele deși nu indispensabile, dar cari totuși sunt de dorit, precum și notele cari descalifică pentru profesiunea respectivă.²⁾

După aceste tablouri s'au întocmit apoi teste spre a se putea face orientarea și selecționarea profesională. Aceste teste sunt: teste pentru simțuri, pentru atenție, memorie, inteligență, teste de estetică și teste de muncă.

Un chestionar interesant cu 103 întrebări a compus Marta Ulrich pentru profesiunile superioare academice.

În Franța (Paris) a făcut I. Vilbois un chestionar cu 46 întrebări pentru persoane cari se dedică comerțului. (Julien Fontègne: „L'orientation professionnelle et la détermination des aptitudes“. Anexe).

Pe cât este de important să se cunoască psihologia profesiunilor și să se facă o bună selecționare și orientare profesională, tot atât de importantă este organizarea în mod psihologic a instrucției profesionale.

Dacă în celelalte școli, școlile teoretice de cultură generală abia după mii de ani de practică, de multe ori absurdă, se simte azi nevoia unor metode întemeiate pe psihologie și tocmai acum se lucrează la înfronarea psihologiei ca îndrumătoare a educației și învățământului, ce vom zice de metodele uceniciei industriale și comerciale, care ucenicie se face, se zicem mai la adăpost față de controlul și interesul opiniei publice? Indemnul lui Taylor de a raționaliza procedeul de deprindere a unui meșteșug, poate a rezultat din pure considerațiuni materiale, dar suntem în drept să cerem psihologizarea învățământului.

¹⁾ Seyffert o. c. pag. 205—209.

²⁾ Seyffert o. c. pag. 210. Conf. O. Lipmann: „Psychologie der Berufe“ München, retipărit din vol. II. „Die Funktionen des normalen Scholens“.

tului profesional și în numele altor considerațiuni de ordin umanitar.

Doamnelor și Domnilor. Psihotehnica privită din latura adaptării omului la nevoile profesiei obișnuite a se numi psihotehnică subiectivă. Ea are însă și o parte obiectivă, care constă în adaptarea profesiei, a mașinilor și uneltelor ei la om. Oricât s'ar înmulți și perfecționa mașinile, cari înlocuiesc munca făcută până acum de către om, totuși este și va rămâne omul în centrul preocupărilor, ca principal factor de producție. În numele acestui factor cere psihotehnica obiectivă organizarea producției tuturor întreprinderilor, nu numai din punctul de vedere al perfecțiunii tehnice a mașinilor și uneltelor, cărora omul a trebuit să se acomodeze, ci chiar mașinile și uneltele, ca să fie mijloace de producție, trebuie să fie acomodate omului.¹⁾ Principiul acesta, care revendică drepturi pe seama omului ca factor de producție, este menit să producă o schimbare în viața economică, care s'ar putea asemăna cu schimbarea pe care a făcut-o Kant în filosofie când a zis: „S'a crezut până acum că omul trebuie să se acomodeze lumii din afară de noi pentru a o cunoaște, să vedem dacă nu cumva este mai nimerit să presupunem că lumea ni-se înfățișează pentru cunoașterea în spațiu și timp, cari sunt forme a priori a cunoașterii noastre și cărora nimic nu le corespunde în realitate?“ Este o schimbare asemănătoare cu cea a lui Copernic care a zis: „Dacă până acum s'a crezut că soarele se învâрте în jurul pământului, să presupunem din potrivă că pământul se învâрте în jurul soarelui“. Sau este aceeași schimbare care s'a produs în pedagogia modernă, când se cere, ca în loc ca elevul să fie osândit a învăța materia după programa fixată de cineva după bunul său plac, să învețe din cartea pe care un anumit autor a găsit de bine să o facă și după o metodă la care profesorul ține cu toată strășnicia, gășind destule mijloace de a suprima orice opunere din partea școlarului, se cere astăzi recunoașterea școlarului ca factor principal, după care să se acomodeze și programă și manual și profesor.

Psihotehnica obiectivă este chemată să aducă acele îmbunătățiri pe cari, am văzut, le ceruse deja Taylor și cari au fost recomandate de către Dill Scott. Prin aceste măsuri se va creia în

¹⁾ Lysinski o. c. pag. 129 și Fritz Giese o. c. pag. 254.

uzine un aranjament și o atmosferă prielnică muncii, se vor adapta mașinile, astfel ca întrebuințarea lor să corespundă și cerințelor fiziologice și psihologice ale muncitorului, se va stabili timpul de muncă după indicația măsurătorilor efectuate pentru stabilirea oboselii, se vor înlătura accidentele astăzi atât de numeroase.

Aceste accidente au cauze psihice. S'a dovedit statistic că cele mai multe accidente se întâmplă în ora a patra și în ora a zecea fiind la amiazi o pauză. Evident, aceste accidente se ivesc pe urma oboselii. Curba care înfățișează variația numărului accidentelor după orele dintr'o zi, pornește dela un punct mai ridicat în ora întâi, coboară în ora a doua, începe a se urca din nou în ora a treia, se urcă repede și disproporționat în ora a patra. În orele de după prânz linia ce o înfățișează această curbă este asemănătoare cu cea dinainte de prânz, cu deosebirea că variațiunile de urcare și scădere sunt mai pronunțate.¹⁾

Oboseala explică numărul mare al nenorocirilor întâmplute după 3 sau 4 ore de muncă, nu ne explică însă faptul că la începutul fiecărui restimp de muncă se constată un număr relativ mare de accidente. Aceasta își are explicarea în putința de adaptare psihică, pe care unii o realizează mai repede, iar alții mai tardiv. Această adaptare devine cu atât mai anevoioasă cu cât mai mare și poate mai rău întrebuințată a fost pauza care întrerupe continuitatea muncii. Statisticile arată că Luni se întâmplă accidente în număr absolut disproporționat de mare față de celelalte zile, chiar și față de zilele dela sfârșitul săptămânii.²⁾ Consumația alcoolului în ziua de Duminecă sigur că-și are rolul cuvenit ca factor pricinuitor de accidente în ziua de Luni.

Psihotehnica obiectivă va impune conducătorilor întreprinderilor și datoria de a îndruma și supraveghea felul de recreație a muncitorilor în timpul liber.

Accidentele își au uneori cauza în ritmul prea accelerat al muncii, altă dată sunt provocate de lumină insuficientă sau de efecte nefavorabile de lumină.

Psihotehnica obiectivă pe scurt caută a-l pune pe om în condițiunile cele mai avantajoase de muncă.

Tot psihotehnicii obiective se poate subsuma reclama ce se

¹⁾ Lysinski: o. c. pag. 152.

²⁾ Lysinski: o. c. pag. 163.

face în comerț, întrucât e vorba aci de adaptarea mijloacelor de prezentare și recomandare a mărfurilor la gustul publicului.

Doamnăelor și Domnilor. Dacă în industrie, unde se tratează despre raportul dintre mașină și om sau om și mașină, am văzut că psihologia găsește atâtea aplicări, cu atât mai plausibil ni se va părea chiar dela început, că pentru comerț, care în fond se prezintă ca un raport dela om la om, dela vânzător la cumpărător, psihologia este indispensabilă. Aș zice că cea dintâi condiție pentru un negustor e să fie un bun psiholog practic. O simte aceasta instinctiv și cel mai simplu negustor, care tinde și el să ofere marfă după gustul publicului, să-și aranjeze vitrina ca să atragă atenția trecătorilor, să-și câștige clientelă silindu-se a fi, după cât îl ajută puterile, amabil, serviabil și atent cu toată lumea. Toată activitatea profesională a negustorului se desfășoară prin un șir continuu de momente psihice bine prinse și bine aplicate. Comerciantul trebuie să cunoască psihologia maselor, el trebuie să pătrundă la moment prin intuiție și în-simțire individualitatea fiecărui cumpărător. El trebuie să producă o deosebită putere sugestivă asupra mușterii prin toată prezentarea, atitudinea și vorbele sale. El trebuie să aibă puterea de a se acomoda și celor mai dificile împrejurări pentru a-și desface marfa. Când angajează un ucenic sau o calfă în prăvălie, îi face, fără să-și dea seamă poate, un examen psihologic uneori foarte interesant.

Nu putea să rămână acest domeniu, atât de important în viața economică și atât de interesant din punct de vedere psihologic, nestudiat în mod științific, atunci când rezultatele psihologiei științifice, se înbie așa zicând dela sine pentru deslegarea atâtor probleme de ale comerțului.

Într'adevăr eixstă deja o literatură bogată asupra comerțului, considerat ca o ramură a psihologiei aplicate. Unele cărți tratează chestiuni de psihotehnică subiectivă, făcând analize psihologice asupra acestei profesiuni, stabilind metode de orientare și selecțiune profesională, dând îndrumări pentru învățarea și deprinderea acestei profesiuni.

O altă parte tratează problema importantă a reclamei, care poate fi considerată ca o ramură a psihotehnicii obiective. Aci găsim foarte interesante cercetări asupra diferitelor mijloace de reclamă cum sunt vitrinele, placatele, inseratele, apoi reclama prin proiecțiuni luminoase, grai viu, etc.

Serviciul cel mai important în orice întreprindere mare de comerț este serviciul reclamei și acest serviciu nici că se poate concepe fără colaborarea unui psiholog.

În fine a treia categorie de publicațiuni tratează în legătură cu comerțul chestiuni de psihologie socială, cu studii asupra artei de a trata cu oamenii, asupra psihologiei popoarelor, spre a le cunoaște gusturile și spre a li se putea acomoda în ce privește felul de reclamă pentru care sunt accesibile. Lysinski, în scrierea sa: „Psychologie des Betriebes“, în rândul altor popoare vorbește și despre Români, prezentându-ne în rândul popoarelor balcanice.¹⁾

Această apreciere firește nu este măgulitoare și nu ne poate inspira mândrie felul cum este privită în streinătate toată alcătuirea vieții noastre economice.

Am înregistrat de sigur pe urma războiului o mare dezechilibrare a economiei noastre naționale și am suferit distrugerea atâtor valori materiale și pierderea atâtor vieți, încât refacerea noastră economică este una din cele mai grele probleme, pe cari generația prezentă este chemată să le rezolve. Se luptă cu greutatea refacerii economice popoarele cu puternice tradiții și așezăminte de viață economică, popoare, la cari industria și comerțul poate număra sute de ani de evoluție și prosperitate continuă. Cu atât mai greu ne este însă nouă, oricât de eroice ar fi eforturile noastre, să ne ridicăm la nivelul economiei naționale a altor popoare, după ce nici măcar un deceniu nu s'a împlinit dela înființarea statului nostru întregit. Criticele răutăcioase, care se fac cu multă predilectie de către unii spre a arăta o pretinsă inferioritate și incapacitate a noastră pe teren economic, nu ne vor descuraja. Avem tăria de a privi în față realitatea, precum avem și convingerea, pe care nimenea nu ne o poate lua, că aptitudinile, puterea de muncă nu ne lipsesc. Ceeace ne lipsește încă este organizația care să coordoneze și să călăuzească în mod rațional toate silințele ce se depun. În aceste silințe ale noastre spre progres nu ne este îngăduit să nesocotim mijloacele pe cari ni le pune la îndemână știința și de cari știm că se folosește alții pentru a-și afirma superioritatea.

Organizarea științifică a vieții noastre economice va trebui să o realizăm și noi și anume cât mai neîntârziat. Dacă psihologia

¹⁾ Lysinski o. c. pag. 216.

aplicată de chide atâtea perspective de bună orânduire, datori suntem să o cunoaştem cât mai temeinic şi toţi câţi sunt chemaţi a conduce destinele ţării trebuie să se sesizeze şi să găsească mijloace de a traduce în realitate ceea ce poate contribui la înaintarea noastră.

La Academii comerciale din streinătate psihologiei i-s'a dat un larg teren de muncă. Sunt două sau mai multe catedre spre a se putea studia cât mai temeinic şi cât mai multe probleme relativ la profesiunea comerţului. Există la aceste Academii laboratoare de psihotehnică, iar oficii de orientare profesională se înfiinţează în fiecare comună. Va trebui şi la noi să dăm psihologiei importanţa cuvenită şi anume nu numai în Academii, ci şi în şcolile superioare de comerţ precum şi în şcolile tehnice industriale. Laboratorul de psihologie aplicată va trebui organizat la fiecare Academie, indiferent că vor rămâne Academii şi pe mai departe instituţiuni independente sau se vor încadra, ca facultăţi la universitate.

În acest caz din urmă institutul de psihologie teoretică a Universităţii va trebui completat şi amenajat şi pentru nevoile cercetărilor de psihotehnică.

Pentru orientarea profesională va trebui să se institue anuale oficii deocamdată măcar pe lângă fiecare cameră de industrie şi comerţ. Ideal ar fi ca în fiecare comună urbană să funcţioneze un astfel de oficiu, iar comunele rurale, după analogia prevederilor regulamentului german din 1919, să se reunească mai multe comune pentru a organiza un oficiu comun.²⁾ Aceste oficii vor avea un comitet a cărui compoziţie va varia după nevoile locale. Vor face parte din aceste comitete reprezentanţi ai comerţului, industriei, agriculturii, ai şcolii şi ai corpului medical şi se vor conduce după indicaţiile oficiului provincial de orientare profesională.

Selecţionarea şi orientarea după aptitudini va putea da avânt tuturor ramurilor vieţii noastre economice şi culturale şi va înfăptui un mare principiu de dreptate cucerit de spiritul democratic modern, de a-i da fiecăruia posibilitatea de a ajunge acolo unde îl îndrituiesc aptitudinile sale.

Aceste idei se propagă şi la noi de câţiva ani încoace şi cred că e timpul să trecem la fapte.

P. Roşca.

²⁾ Fontégne o. c. pag. 258.

Iubileul de 75 ani al Institutului superior de Comerț din Anvers.

Raportul dlui prof. **G. Moroianu**, delegat al Academiei la acest jubileu.

Domnule Rector și Domnilor Colegi,

Mulțumindu-Vă de onoarea ce mi-ați făcut-o, delegându-mă să reprezint Academia noastră la serbările ce s'au organizat la Anvers, cu ocazia jubileului de 75 de ani al celebrului *Institutul Superior de Commerce* din acel oraș, am onoarea a Vă înainta alăturatul raport, despre felul cum au decurs festivitățile împreunate cu acel jubileu, precum și despre felul cum V'am reprezentat pe Domniile Voastre în acea împrejurare. De asemenea (în să mulțumesc și Camerei de Comerț din Cluj, pentru că și din parte-i a înlesnit această însărcinare.

Serbările cari au avut loc într'un cadru deosebit de solemn, au fost inaugurate în seara de 4 Mai 1928, printr'o frumoasă recepție la istoricul palat municipal al Anversului. Aici primarul marelui metropole comerciale dl. Van Cauwelaert a salutat într'un discurs calduros pe numeroșii oaspeți: profesori ai Institutului și d'ai Universităților și Politehnicelor belgiene, reprezentanți d'ai autorităților, numeroși delegați streini între cari afară de subsemnatul mai era și un al doilea român, dl Grigore Eremie, director la Banca Națională a României, și dânsul ca și mine fost elev al Institutului din Anvers.

A doua zi, 5 Mai, la ora 11 a avut loc marea ședință academică în sala festivă a Institutului, sub prezidenția Regelui Belgiei și în prezența reprezentanților diplomației și consulari ai țărilor streine, a delegaților streini și a foarte numeroși intelectuali.

Aici au vorbit primarul Anversului, Directorul Institutului dl Dubois, președintele cercului vechilor studenți dl Ramlot și Regele Albert.

El Dubois a făcut istoricul Institutului înființat la 1852.

într-o epocă de grea criză economică, care dăinuia aproape dela proclamarea independenței Belgiei (1830), agravându-se în preajma anului 1848 și cu o gravă criză monetară. Institutul Superior de Comerț s'a înființat, spune dl Dubois, pentru a pregăti Belgiei elementele necesare la dezvoltarea și expansiunea ei economică, precum și ca o completare a învățământului universitar propriu zis, care se practică în cele patru universități belgiene: din Bruxelles, Gand, Liege și Louvain.

Chiar dela inaugurarea cursurilor anului prim, spune rectorul Dubois, între cei 51 studenți au fost 6 streini. În cei 5 ani următori au fost alături de cei 216 belgieni 90 studenți streini. De atunci încoace aproape la toate epocile studenții de peste hotare au covârșit numărul belgienilor, și acesta este cazul și actualmente, cu toate că o mulțime de instituțiuni de cultură economică superioară au fost înființate în cele mai multe țări. Numeroși au fost și românii, cari au frecventat cursurile Institutului din Anvers și nu numai numeroși români din Vechiul regat, ci și din Transilvania, în special din ținutul Brașovului (între anii 1892—1900 eram la Anvers vr'o 6 ardeleni de origină: I. Popa, Gr. Eremie, Bobeș, G. Gologan, Russu și subsemnatul). Actualmente sunt la Anvers vr'o 60 de studenți din România din care 20 sunt români de baștină. Ei sunt toți foarte apreciați de profesorii lor.

Dl Dubois înainte de a-și încheia cuvântarea a adus pioase omagii memoriei celor 23 studenți belgieni morți pentru patrie în marele război, și cărora li s'a dedicat două plăci comemorative la intrarea în localul Institutului. În fața acestor plăci a fost o ceremonie din cele mai impresionante după terminarea discursurilor festive. Intreaga asistență în cap cu Regele, s'a dus în fața acestor plăci comemorative și după ce au depus flori din belșug, -- între cari și cele 20 de societăți studențești, reprezentând 20 de nații diferite, au depus bogate coroane de flori naturale înfășurate în colorile naționale ale fiecăreia (prințre ele flutura și mândrul nostru tricolor). Cu toții s'au închinat apoi adânc în fața numelor eroilor, stând câteva momente într-o impresionantă și mișcătoare reculegere.

Rezumăm aci frumosul discurs al Regelui Albert, căci el reoglindește înaltele preocupări de cari sunt animați conducătorii poporului belgian în vederea expansiunii lui economice și comerciale.

Între altele M. Sa a insistat asupra importanței imperiului colonial al Belgiei, datorit genialului rege Leopold al II-lea. „Regele Leopold al II-lea a zis Regele Albert, știa mai bine ca oricine, că expansiunea economică a țării nu putea fi abandonată hazardurilor empirismului. Concepțiile sale personale în această privință se întemeiau pe studiul profund al geografiei fizice și comerciale și pe marile curente de idei universale. Scepticismul cu care fuseseră primite primele sale eforturi și cari fac azi loc unei admirațiuni universale, era o consecință a spiritului de rutină. Fără îndoială că pentru că el era un inamic al empirismului și al rutinei, ilustrul meu predecesor se interesa de aproape de tot ce se face în Institutul din Anvers, căruia i-a arătat totdeauna o deosebită simpatie.

Care este într'adevăr scopul acestui stabiliment — zice mai departe Regele — dacă nu acela, de a pătrunde pe viitorii oameni de afaceri și conducători de mari întreprinderi, de adevărurile științifice și de procedeele metodice cari trebuie să-i conducă mai târziu în exercițiul profesiei lor? Fondatorii Institutului aveau conștiința limpede despre scopul pe care trebuia să-l urmeze, cu toate că epoca în care ei trăiau, era deprată de a face să apară cu aceeași forță, ca în timpurile în care trăim, importanța organizațiunii raționale a comerțului și a industriei.

„Dar spiritul care i-a făcut să raționeze trasează datorii imperioase urmașilor lor. Și în privința aceasta am fost fericit să aud pe unul dintre dv. (d. Ramlot) vorbind de necesitatea unei adaptări constante a programelor de studiu exigențelor progresului. Tehnica transacțiunilor, organizarea afacerilor se transformă și se perfecționează în continuu. Noi trăim doar în epoca trusturilor, a cartelurilor, a sindicatelor, a concentrărilor, a fuziunilor, lucruri de cari nu se știa la epoca când a fost întemeiat Institutul Superior de Comerț. Deci dela sine se înțelege că studiul acestor fenomene nouă, și al mecanismelor pe care ele le presupun, devin de azi înainte o parte esențială a învățământului superior comercial-economic și poruncește deci modernizarea programelor”.

După ce s'a terminat ședința academică rectorul Institutului a prezintat Regelui o serie din persoanele prezente între care și pe dnu Eremie și subsemnatul.

La ora 1 și jumătate a avut loc un mare banchet de patru sute de tacâmuri prezidat de ministrul de industrie d. Heyman

și în prezența reprezentanților diplomați și consulari streini, profesori, înalți demnitari ai țării, numeroși foști studenți ai Institutului și câte doi delegați d'ai tuturor societăților studențești. Dintre reprezentanții streini am vorbit eu și un reprezentant al Poloniei d. Kazimirsky.

Dau aici discursul ce am avut onoarea a rosti la acea frumoasă solemnitate:

„Excelențele Voastre, Domnilor Miniștri, Domnilor Rector și Profesori și scumpi camarazi.

Academia de Inalte studii Comerciale și Ind. din Cluj în România nouă, care mi-a făcut onoarea să mă trimită aici pentru a o reprezenta la această serbare jubilară se asociază din toată inima la aniversarea de astăzi și aduce prin graiul meu omagiul ei de admirațiune tuturor acelor, vii și morți, cari au contribuit în mod atât de larg, prin munca și dragostea lor de știință la marele renume, de care se bucură în lumea întreagă această ilustră instituțiune.

În adevăr îmi reamintesc de pe vremea când eram elev al acestui Institut. Înainte de asta eu peste 30 de ani, că aveam printre camarazii mei, tineri din cele patru colțuri ale lumii: din Japonia și din China, din Brazilia și Republica Argentină, din Africa și din toate țările bătrânei noastre Europe. Cu toții părăsind această înaltă școală am dus cu noi acolo departe în țările noastre de origină nu numai stocul de cunoștințe prețioase teoretice și practice, dar și o vie rază de simpatie și de recunoștință pentru frumoasa țară belgiană și pentru acest frumos Anvers, marea și bogata voastră metropolă comercială, care a oferit totdeauna studenților streini o caldă ospitalitate.

Trăind printre d-voastră cei mai frumoși ani ai tinereții noastre, noi studenții atâtor națiuni streine, cari urmam cursurile la Institut, am învățat a cunoaște și a prețui din vreme nu numai iubirea voastră de libertate — foarte prețioasă și necesară pentru o națiune care vrea să prospereze, — dar noi am mai admirat și geniul vostru creator, spiritul vostru de întreprindere și marca voastră energie și putere de muncă, cari v'au ajutat să faceți din țara voastră, din punctul de vedere industrial și comercial, una din cele dintâi din lume. Grație acestor eminente calități ați reușit de asemenea să reconstruiți frumoasa voastră țară cu toate ruinele grozave ce le făcuse războiul, transformându-o din nou — într'un timp așa de scurt —

într-o adevărată grădină, care vorbește în mod viu națiilor streine de hărnicia voastră.

Numeroși au fost compatrioții mei, mai ales aceia din vechea Românie, cari au urmat cursurile la Institut și printre cari amintesc cu mândrie numele marelui gânditor și filosof Vasile Conta, care a lăsat o diră luminoasă în viața intelectuală a țării noastre. Dar și românii din provinciile foste subjugate, în special din Transilvania, au format la rândul lor în contingent notabil printre studenții Institutului. Câțiva din ei au devenit profesori și directori la singura școală de comerț superioară, pe care noi am avut-o în Transilvania înainte de marele război. Este vorba de școala din Brașov pe care noi românii o întrețineam din propriile noastre mijloace, cum era de altfel cazul și cu toate celelalte școli românești ce le aveam în acea provincie. Astăzi însă mulțumită lui Dumnezeu, nu numai România veche, care avea și mai înainte numeroase școli comerciale — și dela 1909 și o Academie de Inalte Studii Comerciale în București — și le-a înmulțit pe ale ei, dar în acelaș timp și în noile provincii — indisolubil unite cu țara mamă, s'au creat o mulțime de asemenea instituțiuni. Școlile comerciale cu limba de propunere românească, precum și numeroasele școli cu limba de propunere a minorităților etnice, se bucură și unele și unele de un larg sprijin material din partea Statului nostru.

Ducându-mă cu gândul la acea epocă depărtată, când îmi petreceam aici viața mea de student, văd apărând în fața mea figura venerabilă, extrem de simpatică și distinsă a eminenței personalități, care a fost directorul nostru d'atunci prea regretatul Edmond Grandgaignage. Nu numai prin marea lui știință, dar și prin caracterul lui extrem de prietenos, prin marea lui bunătate și prin grija părintească ce ne-o purta, mai ales nouă celor streini, el știuse să ne câștige inimile și recunoștința infinită a noastră a tuturor. Noi i-am păstrat o scumpă amintire, binecuvântată să-i fie deci memoria.

Și fiindcă eu am cinstea să reprezint astăzi aici Academia de Inalte studii comerciale și industriale din vechea capitală a Transilvaniei, și de oarece eu însumi sunt originar din această frumoasă provincie a României mari, nu aș putea termina fără să profit de această ocazie unică ce mi se înfățișează, spre a mă achita de o veche datorie de recunoștință către nobila d-voastră țară. În adevăr, Domnilor, de pela anii 1890 încoace situațiunea

politică și socială din ce în ce mai tristă și mai dureroasă a fraților mei din Transilvania, luptele aspre pe care noi le duceam contra opresiunii milenare streine, începuseră a deștepta și în opinia publică belgiană simpatie și interes. Numeroase au fost articolele pe care un Louis Van Keymeulen regretatul profesor dela Academia de belearte din acest oraș, le-a scris în favoarea românilor din Ardeal în marele cotidian „*Le Precurseur*“. De asemenea regretatul vostru jurnalist și om politic Georges Lorand precum și eminentul jurnalist Gerald Harry, făceau adeseori acelaș lucru în „*La Reforme*“ și „*l'Indépendance Belge*“ din Bruxelles.

Noi românii aveam atunci două societăți studentești aici în Anvers. O societate literară și o secție a Ligei pentru unitatea culturală și națională a românilor. Eu am prezidat-o mai ales pe aceasta din urmă tot timpul cât am stat în Belgia, și-mi reamintesc, că de câte ori un eveniment mai de seamă se petrecea în Transilvania, fie un proces politic, și v'asigur, Domnilor, că acestea erau foarte numeroase — și îndreptate, fie împotriva ziarisților români, fie în contra fruntașilor noștri politici, — fie o alegere legislativă, care foarte adeseori făcea victime printre fărânișii noștri, cari nu voiau să voteze cu guvernul. La asemenea ocazii, eu trimeteam la Bruxelles câte un articol, sau câte o notiță de protestare ziarului lui Emil Féron și G. Lorand, sau la *Indépendance Belge*. Dar vedeți, cunoștințele mele de franțuzește nu erau la început îndestulătoare, spre a redacta cum trebuia acele comunicări către presa belgiană, și un excelent camarad al meu din Bruxelles Desirè Guilmot, mă ajuta totdeauna — punând cum zice francezul *la dernière main* (corectându-le) și pe deasupra tot el se însărcina să le predea la cele două redacții din Bruxelles, ba mai scria și dânsul după indicațiunile comitetului nostru asemenea articole. Fiindcă am bucuria să-l văd aici între noi — revenit din America — îi exprim toată recunoștința mea pentru osteneala și interesul ce și-a dat pentru cauza noastră în acel timp. Mai târziu, când am știut destul franțuzește, am intrat prin recomandarea lui Guilmot, personal în relații cu acești distinși ziarisți și scriitori politici și buni prieteni ai cauzei române, pe cari îi vizitam din când în când la redacțiile lor din Bruxelles. În ce privește pe Lorand, noi românii nu vom uita niciodată vizita ce ne-a făcut-o la 1917 la Iași, în clipe extrem de grele pentru noi, —

și cuvintele de îmbărbătare și de o nobilă solidaritate și prietenie, ce le-a rostit el atunci în parlamentul nostru, din partea poporului belgian — și el — în luptă sacră pentru apărarea patriei ca și noi, — nu se vor șterge niciodată din amintirea noastră. De asemenea cu inima emoționată trimit din acest loc solemn distinsului vostru compatriot, veteranului ziarist Gerald Barry prezidentul de onoare al Asociațiunii Presei Belgiene, toată recunoștința mea și a compatrioților mei pentru interesul și via simpatie, ce le-a arătat totdeauna cauzei românilor subjugată, pe care i-a apărat cu căldură și cu o rară desinteresare ani îndelungați ca director pentru politica externă la ziarul *Indépendance Belge*. Și fiindcă am plăcerea să văd aici prezent și pe ministrul României, sper că țara mea va ști să răsplătească și altfel o așa de nobilă desinteresare.

Acestate zise, Domnii mei, îngăduiți-mi să ridic din toată inima paharul meu pentru prosperitatea, totdeauna în pace a Institutului Superior de Comerț din Anvers, și în onoarea eminențelor lui profesori și director.

Beau mai departe pentru fericirea și înflorirea continuă, în pace, a frumoasei voastre țări, mică prin teritoriul ei, dar mare prin virtuțile creatoare și prin jertfele și eroismul, întru apărarea ei, a bravilor ei fii, mare deasemenea prin sufletul lui mare și prin eroismul de toate zilele din acel timp de mari primejdii, al nobilului vostru Suveran, care prin ținuta lui splendidă, în acele zile de mare strămtorare și de imense îngrijorări și-a asigurat stima și admirațiunea lumii întregi. Trăiască Regele și Regina. Trăiască Belgia. Trăiască prietenia și frăția româno-belgiană. Ura.

Ultimele cuvânte au fost însoțite de vii urale și strigăte de *cire la Grande Roumanie* (trăiască România mare).

Ziarele din Anvers, între care „Le Neptune“, „La Métropole“, din simpatie pentru România au reprodus aproape în întregime acest discurs.

Ne vreau să termin fără a aminti ceva și despre organizarea și programul Institutului din Anvers, care are unele materii în plus peste acelea, care se propun la Academia noastră, și creșterea deci de interes să le amintesc aici.

Institutul care avea mai înainte numai doi ani de studii, are dela 1897 trei ani și el liberează la finea anului al III-lea studenților cari au fost regulat înscriși și au urmat cursurile,

diploma în științele comerciale și consulare, diploma în *științele comerciale și coloniale*, diploma în *științele comerciale și maritime* sau pe cea în *științele comerciale și financiare*, după secția pe care a urmat-o în anul al 3-lea de studii. În adevăr în anul al 3-lea de studii cursurile sunt împărțite în următoarele patru secțiuni: *colonială*, *consulară*, *financiară* și *maritimă*. Unele cursuri sunt comune acestor patru secții, altele sunt proprii fiecăreia din ele.

De la 1905 încoace Institutul liberează și diploma de doctor în științele comerciale accesibilă după un stagiu practic de doi ani posesorilor uneia din diplomele de absolvire a anului al 3-lea de studii amintite mai sus.

Nimeni nu poate fi înscris ca elev regulat al Institutului, dacă n'a trecut mai întâi un examen de admisiune. Și acest examen de admisiune se face din 12 materii diferite: elemente de contabilitate, de aritmetică comercială cu aplicațiuni la comerț, din limbile franceză, flamandă, germană, engleză, din geografie, istoria universală, elemente de algebră, elemente de geometrie și trigonometrie, noțiuni elementare de fizică și noțiuni elementare de chimie.

Gvernul belgian acordă în fiecare an câteva burse de voie de studii în streinătate licențiaților celor mai distinși ai Institutului. Aceste burse sunt acordate de Ministerul Afacerilor Streine.

La Institut sunt în afară de limba franceză și flamandă și catedra pentru fiecare din limbile următoare: germana, engleza, spaniola, italiana, portugheza sau ruseasca. Dar din aceste din urmă limbi elevii nu sunt obligați să învețe decât două, după alegere. Mai departe este o catedră specială de *asigurări* în toate branșele, cu două ore de cursuri pe săptămână.

Apoi în secția consulară se mai propun: *Elemente de dreptul ginților*, *Elemente de drept internațional privat*, *Regulamente consulare*, *Instituțiile politice ale statelor streine*, *Istoria sistemului politic din Europa și a principalelor tratate din epoca modernă*, apoi studiul comparat al *porturilor naționale și streine*. Toate aceste discipline sunt menite să îmbogățească stocul de cunoștințe și să înalțe nivelul intelectual al elevilor.

La o reformă a învățământului superior la noi, va trebui să se țină seamă măcar de unele din aceste câteva materii, pe care le are în plus Institutul din Anvers, și pe care le-a introdus

și Școala specială de comerț încadrată în Universitatea din Liège, urmând a se crea și la Academia noastră catedre speciale pentru ele.

Cluj, Iunie 1928.

Prof. GH. MOROIANU.

P. S. Dl Profesor dela Universitatea din București G. G. Mironescu citind din întâmplare discursul de mai sus și aluzia ce o făceam la obligația morală ce ar avea-o țara noastră, de a acorda câte o decorație domnilor Gerald Harry și Guilmot pentru serviciile desinteresate aduse în trecut de acești domni chestiunii noastre naționale. Dsa îndată ce a luat conducerea Departamentului Afacerilor Streine acum trei luni, s'a și grăbit să facă acest act de dreptate față de domnii de mai sus. În adevăr. Înalta Regență, la propunerea Domnului Ministru al Afacerilor Externe a semnat nu de mult decretul, prin care se acordă venerabilului președinte de onoare al asociațiunii presei belgiene Dl Gerald Harry placa de mare ofițer al coroanei României, iar Domnului D. Guilmot comandoria aceluiaș ordin.

Tin să mulțumesc în mod deosebit, Domnului Ministru de Externe, Mironescu, pentru delicateta și larga înțelegere cu care Dsa s'a sesizat de această chestie și a soluționat-o.

Cluj, Februarie 1929.

G. M.

Reprivire comparativă asupra celor două epoci ale acestei Academii, de sub dominația ungară 1902—1918 și de sub cea română 1918—1928 și misiunea ei în viitor.

Din cuvântul rostit la deschiderea cursurilor anului școlar 1928—1929
de rectorul A. Ciornea.

I. Acum mă folșese de prilejul sărbătorese al aniversării a 10-a dela unirea Ardealului cu Patria Mamă, care va avea loc în curând și voi da câteva date, cu cari vom putea face o comparație instructivă între rolul și activitatea acestei Academii din cele două epoci ale sale, cea de sub dominația maghiară dela 1902—1918 și cea de sub dominația română, dela 1918 și până azi.

Academia a fost înființată la inițiativa Camerei de Comerț din Cluj în anul 1902 și în calitate de persoană juridică a avut trei susținători: Camera de Comerț, care a contribuit cu 5% la acoperirea cheltuelilor sale, Municipiul Cluj cu 15% și Ministerul Instrucțiunii, care exercita și rolul de control asupra ei, cu 80%. Avea 2 ani de studii, un corp profesoral comun cu al școalei comerciale superioare, anexată ei și conduse amândouă de un director și de acelaș consiliu administrativ. Organizația Academiei era cea dela alte institute similare din apus.

Prin etatizarea, naționalizarea și reorganizarea din 1920 a acestei Academii, anii de cursuri au fost ridicați la 3, corpul didactic a fost separat de cel al școalei comerciale, profesorii au fost numiți după normele legii învățământului superior de Ministerul Instrucțiunii și nu de Consiliul Administrativ ca înainte. Rezultatele bune de pe urma acestor reforme au contribuit la mărirea prestigiului acestei școale, la ridicarea nivelului ei științific și prin aceasta la pregătirea mai temeinică și mai sistematică a studenților ei.

Voi da o comparație pe bază statistică pentru a evidenția spiritul politicei școlare din cele două epoci ale vieții acestei Academii. În decursul celor 19 ani, 1902—1921, au fost înscriși la Academia cu limba de propunere maghiară în total 1123 studenți, numărul mediu anual a fost de 59 și numărul mediu pe câte un an de curs de 30. Acest număr de 1123 se repartizează după naționalitate astfel: numărul studenților români înscriși în acest interval de timp anual variază dela 1 din 46 (în 1913—1914), la 9 din 53 (în anul 1907—1908) deci dela 2,2% la 15%. Numărul mediu este de 55 români din 1123 deci de 4,7%.

Numărul studenților germani (sași și șvabi) variază între 4 și 10%, deci în mediu el este 7%.

Numărul studenților evrei (considerați în statistica maghiară ca fiind de naționalitate maghiară) variază anual între 18—24%.

Numărul studenților maghiari se menține în mediu la 67%.

Vom raporta aceste cifre la numărul populațiunii diferitelor naționalități din Ardeal din acea epocă. Populația Ardealului (inclusiv Banat etc.) la anexarea lor din 1918 era de 5.2 milioane. Din acești dădeau la Academia de Comerț din Cluj un contingent de studenți:

Populația maghiară circa 1.3 milioane, deci 25% din întreaga populație, dădea 67% studenți.

Populația evreiască circa 181.000, deci 3.5% din întreaga populație, dădea 18%.

Populația germană circa 534.000, deci 12% din întreaga populație, dădea 7.3%.

Populația română circa 3 milioane, deci 58% din întreaga populație, dădea 4.7%.

Concluzia asupra politicei școlare din fosta Ungarie e ușoară de tras din aceste cifre și este cât se poate de elocventă. Numărul cel mai favorabil îl aveau Evreii cu 18% față de populația lor de 3.8% și numărul cel mai defavorabil îl aveau Românii cu 4.7% față de populația lor de 58%.

Acum dau statistica anilor 1920—1928 care privește Academia de azi, cea naționalizată. În intervalul acestor 8 ani s'au înscriș la cei trei ani de studii în total 1697 studenți, deci în mediu anual 212 și în mediu pe câte un an de curs 70. Așadar numărul anual al studenților dela această Academie a crescut la de 3.5 ori față de cel din epoca maghiară.

Acest număr de 1697 studenți se repartizează pe naționalități astfel:

Populația română a Ardealului de 58% a dat 72% studenți, deci cu 19% mai mult.

Populația maghiară a Ardealului de 25% a dat 9% studenți, deci cu 15% mai puțin.

Populația germană a Ardealului de 12% a dat 4%, deci cu 8% mai puțin.

Populația evreiască a Ardealului de 3.5% a dat 4.3% deci cu 0.8% mai puțin.

Din vechiul Regat au fost 9%.

Alte naționalități 1.7%.

Nici acești numerii nu sunt proporționali între ei, dar disproporția nu este nici pe departe așa de mare, ca cea de subdominația maghiară. Numărul cel mai puțin favorabil îl au Germanii, dar acest număr este numai de 3 ori și nu de 12 ori mai mic ca și cum fusese cazul la Români. Numărul cel mai favorabil îl au Români. Dar acesta este numai de 1.4 ori și nu de 6 ori mai mare cum fusese cazul la Maghiari. Deci extremele s'au redus. S'a făcut un început bun de nivelare și proporționalizare a populației studentești a Academiei în proporție cu populația diferitelor naționalități din această provincie. Această corectură, evidențiată și verificată cu datele autentice de mai sus, a făcut-o spiritul de echitate caracteristic pentru Români, și avem toate indiciile, că acest proces de corectare va continua și în viitor.

Progresul acestei Academii este deci incontestabil și se manifestă în două direcțiuni, în una didactică și în alta politică: de o parte avem nivelul științific mai ridicat al acestei școli românești, progres obținut prin instituirea anului al treilea de studii, prin bifurcarea lui în cele două secțiuni: bancară și industrială, prin instituirea seminarului pedagogic pentru pregătirea viitorilor profesori de școli comerciale și mai presus de toate prin separarea corpului didactic de cel al școlii comerciale și prin selecționarea lui din intelectuali cu pregătire științifică superioară și probată.

Al doilea progres îl constituie nivelarea mai rațională a populației studentești dela această Academie în raport cu proporția naționalităților din această provincie.

Calitățile elementului românesc, spiritul de echitate și capa-

bilitatea sa intelectuală, cari au dat în abia 8 ani aceste rezultate remarcabile și au reîntronat după o muncă sistematică de 50 de ani și în Dobrogea lui Mircea liniștea, buna înțelegere dintre naționalitățile de acolo și bunăstarea economică sunt garanță suficientă că, cultivând sistematic aceste două calități alese ale poporului nostru vom putea asigura în viitor și în provincia noastră conlucrarea armonică și propășirea economică, atât de necesară deopotrivă pentru toți fiii ei.

*

Voi termina arătând, care este locul unei Academii de Comerț printre celelalte școli de învățământ superior și în consecință care este și va trebui să fie rolul și locul licențiaților în cadrul păturei intelectualilor cu pregătiri academice

Până nu demult. — dacă sunt patru, cinci decenii, — eu am văzut încă ultimele valuri ale acelei epoci, — nu se vorbea și nu se cunoștea decât cultura clasică, antică și renăscută. În școlile secundare se făceau 6 și 7 ore lecții de latină, 5 de dină, științele naturale se făceau numai în mod descriptiv, matematicile fără aplicații, fizica fără experiențe, chimia era în fază, etc. La universități la fel: domina dreptul roman — literatura și istoria antică, matematicile pure, metafizica, laboratoarele, muzeele erau încă primitive, sărăcăcioase. Autoritate deplină de intelectual avea numai homo-latinus, iar comercianții, industriașii, financiarii și constructorii treceau de profesioniști, necesari pentru omenire, dar considerați ca inferiori și neîndreptățiți a face parte din elita intelectualilor, căci aceștia erau numai triații universităților.

Cei mai curând s'au emancipat constructorii de toate categoriile. Marile invențiuni, cari s'au succedat într'o epocă, relativ atât de scurtă, cum nu se cunoaște precedent în istoria evoluției culturale a omenirii, dela 1890 și până la 1910, dela dinamo și beton și până la telegrafia și telefonia fără fir și seria nesfârșită de motoare, au făcut să răsară ca din pământ în scurt timp mii de laboratoare, ateliere, fabrici și politehnici și te-am pomenit deodată cu o nouă cultură, specială, cultura tehnică modernă, care a revoluționat circulația, construcția, contactul dintre oameni și mentalitatea lor. Homo tehnicus, inginerul constructiv, inginerul mecanic, electrotehnic, silvic și agro

nom s-au eluptat și consolidat un prestigiu, care azi nu e cu nimic mai inferior celui al reprezentanților culturii clasice.

Este firesc și explicabil că paralel cu acest mare avânt al tehnicii, care a înlesnit producția de mărfuri și de utilaj într-o măsură fantastică, — fabrica Fiat din Torino, pe care au vizitat-o și studenții noștri în vara anului 1927, azi scoate la zi 2500 de automobile — și a înlesnit comunicația oamenilor și transportul mărfurilor, să ia avânt cu aceiași pași gigantiști și industria, comerțul și finanțele.

N'avem decât să vizităm un port comercial, magazinele, docurile și silozurile lui, de ex. din Constanța, Triest, Marsilia ori Anvers, un târg de mostre din Lipsca, Praga ori Viena, o bancă mare cu toate întocmirile minunate, ori secția comercială a unei fabrici mari, sau chiar o bursă de ex. pe cea din Paris ori Londra, și ne vom putea face idee de aparatul complicat și precis prin care omenirea își procură cele necesare traiului zilnic. Cine a luat parte la războiul mondial, va fi avut ocaziunea să vadă ce se petrece în dosul frontului, în serviciul de etapă. Pe cât de ingenioase și variate erau diferitele armamente, tot pe atât de complicată și importantă era și organizația alimentării frontului. Transportarea a 10 mii de soldați zilnic în decursul lunilor April, Mai și Iunie 1918 din America la Havre, n'a fost posibilă decât după ce i-a premers în cele 3 luni anterioare o aglomerare neimaginabilă de cantități de articole de alimentație pe seama milionului de soldați americani și a altor milioane de soldați francezi și englezi. Inchipuiți-vă mulțimea registrelor, dispozițiilor și controlului asupra acestei uriașe operațiuni economice. În formă deosebită și în dimensiuni și mai mari se continuă și azi, în vreme de pace, această muncă titanică, care crește și sporește din an în an, proporțional cu evoluția culturală a omenirii. Pentru a transmite zilnic mii și milioane de tone de produse ale industriei mari, ale solului și subsolului, dela continent la continent, apoi dela port la port, pentru a le distribui pe urmă la atâtea sute de milioane de consuntenți, se cere o armată uriașă de funcționari, de specialiști, de întreprinzători și de capitaliști, având toți o cultură deosebită de aceea care se dobândește în universități și în politehnici, se cere o cultură nouă, clatură economică și financiară și comercială, specializată până la dexteritatea unui bun contabil expert și intensificată până la concepția clară de idei călăuzitoare a unui mare economist.

Această nouă și tot atât de necesară și importantă cultură se dobândește azi după mai mulți ani de studii teoretice serioase în facultățile economice și comerciale, în Academiiile de înalte studii comerciale și industriale și se completează pe urmă în decursul a și mai mulți ani, în practică.

Din cele expuse mai înainte cred că rezultă răspunsul, ce trebuie să-l dau la întrebarea ce mi se impune acum: ce trebuie să știe economistul de azi? Mai întâi de toate el trebuie să cunoască perfect tehnica bancară și comercială, deci corespondența comercială și mai multe limbi moderne, aritmetica comercială, contabilitatea și dreptul comercial. Aceste sunt disciplinele de specializare, cari însă nici pe departe n'u formează încă pe economistul. Se mai cer cunoștințe sistematice din economia politică și din cea privată, știința întreprinderilor comerciale și industriale, apoi știința financiară, legislația vamală, drept civil și studiul mărfurilor. Dar eu aceasta nu s'a terminat încă seria disciplinelor, cari alcătuiesc programa de azi a Academiiilor de Comerț. Cele anterioare nu pot fi pătrunse bine, decât numai dacă dispunem de cunoștințele auxiliare suficiente din istoria și geografia economică, din fizica și chimie industrială și din tehnologia mărfurilor. Toți factorii, cari colaborează la desfășurarea vieții economice a unui stat modern, își au disciplinele lor științifice, rezultând din aplicația tot atâtor discipline de știință pură, ori cum acești factori sunt mulți și variați, urmează ca și materiile de studii să fie tot atât de multe și variate, precum cele de fapt și sunt azi în fiecare Academie, și precum de fapt cunoașterea lor impune necesitățile și concurența vieții practice.

Iată de ce un economist bun e nevoit de împrejurări, de realitate, a căuta să fie stăpân pe un ansamblu de cunoștințe înrudite între ele, cari derivă din aplicarea tot atâtor științe, un ansamblu cu mult mai variat, decât cum e cazul la oricare alt intelectual.

Voi ilustra afirmația mea cu două exemple: o casă de export de cereale, cherestea sau petrol, are nevoie de funcționari, cari pe lângă cunoștințele pur comerciale tehnice: contabilitate, aritmetica comercială, studiul practic al întreprinderilor, să mai cunoască și limbi străine pentru a putea face corespondența, să cunoască calitatea mărfii, pe care o exportează, să cunoască geografia economică, condițiunile de transport, legislația

vamală, chestiunile financiare implicate în operația lor. Ce cunoștințe vaste și experiențe trebuie să aibă șeful unui astfel de birou?

Un funcționar superior dela o bancă de asigurare, pe lângă disciplinele pur comerciale, are nevoie de cunoștințe de drept comercial, de statistică, de algebră financiară, cunoștințe de transport, de evaluarea mărfurilor, imobilelor și recoștelor asigurate, etc. În Statele Unite din America, cari dețin 70% polițe de case din totalul sumelor asigurate pe toată suprafața pământului, pentru ca cineva să poată funcționa și numai ca simplu agent de asigurare, trebuie să treacă un examen de stat destul de riguros.

După cele expuse, cred că nu mai este dificil să precizăm locul Academiiilor de Comerț în cadrul învățământului superior și rolul și locul economistului în cadrul păturei intelectualilor noștri.

În universități se face știință pură. Din multiplele discipline științifice cari se predau acolo, Academiiile de Comerț selecționează acelea părți, cari află aplicare în viața economică, le localizează, le armonizează, le dezvoltă și le intensifică în conformitate cu menirea bine determinată de a pregăti buni economiști. Științele pure cari se aplică în învățământul Academiiilor de Comerț sunt următoarele: matematica, contabilitatea, aritmetica comercială, statistica, algebra financiară și teoria asigurărilor, chimia și fizica (la tehnologia industrială și mecanică), științele naturale (la studiul mărfurilor), geografia și istoria, dreptul, economia și știința financiară, limbile moderne, logica, psihologia și pedagogia. Selecționarea părților aplicabile în economie, coordonarea acestor științe, stabilirea metodei aplicării lor, necesită o muncă intelectuală tot așa de intensă și importantă pentru binele public, ca și cea pentru cultivarea științelor pure. Știința pură nu este de dragul ei numai, ci ea de dragul binelui public, și ea valorează numai atât, cât poate fi aplicată. „Teoria sine praxis sicut rota sine axis“. Autorii de literatură academică trebuie să cunoască domeniul întreg al rezultatelor, al principiilor stabilite prin cercetările pur științifice, în acelaș timp trebuie să cunoască precis pulsul vieții economice, trebuie să aibă simțul realității, pentru ca să știe concorda rezultatele științii, în scopul aplicării lor, cu rezultatele trase din experiențe, din practica vieții. Facultatea de

științe sau cea de drept, de ex. din materia brută a cunoștințelor teoretice, pe care însă, inginerii de ex. o prelucră pentru a face din ea motor, alții fac din ea palate, silozuri și poduri, sticlă, sârmă și ciment, iar alții, economiștii, fac bilanț, buget și plan de amortizare. În învățământul din Academia de Comerț se îmbină în mod egal cunoștințele teoretice cu cele de specializare. Economistul încerciază teoria cu practica vieții economice și veghează ca evoluția ei să fie normală și lentă. Academia este o școală profesională de cel mai înalt grad pentru științele economice-comerciale.

Unii, neorientați încă în chestiuni economice, persistă a aprecia greșit rolul și rangul acestor Academii, întocmai ca și țărani noștri agricultori, cari încă tot mai au prejudiciul, că meseria și comerțul sunt ocupațiuni mai puțin demne decât agricultura. Acest prejudiciu însă azi e pe cale de a dispărea și în curând își va revizui și intelectualul de cultură clasică prejudiciul său față de importanța și rangul culturii economice.

Cine ar mai putea să afirme azi că Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și al Justiției, sunt mai importante decât a Finanțelor, al Industriei și al Comerțului, și cel al Comunicațiilor. Academii de Comerț, deși au numai o vechime abia de 50 de ani, îndeplinesc azi roluri tot așa de importante ca și celelalte facultăți.

Bazat pe aceste expuneri și pe afirmațiile trase din ele, invit atât pe studenții noi veniți la acest institut, cât și pe cei deprinși cu munca de aici, ca să intre în noul an școlar cu fruntea ridicată, cu voința oțelită și cu mintea ascuțită, pentru că munca lor de azi nu este nici ușoară nici comună și să înțeleagă dânsii încă de pe acuma, că misiunea lor viitoare în viața economică a țării va fi și va trebui să fie tot atât de importantă, de nobilă și de patriotică ca și cea a licențiatului oricărei Facultăți.

Cu aceasta cursurile acestei Academii din anul școlar 1928/29 se deschid și mulțumesc tuturor reprezentanților autorităților publice și particulare pentru asistarea D-niilor lor la acest act.

Cluj, la 26 Octombrie 1928.

A. Ciortea.

Istoricul anului școlar 1926—1927, acte și date statistice.

I. *Organizația.* 1) Dintre modificările, cari privesc *organizația acestei Academii* și corpul său profesoral, amintesc în locul întâi părerea Consiliului legislativ, secția I, formulată în procesul verbal Nr. 67, luat în ședința sa din 19 Maiu 1927, cu referire la organizația acestei Academii.

Textul procesului verbal este următorul:

„Consiliul având în vedere că, Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj are deja o bază legală, funcționând încă din anul 1902 pe baza regulamentului ungar din 1901;

văzând că, prin decizia din 7 Octomvrie 1920 a Ministerului Român al Instrucțiunii Publice s'a extins asupra Academiei de Comerț din Cluj programul Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București;

văzând că, numirile de profesori, ce s'au făcut la Academia de Comerț din Cluj au ca bază legală legea ungară XIX din 1872;

văzând că, scopul proiectului de lege este de a pune această instituțiune culturală pe picior de egalitate cu similarul ei din București, cu rezerva că ea depinde de Ministerul Instrucțiunii Publice, în loc de a atârna de Ministerul Industriei și Comerțului și respectându-se drepturile câștigate ale profesorilor deja numiți;

CONSILIUL,

constatând, că proiectul de lege nu contrazice nici unei dispoziții constituționale și nu este în contrazicere cu vre-o altă lege în vigoare;

Consiliul este de părere că proiectul de lege să primească următoarea redacțiune :

Art. 1. Legea din 6 Aprilie 1913, cu modificările aduse prin legea din 19 August 1921, precum și regulamentul din 31 Maiu 1923 privitoare la Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București se extind asupra Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj.

Art. 2. Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj depinde de Ministerul Instrucțiunii Publice.

Art. 3. În scopul pregătirii profesorilor pentru școlile elementare și superioare de comerț se instituie un Seminar Pedagogic pe lângă această Academie. Școala comercială superioară de băieți din Cluj va servi ca școală de aplicație a acestui seminar. Normele de funcționare se vor stabili pe cale de regulament.

Art. 4. Numirile de profesori, de agregați și de conferențieri definitiv, făcute cu Inalt Decret Regal până la data depunerii prezentului proiect de lege în Parlament, precum și catedrele și conferințele existente în bugetul în curs, se confirmă.

Art. 5. Toate legile, regulamentele și ordonanțele privitoare la Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj, dinainte de preluarea și naționalizarea ei, sunt și rămân abrogate.

Cu acest proiect s'a făcut primul pas important spre lămurirea chestiunii bazei de drept a acestei Academii, lămurire pe care o solicitam de ani de zile.

Din cauza aglomerării proiectelor de legi în Parlament în sesiunea din Maiu 1927, nu am avut norocul ca acest proiect să poată fi discutat și legiferat de Parlament. El constituie însă o bază prețioasă de drept, câștigat dela organul suprem consultativ al Parlamentului, pe care sperăm să putem constitui treptat viitoarea organizație definitivă a acestei Academii, așa cum o reclamă interesele economice în locul întâi ale provinciei noastre cu caracterul ei pronunțat industrial și comercial.

II. *În sânul Corpului profesoral*, în cursul anului școlar expirat, s'au petrecut următoarele modificări:

a) Dl prof. univ. Nicolae Ghiulea, care timp de 6 ani a făcut cursul de Statistică la acest institut, și care prin sistematizarea acestui curs la nivelul științific, a adus o contribuție prețioasă organizației didactice a școlii noastre, s'a retras din însărcinarea avută, pe ziua de 1 Oct. 1926. În locul dânsului a fost numit de On. Minister al Instrucției pe ziua de 1 Nov. 1926, dl Dumitru Hașigan, doctor în științele comerciale al Academiei de Inalte Studii Com. și Ind. din București, în calitate de Conferențiar pentru Statistică și Studiul Transporturilor.

Noi cari cunoaștem greutățile, cu cari am luptat la 1920 pentru formarea întâiului Corp profesoral și cari știm, ce sacrificiu de energie și de timp au adus acei domni profesori dela Universitatea din Cluj, cari ne-au venit într'ajutor în faza de

organizare a acestei Academii, știm să apreciem spiritul de jertfă al dânsilor.

Sunt domnii: Gh. Spacu, prof. de Chimie (5 ani), Gh. Piratu, prof. de Matematică (5 ani), Gh. Oprescu, prof. de L. franceză (3 ani), S. Dragomir, prof. de Istorie (3 ani), Efi. Ionescu, prof. de Economia politică (2 ani), N. Radu, prof. de Drept civil (1 an), Gh. Leon, prof. de Știința și legislația financiară (1 an), P. Poruțiu, prof. de Drept comercial (2 ani), A. Maior, prof. de Fizica ind. (3 ani), cari cu toții, disconsiderând osteneala în plus depusă pe lângă o remunerație ce nu stă în nici un raport cu munca lor, au venit în ajutorul tinerei Academii pentru a colabora la clădirea fundamentului ei. Consiliul profesoral de azi, în cea mai mare parte compus acum din profesori proprii ai Academiei, cari continuă cu toată răspunderea chemării lor, opera de consolidare, exprimă și pe calea aceasta recunoștința sa dlor colegi menționați aici.

b) Dl Vasile Meruțiu, prof. univ. de Geografie, a făcut cursul de: Geografie economică la această Academie timp de 7 ani, deci tot dela naționalizarea sa din 1920 începând, până la 15 Aprilie a. c. In locul dânsului a fost recomandat de Consiliul profesoral și numit cu Decret Regal Nr. 1635—25 Maiu 1927. dl Sabin Opreau, doctor în Geografie, fost profesor secundar și asistent la catedra dlui Dr. V. Meruțiu.

c) Tot la finele anului școlar trecut și-a sistat cursurile sale de Corespondența franceză, dl Teodor Capidan, prof. univ. și fost director al Șc. com. sup. din Salonic, după ce timp de 5 ani ne-a dat concursul său prețios. In locul dânsului a fost numită de Ministerul Instrucțiunii, la recomandarea Consiliului profesoral, pe ziua de 1 Oct. 1927 Dna Elisa Constantinescu-Bagdai, doctor în filosofie, fostă profesoară în Franța și la șc. com. sup. București.

d) Dra Dr. Ripan Raluca, azi conferențiară la Universitatea din Cluj, a fost la noi asistentă timp de 6 ani, la catedra de Chimie aplicată. Locul dânsiei l-a ocupat dl Ioan Tanislau, absolvent al fac. de științe din Cluj, pe ziua de 1 Ianuarie 1927.

e) Mai avem în mijlocul nostru dintre profesorii dela Universitate pe dl Petre Grimm, prof. de Corespondența engleză și pe dl Gh. Bogdan-Duică, profesor de Pedagogie. Dl P. Grimm a făcut 7 ani cursuri și dl Gh. Bogdan-Duică 2 ani.

Ministerul a dispus publicarea vacanței acestor două catedre, și probabil în curând o să ne părăsească și dânsii.

III. *In decursul anului au fost înaintați* în grad următorii:

a) Dl prof. *Ioan Voinea* a fost numit cu Decret Regal Nr. 3641—1926 profesor titular pentru catedra de Studiul Mărfurilor, pe 1 Nov. 1926.

b) Dl conferențiar *I. Gârbacea*, a fost numit cu Decret Regal Nr. 4081—1926, agregat la catedra de Contabilitate industrială și Industria și Meseriile în România, pe 1 Ian. 1927.

c) Dl conferențiar temporar *Samuil Szentkiraly*, a fost numit cu Decret Regal Nr. 3780—1926, conferențiar definitiv la conferința de Corespondența maghiară, pe ziua de 1 Nov. 1926.

IV. *Cursurile* au fost deschise în mod festiv la 26 Oct. 1926. Cu această ocazie a ținut o conferință despre „Importanța contabilității“ dl conferențiar Alex. Ionescu, directorul șc. com. sup. din loc, iar Rectorul a citit darea sa de seamă asupra anului școlar 1925/1926.

Cursurile au continuat fără întrerupere până la finele lunei Mai. Frezentarea lor a fost satisfăcătoare.

Numai dl prof. Ioan Lapedatu, fost Ministru la Finanțe, nu și-a putut face cursul, fiind tot anul angajat la conducerea resortului său.

A fost supliniț de dl conferențiar Sabin Cioran. Cu ziua de 1 Oct. dl I. Lapedatu și-a reluat activitatea sa la catedra Științei financiare.

V. Dau statistica studenților înscriși la Academie în anul 1926/1927, după naționalitate, confesiune, locul nașterii și după pregătirea de bază.

Studenții înscriși la Academie în anul școlar 1926/27.

Repartizați după naționalitate,

Anii de studii	Români		Maghiari		Germani		Ruși		Bulgari		Sași		Tătari		Evrei	
	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente	Studenți	Studente
Anul I . . .	68	8	10	3	7	1	—	—	—	—	—	—	1	—	6	1
Anul II . . .	47	14	4	1	2	—	1	—	1	1	2	—	—	—	—	—
Anul III . . .	48	8	10	1	6	—	1	2	1	—	—	1	—	—	—	—
Total . . .	163	20	24	5	15	1	2	2	2	1	2	1	1	—	6	3
Total general	193		29		16		4		3		3		1		9	

Repartizați după religie.

Anii de studii	Orto- doxi	Greco- catolici	Rom.- catolici	Refo- mați	Unitari	Evang- lute- rani	Mozaici
Anul I	54	22	10	4	1	7	7
Anul II	55	12	1	2	—	3	2
Anul III	50	12	2	7	3	4	—
Total	159	46	13	13	4	14	9
Total general	205		44				9

Repartizați după locul de naștere.

Anii de studii	ROMÂNIA												
	Transil- vania	Bănat	Maramu- reș	Vecchia Bucureșt	Bucovina	Basarabia	Dobrogea	Rusia	Polonia	Ceho-Slovacia	Elveția	Ungaria	Grecia
Anul I	72	6	—	16	1	3	—	2	—	2	—	2	—
Anul II	38	6	—	14	—	11	2	1	2	—	—	2	—
Anul III	48	8	1	8	—	10	—	2	—	—	1	1	1
Total	158	20	1	38	1	24	2	5	2	2	1	3	1
Total general	244							14					

Repartizați după studiile în baza cărora au fost înscriși.

Anii de studii	Bacalaureat de liceu		Absolvenți de școală comercială superioară	
	Studenti	Studente	Studenti	Studente
Anul I	48	5	43	9
Anul II	35	9	25	6
Anul III	49	10	17	2
Total	132	24	85	17
Total general	156		102	

Rezultatul examenelor din anul școlar 1926—1927.

Anii de studii	Numărul studenților înmatriculați	Numărul studenților înscriși la examene	Examine înscriși	Examine reșite	Examine respinse	Absențe la examene	Procentul celor admisi la examene	Procentul celor respinși și absenși la examene
Anul I.	105	190	1407	1031	198	178	69 ⁰ / ₀	31 ⁰ / ₀
Anul II.	75	133	1393	976	248	169	66 ⁰ / ₀	34 ⁰ / ₀
Anul III.	78	149	891	640	71	180	63 ⁰ / ₀	35 ⁰ / ₀
	258	472	3691		3691			

VI. *Seminarul Pedagogic* a fost frecventat de 67 studenți, și anume la cursurile teoretice au asistat cu toții, iar la lecțiile practice făcute la șc. com. sup. din loc: la lecțiile de drept și economie 37, la chimie și mărfuri 13 și la contabilitate 17. Au obținut certificate de absolvirea seminarului 67. Lecțiile de drept au fost făcute de dl Dr. Petre Ionescu, cele de contabilitate de dl Alexandru Ionescu, directorul școlii com. sup. și conferențiar de contabilitate la Academie și cele de mărfuri de dl prof. Alexandra Vrânceanu.

VII. *Licenții*. În sesiunea de examene din Oct. 1926 și Iunie 1927 au obținut 27 studenți diplomă de licență, între cari dl *Valeriu Mangu*, a obținut-o „Cu distincție”.

Nr. în prezent	Numele	Comuna	Județul
1	Adamoi Ioan	Sămbăta de Jos	Făgăraș
2	Bocu Silviu	Giungi	Satu-Mare
3	Butnariu Emil	Rășnov	Brașov
4	Ciugudean Nicolae	Lipova	Timiș
5	Crișan Gheorghe	Sovata	Mureș
6	Dahnovici Maria	Chișinău	Lăpușna
7	Damian Alexandru	Almașul Mare	Cluj
8	Damșescu Gheorghe	Jupănele	Caraș
9	Furnica Paraschiva	Brașov	Brașov
10	Hild Alexandru	Zim	Hunedoara
11	Kühl Otto	Vicov	Rădăuți
12	Maier Ion	Siclau	Arad
13	Mangu Valeriu (Cu distincție)	București	Ilfov
14	Marinescu Aurel	București	Ilfov

Nr-ul curent	Numele	Comuna	Județul
15	Mitea Simion	Ocna Sibiului	Alba de jos
16	Moga Teodor	Mihăeșul de Câmpie	Turda
17	Nagy Szendi	Tg. Săcuiesc	Trei Scaune
18	Racota Vasile	Avrig	Sibiu
19	Sachelarie Nicolae	Tulcea	Tulcea
20	Simtion Ioan	Sibiu	Sibiu
21	Stanciu Ion	Drașov	Alba de Jos
22	Stefan Ion	Sân Mihai	Torontal
23	Țăranu Ștefan	Jupalnic	Carăș
24	Țit Viorica	Beiuș	Bihor
25	Țingurean Ion	Otlața	Arad
26	Voinea Vintilă	Brăila	Covurlui
27	Zelmer Boris	Orhei	Orhei

VIII. *Examene de capacitate.* Dintre licențiații acestei Academii un grup de vre-o 20 înși au intrat în serviciul învățământului comercial la școli superioare și elementare de comerț, îndeosebi din Ardeal și Banat. Din ei 10 înși s'au prezentat în luna Mai, în București, la examenul de capacitate pentru a obține diploma de profesor de școli comerciale, pentru catedra de: Științe comerciale și au reușit toți zece. Ei au fost cei dintâi dintre licențiații Academiei noastre, cari s'au prezentat la aceste examene în fața unei comisiuni, compusă în mare parte din profesori ai Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București. Era deci firesc tot interesul și curiozitatea ce o purtam față de soarta examenelor lor. Am avut ocaziunea să aflăm dela dl președinte al comisiunii acestui examen, dl Pompeiu, savantul profesor de Matematici al Universității din București și Paris, că licențiații Academiei noastre s'au prezentat la acest examen făcând impresia cea mai bună prin temeinicia pregătirii lor și prin forma expunerii cunoștințelor lor. Atitudinea și maturitatea acestor 10 bravi licențiați, dovedită la acest examen important, se repercutează în mod satisfăcător și asupra numelui acestui Institut, așa precum în definitiv atitudinea corectă și dovada de capacitate de muncă stăruitoare și productivă a oricărui licențiat al Academiei noastre, orice funcțiune va ocupa el, va onora totdeauna munca acestui corp profesoral și numele acestei Academii. Animați de aceasta speranță pășim și azi pe pragul anului al 8-lea școlar.

IX. *Mijloace de învățământ:*

a) *Biblioteca* cuprinde 2905 opuri în 6823 vol. Sporul din acest an este de 166 vol., din cari 49 vol. donate. Avem abonate 15 reviste plus 5 gratuite.

b) *Muzeul și laboratorul de Mărfuri* cuprinde mărfuri de origine anorganică 350 produse, de origine organică 1130 produse și o colecție de materii tanante.

Sporul din acest an este o colecție de Tehnologie în valoare de 20.000 Lei.

S'a făcut o excursie cu studenții anului II la fabricile din Turda și Oenele Mureșului.

X. *Bugetul și fondările Academiei.*

Salariile corpului didactic și personalului administrativ și de serviciu plătite de Ministerul Instrucțiunii, au fost dela 1 Oct. 1926 până la 31 Sept. 1927 de lei 4.350.769.50.

BUGETUL

Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj
pe anul 1927

Venituri	Lei	B.	Cheltueli	Lei	B.
Ministerul Instrucțiunii	800.000	—	Combustibil	261.280	—
			Luminat	49.352	—
			Apă	43.467	—
			Reparaturi, întrețin.	120.534	—
			Mobilier	50.000	—
			Mijloace de învăț. . .	49.119	—
			Coșurile	5.856	—
			Telefon	4.000	—
			Uzina de gaz	3.200	—
			Rechizite școlare . .	16.000	—
			Cheltueli de birou . .	8.868	—
			Căminul	100 000	—
			Varsați Statului . . .	38.720	—
			Diversi	4.604	—
	800.000	—		800.000	—

FONDURILE

Academiei de Înalt Studii Comerciale și Industriale
pe anul școlar 1926—1927

Nr. curent	Denumirea Fondului	Intrări		Eșuri		Sold	
		Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
1	Ion I. Lazădatu	8.107	—	—	—	8.107	—
2	Camera de Ind. și Com. Cluj	56.181	—	—	—	56.181	—
3	Fondul Bibliotecii	92.171	50	22.198	50	69.973	—
4	„ Laborat. de Chimie	97.542	—	26.695	50	70.846	50
5	„ de excursii	7.771	—	1.700	—	6.071	—
6	„ General	78.998	75	39.003	20	40.995	55
7	Banca „Aurora“ Năsăud	5.414	—	—	—	5.414	—
8	Emil Petrovici	2.121	—	—	—	2.121	—
9	Banca „Albina“ Sibiu	10.978	—	—	—	10.978	—
10	Fondul Medical	22.510	—	—	—	22.510	—
11	Fondul pentru diplome	59.864	—	15.100	—	44.764	—
		441.658	25	104.697	20	336.961	05

XI. Căminul și bursele Academiei.

Bursele Academiei sunt de două categorii și anume:

a) *avem 30 de burse în bani* de câte 600 lei lunar, aprobate prin bugetul Ministerului de Instrucțiune. Ele au fost distribuite în luna Oct. 1926, în baza unui examen de concurs la 20 înși burse întregi și la 20 semi-burse.

b) *în Cămin* au fost întreținuți în decursul anului 1926/1927 în total 78 studenți și anume: 34 gratuiti, 16 cu semi-solvă, 28 solvenți. Au mai fost întreținuți ca solvenți și 45 elevi ai școlii sup. com. din loc. Costul întreținerii unui student a fost de lei 1500 lunar.

Spesele de întreținere le au acoperit :

pentru 26 bursieri gratuiti și 16 semi-solvenți Ministerul Instr.
 „ 3 „ „ Camera de Comerț, Cluj
 „ 5 (una în bani) Camera de Comerț, Oradea.
 „ 2 (una în bani) Banca Bihoreană, Oradea

XII. *Excursia în Italia.* Absolvenții din Iunie ai Academiei, încă de când erau în anul I, s-au constituit în cadrele Asociației studenților Academiei un comitet cu scopul de a crea un fond de excursie pentru când vor fi în anul III. Au lansat colecte, au aranjat petreceri, au solicitat ajutorul diferitelor institute financiare și administrative dându-le concursul și trei profesori ai Academiei, și în modul acesta au adunat până la Iunie trecut suma de Lei 200.000. Dintre diferiți donatori amintim aici: Pri-

măria Municipiului Cluj cu Lei 80.000. Camera de Comerț din Cluj cu 15.000 Lei, Camerele: Timișoara Lei 10.000, Arad și Brașov câte 5000 Lei. La petrecerea cu dans din iarnă s'a realizat un beneficiu net de Lei 30.000.

Cu aprobarea Consiliului profesoral și a Ministerului Instrucțiunii, Rectorul în înțelegere cu delegații studenților au fixat următorul itinerar, pe care l-am și realizat în întregime.

Peste Cehoslovacia și Viena la Veneția unde am stat 2 zile, Florența 1 zi, Roma 4 zile, Napoli 4 zile, Genova 1 zi, Torino 3 zile, Milano 1 zi, Innsbruck $\frac{1}{2}$ zi, Viena 4 zile, Praga 2 zile și Brno $\frac{1}{2}$ zi.

Excursia a avut loc sub conducerea Rectorului și a dlor profesori: Marin Dimitrescu, Ioan N. Evian, Alex. Bratu, Dumitru Hașigan și secretarul Academiei H. Avram. Au participat 30 studenți și 9 studente toți din anul III.

Vagonul special obținut dela Ministerul Comunicațiilor ne-a fost spre mare înlesnire: l-am avut în toată calea noastră și ne-a servit și de garderobă și în zece nopți și de hotel. Fixasem cota de persoană pentru costul întregii excursii în sumă de Lei 10.000, deci 357 lei pentru o zi; în suma aceasta trebuia să se cuprindă toată întreținerea și speșele de călătorie. Obținusem dela toate 3 Statele reducere de 50% pe căile ferate și dela Ministerul Instrucțiunii din Italia, prin intervenția Legațiunii noastre, intrate gratuită în toate muzeele Statului italian.

Cu toate aceste avantaje considerabile, noi tot nu ne-am fi putut realiza întreg itinerariul, căci Venezia și Florența chiar dela început tăiase adânc și în mod neprevăzut în modestul nostru fond, dacă nu ne venea la Roma ajutorul considerabil din partea dlui Ministru Lahovari.

Toate ofertele „Enitului” (oficiu de voiaj și de turism) ne cerea între 50—70 Lire la zi, pentru peasion și noi nu aveam rezervată decât suma de 20 Lire. Dl Ministru Lahovari a dat ordin Consulilor Țării noastre din orașele, ce mai aveam să vizităm, ca să caute modalitatea pentru a putea fi găzduiți în cadrele bugetului nostru, dar totuși în mod satisfăcător. Și s'a făcut cum am dorit, ori în unele locuri, chiar peste așteptările noastre.

Dl. N. Porn, atașat comercial pe lângă Legația noastră din Roma, dl Vice-Consul la Napoli Com. Donato de Giorgio, la Torino dl Consul Contele Rossi, dl Vice-consul Com. Nassimi-

Tessino și la Milano dl Consul Com. Achille-Ricci, au fost neobosiți în aflarea înlesnirilor pentru noi.

Recepții (la dl Ministru Lahovari, la Podesta din Genova), banchet dat de Institutul Superior Comercial din Napoli și de dl Conte Rossi la Torino, reduceri și gratuitate în micile noastre excursii (în Roma, Pompei, insula Capri, fabrica lui Martini et Rossi de lângă Torino, etc.), toate avem să le mulțumim solici-tudinei deosebite a dlor Consuli.

Și acum, Vă rog, să mă dispensați de a Vă spuue tot ce am vizitat noi în această excursie. Dar Vă asigur, că nu a fost zi, în care întregul nostru grup să nu fi făcut turism de cel puțin 12 km. și să nu fi petrecut alte trei-patru ore stând mereu, prin biserici, muzee și fabrici. Nu ne-a scăpat nimic din tot ce trebuia și se putea vedea în intervalul de timp fixat pentru fie-care oraș. Incepând cu piața Sft. Marcu și cu portul nou comer-cial din Venezia și terminând peste 3 săptămâni cu fabricele din Torino (Fiat și Unica) și cu Domul din Milano, am trecut totui în revistă, ce este clasic în artă, în industrie și în natură. Explic-ațiile neprețuite ale dlui Luigi, prof. univ. la Roma și prof. la școala română a mult regretatului savant Păryan, în forul ro-man; ale Monseniorului canonic Casioli în Vatican, apoi impres-tenirea studenților noștri cu studenții italieni îndeosebi la Napoli și cu cei români, aflători încă în vacanță prin orașele atinse de noi, masa Consulului Rossi la Torino, au fost momente de adevărată reculegere sufletească. Treceam printr'o gamă de emo-ții necunoscută de noi până atunci. Când ne copleșeau și ne unileau, prin comparație cu Tara noastră, mărețele produse ale artei italiene și ordinea exemplară pe toate liniile de comuni-cație și munca rațională din fabrici și câmpii, ca și niște gră-dini, ale Nordului Italiei, când ne învioram și ne pătrundeam de însuflețire și de speranțe mai bune la manifestațiile căldu-roase de deosebita atențiune ale autorităților și de sinceră dra-goste a fraților noștri italieni, comentate în graiul lor dulce și sonor, care pe măsură ce-l înțelegeam mai bine, ne fermeca tot mai mult.

Când ne-am deșteptat în răcoarea și umezeala din Inns-bruck, aveam impresia că ne-am trezit din cel mai frumos vis, ce l-am avut vre-o dată în viața noastră.

Am petrecut 3 zile în sobra, prietenoasa și azi melancolica Viena, frapați de soliditatea și efinătatea articolelor de îmbră-

cămintе. Alte 2 zile în Praga cea frumoasă și muncitoare, care de pe acum se pregătește de marea festivitate pentru comemorarea milenară a întemeierii statului cel în anul 1930. Și aci, ca și la Brno, unde am petrecut o jumătate de zi, ordine, muncă, curățenie, liniște și cel mai cald patriotism.

În toată calea noastră nu am avut nici un incident neplăcut. Timpul ne-a favorizat. Studenții noștri au avut o atitudine ireproșabilă. Au sosit acasă voioși și cu o economie de 15.000 Lei. Din tot complexul de impresiuni puternice și de cunoștințe frumoase, mai presus de toate ni s'a cristalizat o învățătură prețioasă și plină de îndemn, pe care o transmitem și celorlalți studenți, îndeosebi celor noi veniți la acest Institut: ea bate mereu la poarta conștiinței noastre și ne spune cu glas puternic: Aveți o Țară frumoasă, dăruită de Dzeu cu toate bogățiile naturale, dar vitregia timpurilor de până acum nu v'a lăsat să urcați scara progresului în exploatarea rațională a acestor bogății. Acum sunteți liberi, aveți vigoarea fizică și agerimea minții înăscute, la muncă deci cu toții. Priviți spre Apus, la frații voștri mai mari și încredințați-Vă, că popoare ca și individ numai prin muncă stăruitoare au putut realiza progrese spre bunăstarea materială și morală și spre artă și știință.

Nouă, excursioniștilor din vară, pareă și acum ne sună în urechi ritmul puternic al muncii febrile din câmpurile, atelieretele, uzinele, porturile și laboratoarele Italiei. Pareă privești într-un coș de albine, numai muncă, simetrie și estetică în tot locul.

Ca să pășim și noi pe calea progresului în industrie și în comerț, ne trebuese 4 factori: echilibru sufletesc, dragoste de muncă, materie brută și capital. Pe trei din acești factori îi avem. Al patrulea numai poate întârzia mult. Și atunci va începe și la noi epoca de muncă intensă și constructivă. Pentru ea pregătește și această Academie pionii și vrea să-i pregătească cât se poate mai bine, bine specializați, capabili de concurență și în acelaș timp buni patrioți.

Istoricul anului școlar 1927—1928, acte și date statistice.

I. Nici un eveniment, nici un epizod nu a turburat mersul normal al muncii și al progresului, obișnuite a se face în școală cu liniștea, cu seninătatea și cu sistemul, ce trebuie să caracterizeze oricare învățământ serios și temeinic.

Cursurile au fost deschise la 26 Oct. și au durat, neîntrerupte decât numai de cele două vacanțe la Crăciun și Paști, până la 20 Maiu, cu 4 sesiuni de examene în Octomvrie, Ianuarie, Maiu și Iunie. S'au făcut cursuri pentru 23 materii de studii și conferințe pentru 8 materii de studii, de către 22 profesori, dintre cari 14 defintivi și 8 suplinitori. In decursul anului 3 suplinitori au fost numiți defintivi și anume: dl Sabin Cioran, numit agregat defintiv pentru catedra „Aritmetica comercială“ cu Decretul Regal No. 2347—1928; Dna Elisa Constantinescu-Bagdat și dl Dumitru Hașiganu, iar 2 au fost înlocuiți prin dl Pavel Roșca, numit agregat defintiv pentru Filosofie și Pedagogie și prin dl I. O. Stefanovici, numit conferențiar defintiv, pentru Corespondența engleză. Astfel azi Academia are 19 profesori și conferențiar defintivi.

Toate materiile de studii pot fi împărțite în 5 grupe: studii comerciale, studii economice, de drept, științe și limbii moderne, predate în total în 100 ore săptămânale, distribuite pe anul I. 35 ore, pe anul II. 35 și anul III. 30 ore. Se fac în mod facultativ și cursuri de Filosofie și Pedagogie în cadrele seminarului pedagogic, în care se pregătesc viitorii profesori de școli comerciale.

Consiliul profesoral a delegat pe dl prof. Gh. Moroianu, să reprezinte Academia la serbările jubilar ale Institutului Superior de Comerț din Anvers, care în luna Aprilie 1928 împlinește 75 ani dela înființarea lui. O dare de seamă despre modul cum s'a achitat dl prof. Gh. Moroianu de această însărcinare, e publicată în acest anuar la pagina 36.

II. Date statistice.

Studentii înscriși la Academie în anul 1927—1928.

Repartizați după naționalitate.

Anii de studii	Români		Maghiari		Germani		Ruși		Bulgari		Greci		Evrei		
	Studenti	Studente	Studenti	Studente	Studenti	Studente	Studenti	Studente	Studenti	Studente	Studenti	Studente	Studenti	Studente	
Anul I	71	29	15	4	5	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Anul II	54	7	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Anul III	41	13	4	1	2	—	1	—	1	1	2	—	—	—	2
Total	166	49	22	7	9	1	1	—	1	1	2	—	—	2	2
Total general	215		29		10		1		2		2		4		

Repartizați după religie.

Anii de studii	Ortodoxi	Gr. cat.	Rom. cat.	Reformati	Unitari	Ev. luth.	Mozaiici
	Anul I	64	31	16	6	2	6
Anul II	42	19	6	—	1	—	—
Anul III	51	9	2	2	—	2	2
Total	157	59	24	8	3	8	4
Total general	216		43				4

Repartizați după locul de naștere

Anii de studii	ROMANIA												Rusia	Statele Unite	
	Transilvania	Banat	Maramures	Vechea Bucovina	Bucovina	Basarabia	Dobrogea	Ungaria	Polonia	Elveția	Austria	Grecia			
Anul I	105	7	—	11	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1
Anul II	45	4	1	10	1	3	2	1	—	—	—	—	—	1	—
Anul III	36	7	—	11	—	8	1	—	2	1	—	1	—	1	—
Total	186	18	1	32	1	11	5	2	2	1	—	1	—	2	1
Total general	254											9			

Repartizați după studiile pe baza cărora au fost înscriși.

Anii de studii	Bacalaureat de liceu		Certificat de școală comercială superioară	
	Studenti	Studente	Studenti	Studente
Anul I.	21	2	75	29
Anul II.	26	3	34	5
Anul III.	35	8	18	7
Total	82	13	127	41
Total general	95		168	

Rezultatul examenelor din anul școlar 1927—1928.

Anii de studii	Numărul studenților înmatriculați	Numărul studenților înscriși la examene	Examele înscrise	Examele reușite	Examele respinse	Absențe la examene	Procentul celor admiși la examene	Procentul celor respinși și absenți la examene
Anul I.	127	214	1619	1147	277	205	70%	30%
Anul II.	68	126	1567	1050	350	187	69%	31%
Anul III.	68	118	1046	732	84	190	69%	31%
	263	458	4232	4232				

III. În *Căminul Academiei* au fost întreținuți 65 studenți, dintre cari 60 interniști și 5 numai cu masa. Din 65, bursieri ai Academiei au fost 44, ai Camerii de Comerț din Cluj 3, ai Camerii de Comerț din Oradea 3, și 15 solvenți. Afară de aceste burse Ministerul Instrucțiunii a mai aprobat 30 burse în bani à 600 lei lunar, Banca Centrală din Cluj 3 à 4000 lei anual Camera de Comerț din Brașov 3 à 12.000 lei anual și Industria Sârmei 3 à 3000 lei anual.

IV. *Bugetul Academiei.*

Salariile:

Corpului didactic, personalului administrativ și de serviciu plătite de Ministerul Instrucțiunii, au fost dela 1 Oct. 1927 până la 31 Sept. 1928 de Lei 5,391.606.75.

BUGETUL

Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj,
pe anul 1928

Venituri	Lei	B.	Cheltuieli	Lei	B.
Ministerul Instruc- țiunii	500.000	—	Luminat	47.780	65
			Apa	32.309	—
			Coșurile	7.668	—
			Telefon	4.000	—
			Reparaturi	29.469	—
			Mobilier	95.230	—
			Mijloace de învățam.	270.463	—
			Birou	9.971	—
			Diverse	3119	35
	500.000	—		500.000	—

FONDURILE

Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj,
pe anul școlar 1927—1928

No. curent	Denumirea Fondului	Intrări		Eșiri		Sold	
		Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
1	Ioan I. Lapedatu	8.107	—	—	—	8.107	—
2	Camera de ind. și com. Cluj	56.181	—	—	—	56.181	—
3	Biblioteca Academiei	99.434	—	19.467	—	79.967	—
4	Laboratorul de Chimie	97.446	50	12.768	50	86.678	—
5	Excursii	6.178	—	1.500	—	4.678	—
6	Fondul General	64.710	50	25.733	—	38.977	50
7	Banca „Aurora” Nasaud	5.414	—	—	—	5.414	—
8	Emil Petrovici	2.121	—	—	—	2.121	—
9	Banca „Albina” Cluj	11.542	—	—	—	11.542	—
10	Medical	36.814	—	2.650	—	34.164	—
11	Diplome	80.691	—	24.800	—	55.891	—
12	Construcții	125.000	—	—	—	125.000	—
13	Camin	157.750	—	102.691	—	55.059	—
		51.389	—	189.609	50	561.779	50

V. *Excursia* din 1—31 Iulie 1928 în Polonia, Germania, Cehoslovacia și Austria a fost condusă de duii profesori: I. Evian, M. Dimitrescu și A. Bratu. Au participat 34 studenți.

Primul oraș din Polonia, în care s'au oprit excursioniștii, a fost *Lwow (Lemberg)*. La gară am fost întâmpinați de Reprezentantul Academiei de Export din Lemberg, dl Rector Pawtowsky și de consilierul nostru, dl George Traian Galin, cari ne-au însoțit tot timpul petrecut în acest oraș (2—4 Iulie). După ce am

fost cartiruiți, a avut loc recepția oficială în sala festivă a Camerei de Comerț și Industrie, la care au luat parte toți șefii de autorități.

În Lemberg s'a vizitat fabrica de conserve „Rucker“; tăbăcăria „Mazaga” și fabrica de bere „Tow-Brow”, unde ni s'a servit o gustare; târgul oriental cu celebra panoramă „Raclavice“; Muzeul de Științe Naturale. În seara ultimei zile ni s'a oferit un banchet de către Academia de Export, la care au vorbit: dl Rector Pawtowsky din partea Academiei, căruia i-a răspuns dl prof. Dr. Evian; apoi dl Colonel Krasicki; dl prof. Dr. Cieslikowsky, care a făcut apologia femeii polone și române; dl prof. Dr. Siemiradzky, fost Rector al Universității; dl prof. Dr. Weryszczyński din partea Școalei Politehnice (al cărui discurs a fost tradus în românește de dl Dr. Dembicki, inimosul președinte al Ligii polono-române; dl Consul George Traian Galin, apoi dl președinte al Camerei de Comerț; dl prof. Dr. Dumitrescu și dl Stawrinsky, student al Academiei de Export, căruia i-a răspuns dl Szekely, din partea studenților noștri.

Exprimăm pe această cale tuturor șefilor de autorități, colegilor profesori și studenți polonezi, și în special dlor Rector Pawtowsky și Consul George Traian Galin, mulțumirile noastre cele mai vii pentru caldă primire ce ni s'a făcut în Lemberg.

La *Krakov* (*Cracovia*), capitala istorică și centrul artistic al Poloniei, excursioniștii au avut parte de concursul admirabil al dlui Stanislas Gabrovski, președintele Soc. Turiștilor din Cracovia, care ne-a fost o prețioasă călăuză; ne facem o datorie să-i păstrăm o plăcută amintire.

În Cracovia (4—7 Iulie) excursioniștii au văzut și admirat toate monumentele istorice și operele artistice ale acestui oraș. Poarta Floryanska; Muzeul Czartoryski; imensul și maiestosul Wawel cu biserica lui (catedrala Cracoviei și biserica națională a Poloniei, căci aci găsim mormintele regilor Poloniei și ale celor 4 mari polonezi: eroii Kosciuszko și Poniatowski, și poeții Mickiewicz și Slovacki). În marile săli ale Wawel-ului de curând restaurate, devenite apartamentele Președintelui Republicei, s'au admirat frumoasele Gobelinuri și Arrasuri readuse din captivitatea sovietică, frizele în picturi murale și sobele mari de faianță, acestea din urmă unice în felul lor; apoi sala tronului cu admirabila ei friză și celebrul tavan cu capete sculptate în lemn, minunat armonizate cu decorația generală a sălii. — Cel mai frumos

monument al Cracoviei, biserica Sf. Maria (Panna Marya), care este totdeodată una din cele mai frumoase biserici din Europa, stă alături de mica biserică Sf. Varvara, constituind cel mai frumos colț al Cracoviei. Vizităm apoi vechea Universitate, actualmente Biblioteca Universității, o adevărată bijuterie. — Am avut timpul necesar să nu uităm a vizita fabrica de colorii Iskra Karmansky, iar o după amiază întregă am întrebuintat-o spre a ne duce la Wieliczka și a ne scobori în cea mai veche și renumită salină a Europei.

Un puternic contrast cu Cracovia îl face orașul *Lodz*, supranumit Manchester-ul continentului european. Este un oraș exclusiv industrial, și anume centrul industriei textile al fostului imperiu rusesc. În două zile (8 și 9 Iulie) abia am putut vizita 2 din cele mai mari fabrici din industria textilă: I. K. Poznanskięgo, fabrică de țesături de bumbac, și Leonhardt, Woelker et Gebhardt, fabrică de postavuri fine. Impresia ce ne-au lăsat aceste uzine grandioase, fără sfârșit, este formidabilă. Am regretat însă eriza de desfacere în care se zbate această industrie din cauza lipsei debușeului rus și a barierelor protecționiste din celelalte țări ale Europei, între care se numără și țara noastră. Interesant e faptul că vre-o câteva instalațiuni industriale din *Lodz* s'au transplatat din această cauză și în România, unde însă n'au putut prospera și s'au prăbușit.

Onorurile de gazdă în *Varșovia* ni le-a dat distinsul și inimosul nostru atașat comercial, dl. Corneliu Bălăcescu, care s'a pus cu tot sufletul la dispoziția excursioniștilor și nu i-a părăsit un singur moment în timpul celor 3 zile (10—12 Iulie) petrecute în *Varșovia*. Ți aducem și pe această cale cele mai vii și sincere mulțumiri. După ce ne-am făcut datoria „profesională“ vizitând marea fabrică de vagoane „Lilpop, Rau i Loewenstein“, ne-am lăsat duși de dorința de a cunoaște capitala Poloniei. Am admirat picturile istorice ale celor 2 Cossak, Siemiradzky, etc. din Muzeul Național; apoi superbele parcuri ale *Varșoviei*: monumentul lui Chopin; castelul Lazienko, precum și castelul lui Sobiesky din Wilanow. O după amiază am dedicat-o noului și frumosului local al Academiei Comerciale. În ajunul plecării noastre, dl. Citta Davila, Ministrul României la *Varșovia*, ne-a oferit un ceai la legațiunea noastră, iar în seara plecării, invitați de Dna Konarjewska, șeful Biroului Propagandei din Ministerul de Externe polonez, excursioniștii au petrecut împreună cu

colegii lor polonezi câteva ore în oraşul vechiu, în localul celei mai vechi firme de vinuri din Polonia, care e condusă dela 1610 până azi de membrii aceleiaşi familii. S'a toastat aci şi s'a manifestat cu tărie pentru prietenia polono-română.

În Varşovia excursioniştii au depus o coroană la mormântul Eroului necunoscut polonez din partea Academiei din Cluj, panglica purtând colorile româneşti şi poloneze.

În gara *Gdansk (Danzig)* am fost primiţi de dl Kiersky, consulul României, care ne-a încartiruit la Căminul studenţilor polonezi. Vice-preşedintele căminului, dl Grabowsky, ne-a întovărăşit în tot timpul celor 4 zile cât am rămas în Danzig (13—16 Iulie). Graţie deosebitei îngrijiri şi amabilităţi a dluj consul Kiersky, am putut vedea întreg portul, pe care l-am vizitat imbarcaţi pe remorcherul „Fram“, cu care am eşit până la Marea Baltică. În această agreabilă plimbare, în care dl Kiersky ne-a însoţit şi ne-a dat toate explicaţiunile, ne-am oprit şi am vizitat o mare întreprindere de încărcare şi descărcare de mărfuri grele (elevatoare), silozurile de grâu şi mori mari moderne. O deosebită impresie ne-au lăsat şantierele navale pe care le-am vizitat la întoarcere. Din portul Danzig se exportă lemn polonez, cărbuni, petrol, zahăr şi se importă vin, produse coloniale, metale, grâu transoceanic, etc.

Deşi timp de peste trei secole (1454—1772) Danzig a fost portul natural al Poloniei, totuşi azi el nu aparţine Poloniei, ci împreună cu un mic teritoriu în jurul său formează un stat liber, având o situaţie politică şi economică foarte curioasă: administraţia oraşului aparţine Germanilor, a căilor ferate e în mâna Polonezilor, iar portul e administrat de o comisie mixtă alcătuită din 5 polonezi, 5 germani şi un preşedinte elveţian; taxele vamale se împart între statul liber Danzig şi Polonia după o anumită chee. Polonezii sunt foarte nemulţumiţi de faptul că portul, prin care se scurge comerţul lor exterior, nu aparţine Poloniei; pentru acest motiv ei lucrează cu ardoare la înfiinţarea unui port naţional pe teritoriul polonez, numit Gdynia, pe unde se vor importa şi exporta mărfurile în Polonia, ocolind Danzigul. Portul în construcţie Gdynia a fost început în 1925 şi urmează a fi terminat în 1930. Munca ce se depune de Polonezi, ajutaţi fiind de capitalul francez şi belgian, este cu adevărat titanică, şi e demn de admirat orgoliul naţional al Polonezilor şi minunată însufleţirea cu care ei lucrează spre a putea respira

liberi la mare prin proprii plămâni ai țării. Scoaterea din pământ a portului Gdynia constituie un formidabil efort tehnic și financiar, iar terminarea lui va fi lovitura de moarte dată Danzigului.

Danzigul, vechiu oraș medieval în stil gotic polonez, are o frumoasă Primărie și Catedrală; pe care excursioniștii n'au omis să le viziteze. — Cu trenurile și tramvaiele excursioniștii au trecut prin orașele Langfuhr și Oliva la Zopot, supranumit: Lido al Mării Baltice. De aci s'a făcut într'o zi de sărbătoare o excursiune de plăcere cu vaporul până la capul peninsulei care se întinde la nordul golfului Danzig, unde se găsește plaja și localitatea poloneză Hella, care tinde să devină plaja națională a Polonezilor față de Zopot-ul german, tot așa precum Gdynia tinde să lovească portul Danzig.

Părăsind teritoriul Poloniei, unde am fost peste tot admirabil primiți, ne îndreptăm spre *Berlin*, unde grație amabilității dlui Geormăneanu, atașatul nostru comercial, și spiritului său practic de organizare, excursioniștii au putut vedea în scurtul timp de 3 zile (17—19 Iulie) maximum posibil de văzut în uriașa capitală a Germaniei. Imbareați într'un autobus confortabil, însoțiți de 2 călăuze pricepute, am cutreerat întreg orașul timp de câteva ore, văzând toate străzile, edificiile și monumentele importante din Berlin și Charlottenburg. Am vizitat apoi vechiul Palat Imperial, Muzeul Militar și Potsdam. Restul timpului l-am rezervat vizitei amănunțite a marilor întreprinderi. Banca Diskonto Gesellschaft, Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft (A. E. G.) și Wertheim Warenhaus A.-G. — S'au ales deci trei prototipuri ale fiecărui fel de întreprinderi: bancare, industriale și comerțurile (mari bazare). Interesul excursioniștilor a corespuns perfecte organizări a acestor mărețe exploatări, dându-li-se cea mai bună ocazie de a se convinge în primele două întreprinderi de efectele binefăcătoare ale mecanizării exploatării bancare, și a raționalizării și organizării științifice a muncii în întreprinderile bancare și industriale; iar în ce privește Magazinul Wertheim, cel mai mare magazin general de mărfuri din Europa, e inutil a arăta foloasele ce au putut să tragă excursioniștii din cunoașterea și cercetarea organizării și funcționării unei astfel de exploatări comerciale.

DI Consul al României la Berlin fiind bolnav, a delegat pe dl Demetrescu, ajutorul său, să-l reprezinte la banchetul ce ni l-a oferit în seara din ajunul plecării noastre, la Grünewald.

Dela Berlin am continuat călătoria noastră spre *Praga*. Aci, în timp de 4 zile (20—23 Iulie) s'au vizitat Burg-ul, Muzeul Tehnic și fabrica de automobile „Praga“. Am fost plăcut impresionați văzând și aci introdusă organizarea științifică a muncii. Ca și la Berlin, excursioniștii s'au lăsat conduși de două călăuze prin tot orașul, văzând astfel dispoziția străzilor și toate monumentele de căpetenie ale orașului. Am încheiat oprirea noastră în capitala Cehoslovaciei prin împlinirea unei plăcute datorii prezentându-ne marelui filo-român, Abatele Zavoral, care ne-a primit cu multă dragoste. După ce ne-a arătat încăperile Monasterei Strachow, al cărei stareț este, dintre care sala bibliotecii ne-a lăsat o impresie neștearsă, ne-a binecuvântat, urându-ne călătorie bună pentru restul drumului.

Ajunși în *Viena*, în ziua de 24 Iulie, am dăruit capitalei Republicii Austriace tot timpul până în seara zilei de 28 Iulie. Găzduiți cu multă prietenie și în condițiuni pecuniare foarte avantajoase la „Schülerherberge“ în urma stăruințelor depuse de dl Măminu al României Mitileneu și dl secretar de legăție Flondor, am putut rătăci timp de 5 zile prin acest frumos oraș, cunoscând multe din lucrurile demne de văzut. În afară de marile clădiri și monumente așezate pe Ring, am intrat în Bursă și am asistat la activitatea desfășurată în ea; am vizitat saloanele și colecțiile Hofburg-ului, Palatul Schönbrunn și grădinile lui (Gloriette, Tiergarten, Palmenhaus), Muzeul Istoric al Artelor (Kunsthistorisches Museum), Muzeul Tehnic (Technisches Museum, Maria Hilferstrasse), precum și vechea și renumita fabrică de porțelanuri vieneze (Alt-Wien) din Augarten.

Un deosebit interes ne-a deșteptat vizitarea enormelor și modernelor clădiri cu locuințe eftine (Wiener Wohnbauten) dela Reumannhof, Mateotihof și Amalienbad, o pildă vie a unei sănătoase politici de asistență socială din partea administrației comunale.

După o scurtă oprire în *Bratislava*, în ziua de 29 Iulie vagonul special (amenajat cu paturi) în care am făcut întreg voiajul dela plecarea din țară, și care ne-a fost pus la dispoziție cu multă amabilitate de dl Ing. I. Nicolaescu-Bals, subdirectorul special al mișcării C. F. R., părăsește acest ultim oraș strein în care ne-am oprit, intrând în ziua de 31 Iulie 1928, după o lună de excursiune plăcută și instructivă, în gara Cluj.

VI. *Asociația studenților* a ținut 6 ședințe, în cari s'au desbătut chestiuni administrative, referitoare la editarea cursurilor,

augmentarea bibliotecii, fondul de excursii, etc. și s'au ținut trei conferințe din partea studenților: Constantin Copiliu, Vasile Nădejde și Gh. Popescu.

VII. *Licențiații*. În anul trecut au obținut diploma de licență 48 studenți și studenți.

N-rul curent	Numele	Comuna	Județul
1	Ardelean Ioan	Ilia	Hunedoara
2	Baba Constantin	Lugoj	Severin
3	Bărsan Nicolae	Alțina	Sibiu
4	Bogdan Ovidiu	București	Ilfov
5	Bruck Otto	Ruda	Hunedoara
6	Dimov Nadejda	Cetatea-Albă	Cetatea-Albă
7	Dicu Cornelia	Sebeșul-Săseșc	Alba
8	Frățilă Ctin	Bungărd	Sibiu
9	Ghergulescu Dionisie	Tufăriu	Severin
10	Giol Dumitru	Brăilă	Brăilă
11	Gherga Liviu	Bucovăț	Timiș
12	Gordienco Eufrosina	Chișinău	Lăpușna
13	Givulescu Virgil	Racna	Arad
14	Hertția Elisaveta	Săliște	Sibiu
15	Hrisuli Haritina	Coșnița	Podolia
16	Ignat Victor	Petrid	Turda
17	Jurca Iulian	Lugoj	Severin
18	Knopp Gustav	Bateș	Cluj
19	Lupu Ioan	Răhău	Alba
20	Mitache Margareta	Adjud	Putna
21	Mirion Gheorghe	Ludoșul-Mare	Sibiu
22	Manea David	Român	Roman
23	Muntean Gheorghe	Poiana	Sibiu
24	Morariu Gheorghe	Laz	Sibiu
25	Maxa Emil	Gârbova de sus	Alba
26	Nagy Francisc	Sf. Gheorghe	Trei-Scaune
27	Niculescu Gheorghe	București	Ilfov
28	Olteanu Ilie	Ludoșul-Mare	Sibiu
29	Popa Victoria	Apoldul de jos	Sibiu
30	Popa Laurențiu	Lisa	Făgăraș
31	Pertția Marioara	Făgăraș	Făgăraș
32	Pavel Aureliu	București	Ilfov
33	Popescu Emandache	Stoieniști	R. manăți
34	Pîseu Ioan	Vața de jos	Hunedoara
35	Petrovici Emil	Alibunar	Tim.-Torontal
36	Paraschivescu Nicolae	Buzău	Buzău
37	Popa Traian	Constanța	Constanța
38	Roitman Zeia	Ismail	Ismail
39	Roșca Aurel	Săliște	Sibiu
40	Rășinariu Ayram	Sebeșul-Săseșc	Alba
41	Stanciu Florica	București	Ilfov
42	Stroia Ioan	Cacova	Sibiu
43	Sărbu Laurențiu	Geamal	Alba
44	Stefanic Olga	Cetatea-Albă	Cetatea-Alba
45	Suciu Dumitru	Chintelnic	Someș
46	Tolu Ioan	Săliște	Sibiu
47	Tökés Ioan	Voia	Făgăraș
48	Zehan Teofil	Breț	Turda

Personalul administrativ.

1. ~~Ciorlea Aurel~~, Rector.
2. ~~Argam-Horia~~, secretar, profesor la Școala comercială sup. din Cluj.
3. ~~Manigă Valeriu~~, subsecretar, profesor la Școala com. sup. din Cluj.
4. ~~Frăblă-Constantin~~, bibliotecar, licențiat al Academiei.
5. ~~Vănecanu Alexandru~~, administratorul căminului Academiei, profesor la Școala com. sup. din Cluj.
6. ~~Chirghieț Ioan~~, pedagogul elevilor școlii comerciale sup. aflători în Căminul Academiei, profesor la Școala com. sup. din Cluj.

Corpul profesoral.

I. Profesori titulari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

✓ ~~Althanasescu V. D.~~ Profesor la catedra: Fizica și Tehnologia industrială.

Licențiat în chimie dela Universitatea din Geneva. Licențiat în farmacie dela Universitatea din Cluj. Doctor în științele fizice dela Universitatea din Geneva. Numit profesor definitiv cu Decret Regal No. 2371—1926 pe ziua de 1 Octombrie 1926.

Fost profesor de liceu și școală com. sup. (1900—1912) la Craiova, Brăila și Galați; fost preparator la catedra de Chimie de pe lângă Facultatea de medicină și farmacie din București (1900); fost profesor la Școala de conductori de lucrări publice din Cluj (1923—1928); fost inspector tehnic de fabricii pe lângă Ministerul de Finanțe (1912—1926); fost director al laboratorului de chimie alimentară și tehnică al Ministerului de Interne. secția Craiova; fost chimist expert al vâmlor Craiova și Galați.

Lucrări:

Laudanine et papavérine. Archives des sciences physiques et naturelles. 1899.

Laudanosime et un essai de synthèse de la papavérine. Thèse. Genève. 1900.

Synthèse partielle de la laudanosime. Archives des sciences physiques et naturelles. No. 25 Février 1901. Genève.

Nouveau procédé pour la fabrication de l'acide acétique, essence de oignon. Brevet de l'Etat de l'Industrie, sub No. 4523—27 Juillet 1916.

Nouveau procédé pour la fabrication du glucose. Idem. brevet No. 4761—25 Octobre 1919.

Système nouveau de fabrication par voie industrielle du terpénol.

Surogat de térébenthine obtenu à partir du goudron de la distillation du bois.

Cours de physique avec applications à l'industrie. lithographié. 1927.

Cours de technologie chimique avec applications à l'industrie, lithographié 1927 et refait 1928.

2. *Ciorlea Aurel*. Professeur à la chaire: Mathématique financière et Théorie et technique des assurances.

Licencié en sciences mathématiques-physiques de l'Université de Cluj. Nommé professeur définitif par Décret Royal No. 4471—7 Nov. 1921 le jour de 1 Décembre 1921.

Fut professeur à l'école normale romaine de Braşov (1896—1920); fut directeur de l'école professionnelle et directeur général de l'école normale de l'Ardeal; fut Sénateur de Sălaj. Recteur de l'Académie de 1920. Membre du Conseil d'Administration de la Chambre de l'Ind. et Com. de Cluj. Président du conseil paroissial de l'école normale de Cluj. Membre de la section scientifique de "Astrée". Membre du Conseil de l'église orthodoxe de Vadul lui, Feleacului et Clujului.

L u c r ă r i :

Din viaţa stelelor. conferinţă. Cernăuţi. 1897.

Curenţii şi razele electrice. Braşov. 1900.

Mathématique Financière. Braşov. 1906.

Cours de physique expérimentale 2 vol. Cluj. 1923—1926.

Introduction à la théorie de la relativité. Cluj. 1925.

Opérations financières à long terme: emprunts contractés par émission de rentes, obligations, bons et lots (cours lithographié). 1929.

Articles et rapports dans différentes revues et annuaires.

3) *Marin Dumitrescu*. Profesor la catedra: Istoria comerțului (universal și românesc). Licențiat al Fac. de litere și filosofie din București și doctor în filosofie dela Universitatea din Lipsca. Numit conferențiar temporar cu ord. Min. 71196—9/VIII 1923 pe 1 Sept. 1923; Conferențiar definitiv pe 1 Sept. 1924. cu ord. Min. No. 83948—17/IX 1924; titular cu Decret Regal No. 2328—1926 pe ziua de 15 Maiu 1926.

Fost profesor și director la lic. Gh. Lazăr din București; fost profesor de istorie la școala de război; fost director general al învățământului superior.

Lucrări:

Studiu asupra Administrațiunii Romane în Dacia.

Etude sur les rapports politiques de Filip Auguste avec Richard Coeur de Leon, Lipsca, 1897.

Pierre de Gavasteau, compte de Courneuvilles, son rôle pendant le commencement du règne de Eduard II. (1307—1314), Paris, 1898.

Trăsurile caracteristice ale constituțiunii poporului englez. Buc. 1906.

Bibliografia istorică pentru studiul constituțiunii poporului englez. București, 1906.

O nouă orientare a studiilor istorice.

Studii asupra stării politice, economice și financiare a Țărilor Române în anii 1822—1829.

Politica lui Napoleon I față de Țările Române. Buc. 1920.

Manual de istorie universală, medie și modernă. Buc.

Manual de istorie modernă și contimporană.

Insemnătatea zilei de 10 Mai. București, 1906.

Istoria generală pentru cl. I, II, III, V în colaborare.

Importanța factorilor economici în dezvoltarea vieții istorice a omenirii, Cuj.

✓ 4. *Evian Ioan*. Profesor la catedra: „Comerțul exterior și legislația vamală și Studiul practic al întreprinderilor comerciale și industriale“.

Licențiat al Academiei Comerciale din Lipsca și Doctor în științele economice dela Universitatea din Lipsca. Numit agregat suplinitor cu ord. Min. No. 84712—8/IX 1922, pe ziua de 1 Oct. 1922; agregat definitiv cu Decret Regal No. 1027—1924 pe

ziua de 1 Aprilie 1924; titular cu Decret Regal No. 315—3/II 1928, pe ziua de 20 Ianuarie 1928.

Fost subadministrator al pescăriilor Statului din Tulcea; fost administrator al pescăriilor Statului din Galați; fost director în Ministerul Industriei și Comerțului cu delegație de Secretar General al aceluiaș minister la Cluj, după desființarea Consiliului Dirigent din Ardeal; fost directorul Băncii Generale a Țării Românești, Cluj. Membru în Consiliul superior al Economiei Naționale. Director comercial al soc. an. Frigul.

Lucrări :

Die Eisenproduktion und Konsumation in Deutschland (manuscris).

Das Staatssteuerwesen in Rumänien und die Möglichkeit seiner Reform. Bukarest, 1915.

Pescăriile din sudul Basarabiei, Chișinău, 1919.

Problema monetară. Cluj, 1924. Darea de seamă a Academiei, anii 1922—23—1923/24.

Curs de Comerț exterior și legislație vamală, litografiat Cluj, 1923.

Curs de Studiu practic al întreprinderilor ind. și com., litografiat. Cluj, 1927.

Diferite articole în reviste de specialitate.

✓ 5. *Lacea Constantin*. Profesor la catedra: Limba și corespondența germană.

Licențiat în litere și filosofie dela Universitatea din Budapesta și Doctor în filologie dela Universitatea din Lipsca. Nunit agregat definitiv cu Decret Regal No. 211—1922; titular cu Decret Regal No. 1352—28/III 1923 pe ziua de 1 Aprilie 1923.

Fost profesor la lice. ort. român din Brașov și la lice. Gh. Barițiu din Cluj; fost membru al Biroului presei din Stockholm (1917—1918); fost membru al Consiliului național al României Intregite, constituit la Paris. Colaborator la redactarea Dicționarului Academiei Române. Membru activ al secțiunilor științifico-literare ale „Astreii“.

Lucrări :

Untersuchung der Sprache der „Viața și petrecerea sfinților“ des Metropolitens Dosofteiu. Lipsca, 1889.

Articole de lexicografie scrise în calitate de colaborator al dlui Sextil Pușcariu, la Dicționarul Academiei Române.

Manual de limba germană, Brașov. Partea I și a II-a, 1904, ed. II 1907. Partea III și a IV 1906.

Conversații româno-germane-franceze. Brașov, 1904.

Ion Popeia: Carte de cetire, ed. V revăzută. Brașov, 1905.

Copiștii Psaltirei scheiene. Cluj, 1924.

Deutsche Handelskorrespondenz zum Gebrauche an rumänischen Handelshochschulen. Cluj, 1925.

Deutsches Lesebuch für höhere Handelshochschulen und verwandte Anstalten. Partea I—II. Cluj, 1926.

Limba noastră și viața economică a Brașovenilor. Anuarul festiv al Lic. A. Șaguna. Brașov.

Sunt în Transilvania așezări de români veniți din sudul Dunărei sau nu sunt? Dacoromania IV.

Etimologii, studii de bibliografie veche și recenzii în Dacoromania IV.

Codicele Pușcașiu, în revista filologică, anul I, nr. 1—2.

Diferite articole de literatură veche germană și română și studii lingvistice publicate în ziare și reviste românești și streine.

✓ 6. *Lapedatu I. Ioan*. Profesor la catedra: „Știința și legislația financiară și Finanțele private“.

Licentiat în științele comerciale dela Institutul din Budapesta pentru pregătirea de profesori pentru școli com. sup. Numit profesor titular cu Decret Regal No. 5406—26/XII 1921 pe ziua de 1 Ianuarie 1922.

Fost secretar la „Astra“ Sibiu; fost director de bancă 17 ani; fost Secretar General la Resortul Finanțelor în Consiliul Dirigent; Secretarul „Solidarității“, federala băncilor române din Transilvania (1908—1922); fost Ministru al Finanțelor; Director al Băncii Naționale a României, București.

Lucrări :

Românii seceleni: Cauzele decadenței lor economice și mijloacele de îndreptare, Brașov, 1899 (epuizată).

Teoria asigurărilor asupra vieții, 1902.

Adam Smith: Sistemul său de Economie politică. Budapesta, 1902.

Lupte zădarnice: socialismul împotriva individualismului. Budapesta, 1903.

Probleme sociale și economice. Brașov, 1904.

Studii de contabilitate, Sibiu, 1904.

Banca Austro-Ungară. Sibiu, 1905.

Efectele publice. Sibiu, 1905.

Politica de discount. Sibiu, 1905.

Studii practice de bancă, Sibiu, 1906.

Băncile în noua reformă a dărilor, Orăștie, 1908.

La cheștiunea băncii culturale, Orăștie, 1908.

La cheștiunea băncii de asigurare, Sibiu, 1910.

Monografia de 25 ani a băncii „Ardeleana“, Sibiu, 1921.

Banca Generală de Asigurare, Sibiu, 1912.

Probleme viitoare ale băncilor. Sibiu, 1913.

Pro Domo: în cheștiunea băncii de asigurare, Sibiu, 1918.

Cheștiunea valutei. București, 1920.

Din tratatul de pace cu Ungaria. Sibiu, 1920.

Probleme actuale. Sibiu, 1920.

Socialism și individualism. Lucrare înedită.

Conferința dela Roma (în curs de publicare).

Moștenirea Austro-Ungară (în curs de publicare).

Probleme actuale în finanțele și bugetul Statului (în curs de publicare).

Curs de știința și legislația financiară. litografiat 1927.

Curs de Finanțe private (manuscris).

Frământări sociale. Anuarul Academiei 1924.

Problema culturii. Anuarul Academiei 1925.

Noua legislațiune economică. Anuarul Academiei 1926.

Bugetul Statului pe 1927. 4 discursuri parlamentare.

Organizarea Ministerului de Finanțe (discurs parlamentar).

✓ 7. *Maleiu Ioan*. Profesor la catedra: Drept civil.

Absolvent al Academiei teologice din Sibiu. Doctor în Drept dela Universitatea din Cluj. Numit agregat definitiv cu Decret Regal No. 4630—14 Nov. 1921 pe ziua de 1 Nov. 1921; titulat cu Decret Regal No. 1352—28^{III} 1923 pe ziua de 1 Aprilie 1923.

Fost referent școlar la Consistorul Arhidiecezei ortodoxe al Transilvaniei; fost director al învățământului primar și normal din Ardeal și Banat; fost director general al instrucției publice din Ardeal și Banat; fost deputat al jud. Turda. Membru activ

al secțiilor științifice ale „Astrei“. Membru de onoare al Sindicatului presei din Ardeal și Banat. Membru de onoare al Asociației învățătorilor din Ardeal și Banat. Membru al asociației pentru „Societatea Națiunilor“. Membru în Consiliul eparhiei ort. a Vadului, Feleacului și Clujului. Membru în Consiliul central al bisericii ort. din România. Avocat.

Lucrări :

Preoțimea românească ardeleană în veacul al XVII. Studiu istoric premiat 1911.

Din carnetul unui dascăl. Sibiu, 1913.

Chestiunea școlilor de repetiție. Sibiu, 1913.

Interpretarea legilor școlare. Sibiu, 1913.

Limba maghiară în școlile noastre confesionale. Sibiu, 1913.

Salvarea școlilor noastre. Sibiu, 1913.

Școalele noastre și războiul. Sibiu, 1915.

Dascălul Simion Jinariu. Arad, 1916.

Școală și educație. Arad, 1916.

Cultura românească și minoritățile naționale din Transilvania. Brașov, 1919.

Scrisori din pribegie. Sibiu, 1919.

Renașterea Basarabiei. București, 1921.

Vacanțele Mitropoliei Ardelene în veacul al XVIII. București, 1919.

Independența eparhiei Clujului. Cluj, 1921.

Probleme de drept bisericesc. Cluj, 1921.

Cercetări privitoare la constituția bisericii ort. din Ardeal. Cluj, 1922.

Contribuțiuni la istoria dreptului bisericesc, vol. I. București, 1922.

Politica școlară a României întregite. București, 1924.

România la conferința interparlamentară dela Washington. București, 1925.

Minoritățile etnice și legea învățământului particular. București, 1926.

Dreptul bisericesc de Stat în România întregită. Buc. 1926.

În pregătire: Contribuțiuni la istoria dreptului bisericesc. Vol. II, III.

✓ S. *Moroianu Gheorghe*. Profesor la catedra: Economia politică și Istoria doctrinelor sociale.

Licențiat al Institutului superior din Anvers. Absolvent al școlii de științe politice din Paris. Doctor în științele economice și politice dela Universitatea din Tübingen. Numit titular cu Decret Regal No. 4465—7 Nov. 1921 pe ziua de 1 Nov. 1921.

Numit de Ministerul Instrucției publice francez repetitor conferențiar de Limba și literatură română la școala de limbi orientale din Paris (1894—1895), cursul lui Emil Picot.

Fost consul al României la Londra; fost atașat comercial în Austro-Ungaria, Germania, Elveția și Rusia; fost membru al Consiliului unității naționale române de sub prezidenția lui Take Ionescu; fost atașat în 1919 pe lângă Ministerul de propagandă al Angliei de sub conducerea Lordului Northcliff; fost delegat al României (secția Ardealului) la conferința de pace din Paris (1919); fost secretar general pentru afacerile streine la Prezidenția guvernului provizor al Ardealului; fost deputat în prima constituantă a României Mari. Președinte al Ligei Culturale, secția Cluj. Membru activ în secția economică-socială a „Astreii“.

• BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lucrări :

Henri Gaidez: „Les Roumains de Hongrie“, tradusă în românește, Paris, 1894.

La loi agraire de 1894, et l'état du paysan en Roumaine, Stuttgart, 1898.

Muzeele comerciale și industriale din Europa. Buc. 1899.

Importanța Românilor secoleni în dezvoltarea economică a Principatelor, Buc., 1906 (în revista „L'industrie Roumaine“).

Importanța comercială a Egiptului pentru România, București, 1907.

Legăturile noastre cu Anglia, Cluj, 1923.

Diverse memorii trimise diferitelor personalități din lumea politică și publicistică a Angliei, privitoare la necesitatea unității politice integrale a neamului românesc. Un memoriu mai lung prezentat la cerere guvernului englez (prin Foreign Office) privitor la „Rolul României în războiul mondial“, Londra, Sept. 1918.

✓ 9. *Nicolau Sebastian*. Profesor la catedra: Chimia industrială aplicată.

Licențiat în științele fizico-chimice dela Universitatea din București. Doctor în științele fizico-chimice dela Universitatea din Paris. Numit conferențiar cu ord. Ministerului Instrucțiunii No. 69258—11 Aug. 1925, pe ziua de 1 Oct. 1925 la conferința „Tehnologia industrială”. Numit titular cu Decret Regal No. 2326—20 Mai 1926 pe ziua de 1 Oct. 1926 la „Chimia industrială aplicată”.

Fost asistent la laboratorul de științe fizico-chimice pe lângă Casa Școalelor; fost profesor de fizico-chimice la licee.

Lucrări :

De l'influence de l'asote nitrique sur la fonctionnement de la levure commune ferment alcoolique. Comptes-Rendus, seance du 10 Mai 1924. Tome XC.

Influence des nitrates sur la levure. Tome XCI.

Les nitrates dans la vie de la levure. Paris, 1925 (teză doctorat).

Curs de tehnologie pentru anul II. (litografiat) 1926.

Curs de chimie industrială anorganică. (litografiat).

Curs de chimie industrială organică (litografiat).

✓ 10. *Opreanu Sabin*. Profesor la catedra: Geografia economică.

Licențiat al Facultății de științe dela Universitatea din Budapesta. Doctor în geografie dela Universitatea din Cluj. Numit titular cu Decret Regal No. 1635—25 Mai 1927 cu ziua de 15 Aprilie 1927.

Fost profesor la școală normală și licee; fost inspector școlar; fost asistent la Institutul de geografie al Universității din Cluj; fost suplinitor al catedrei de Geografie dela Universitatea din Cluj (catedra dlui prof. Vâlsan); mebru activ al secției geografice-etnografice al „Astrei”.

Lucrări :

Educația caracterului. Sibiu, 1914.

Terra Siculorum. Cluj, 1924.

Geografia României în colaborare cu I. Xantus. Cluj, 1924.

Contribuțiuni la toponomia ținutului Săcuilor. Cluj, 1926.

Contribuțiuni la geografia umauă și de etnografie. Cluj, 1927.

Săcuizarea Românilor prin religie. Cluj, 1927

Ținutul Săcuilor, contribuțiuni de geografie umană. Cluj, 1928.

Curs de geografie umană (manuscris).

Curs de geografie economică (litografiat), an. I, II. 1928.

Articole și studii geografice în revistele: Societatea de mâine, Graiul românesc, Transilvania, Patria.

✓ 11. *Prie Octavian*. Profesor la catedra: Limba, literatura și corespondența română.

Absolvent al Facultății teologice dela Universitatea din Budapesta. Licențiat în filosofie dela Universitatea din Budapesta. Doctor în filosofie dela Universitatea din Budapesta. Nunit titular cu Decret Regal No. 4466—7 Nov. 1921, pe ziua de 1 Noiembrie 1921.

Fost profesor la lic. gr. cat. din Blaj. Fost redactor și director al gazetei „Unirea”. Fost director general al învățământului pentru Transilvania. Deputat al Clujului. Vice-președinte al Camerii Deputaților. Consilier tehnic în Ministerul Instrucțiunii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lucrări:

Manual de Limba germană. Blaj, 1907.

Manual de Limba maghiară. Budapesta, 1911.

Az etimologikus irány a román filológiában. Blaj, 1906.

Verbele auxiliare. Blaj, 1911.

O vișoară. Piesă populară. Blaj, 1912.

Jertfe. Dramă. Blaj, 1924.

Curs de corespondență comercială română. Partea teoretică (manuscris).

Istoria economiei naționale. Trad. după Adolf Damschke. Mihail Kogălniceanu și epoca sa.

✓ 12. *Voinea Ioan*. Profesor la catedra: Studiul Mărfurilor și tehnologia lor.

Licențiat al Facultății de științe dela Sorbona. Doctor în științe al Universității din München. Nunit agregat suplinitor cu ord. Min. No. 3745—22 I 1922, pe ziua de 1 Februarie 1922; și agregat definitiv cu Decret Regal No. 3446—5 VII 1923 pe ziua de 1 Oct. 1923, titular cu Decret Regal No. 3641/1926, pe ziua de 1 Noiembrie 1926.

Fost profesor de științe naturale la lic. din Piatra Neamț, apoi la lic. real din Brăila; fost profesor de fizico-chimice la lic. real din Brașov; fost șef de lucrări de Morfologie comparată la laboratorul de morfologie de pe lângă Universitatea din București; fost asistent în laboratorul de geologie al prof. Dr. R. Hertvig dela Universitatea din München; fost locțiitor de profesor la catedra de Morfologie comparată la Universitatea din București.

Lucrări :

Über die Entwicklung die Kiemen der Naxaden. München, 1903.

În colaborarea cu dl prof. Dr. R. Hertvig. Influence de la temperature sur les celules et les neyaux des vertebres.

Industria și comerțul petrolului (litografiat).

Produsele comerciale și tehnologia lor, de origine minerală (în curs de publicare).

Produsele comerciale și tehnologia lor, de origine organică (în curs de publicare).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

~~II. Profesori agregati.~~

✓ 1. ^{B. J.} Cioran Sabin. Agregat la catedra: Aritmetica comercială. Licențiat al Academiei Comerciale din Mannheim. Doctor al Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București. Numit agregat suplinitor cu ord. Min. No. 84712-8 Sept. 1922 și agregat definitiv cu Decret Regal No. 2347-28 Sept. 1928 pe ziua de 1 Oct. 1928.

Fost funcționar de bancă timp de 10 ani la diferite bănci din Tară și streinătate. Șef contabil la Banca Națională a României suc. Cluj.

Lucrări :

Die Eisenbahnpolitik Ungarns bis 1914. Mannheim.

Contul curent (studiu complet). Cluj, 1923.

Problema amortizărilor.

Controlul băncilor.

Probleme valutare și organizația băncilor de emisiune în Germania, Austria și Ungaria. Cluj, 1928.

Problema stabilizării în România (conferință).

✓ 2. *Gârbacea Iosif*. Agregat la catedra: Contabilitatea industrială și Industria și Meseriile în România.

Licențiat al Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București. Doctor al Academiei de Inalte Studii Com. și Ind. București. Nunit conferențiar suplinitor cu ord. Min. No. 46927—1923, pe ziua de 1 Oct. 1922 și conferențiar def. cu ord. Min. No. 83950—17/IX 1924, pe ziua de 1 Sept. 1924; agregat def. cu Decret Regal No. 4081 1926, pe ziua de 1 Ianuarie 1927.

Fost director al serv. comercial dela Soc. Națională de Gaz Metan.

Lucrări :

Problema muncii la exploatările miniere și metalurgice de Stat din Transilvania. Cluj. 1924.

Somajul în Ardeal și emigrarea. Cluj, 1925.

Manuscris în curs de prelucrare: Naționalizarea industriei în Transilvania.

Colaborare permanentă la revistele „Societatea de mâine”. Cluj și „Miniera”. București.

✓ 3. *Roșca Pavel*. Agregat la catedra: Pedagogia și Filosofia.

Licențiat al Facultății de teologie a Universității din Cernăuți. Doctor în teologie al Universității din Cernăuți. Doctor al Universității din München în filosofie, pedagogie și istoria universală modernă. Examen de capacitate pentru catedra de pedagogie. Nunit agregat def. cu Decret Regal No. 1651 14 Iulie 1928, pe ziua de 1 Sept. 1928.

Fost profesor la Seminarul Andreian din Sibiu; fost director la șc. normală de băieți din Cluj; fost inspector general al înv. normal din Ardeal; fost profesor la cursurile de vară dela Universitatea din Cluj (pentru pedagogie și metodică); fost membru al Comisiunii de examinare a profesorilor secundari pentru științele pedagogice; fost profesor la Seminarul pedagogic universitar pentru pedagogie.

Lucrări :

Spinoza's Erkenntnislehre. Teză de doctorat. Sibiu. 1911.

Am redactat dela 1912—1914 împreună cu Dr. V. Stan re-

vista „Vatra școlară“, Sibiu, și am publicat în această revistă următoarele articole și studii:

- a) Experiențe psihologice: memorizarea.
- b) Imprejurările subiective cari favorizează memorizarea.
- c) Formarea caracterului prin instrucțiune.
- d) Pe ce se bazează teoria treptelor istorice culturale.
- e) Analogia între dezvoltarea individului și a speciei.
- f) Jean Paul.
- g) Sentimentele simpatetice.
- h) Autonomia morală a omului.
- i) Dezvoltarea simțurilor.
- j) Inteligența teoretică și cea practică.
- l) Ioan Gottlieb Fichte ca pedagog.
- m) Școala activă și lucrul manual.

3. Limba maghiară în școlile noastre primare. Cuvântare de deschidere a conferinței învățătorilor români ort. ținută la Cluj, 1913.

4. În revista „Luceafărul“ am publicat (dela 1912—1914):

- a) Ce este Filosofia?
- b) Spre un ideal.
- c) Henri Bergson.

5. În Revista teologică Sibiu, am publicat dela 1911—1914:

- a) Dualismul antropologic.
- b) Evenimentele contemporane în biserica protestantă din Germania.
- c) Libertatea voinței.

6. În revista „Transilvania“, Sibiu, am publicat articolul: Ioan Gottlieb Fichte ca filosof.

7. Psihologia pedagogică de E. Martig. Sibiu, 1914. Ed. adaptată și întregită împreună cu dl prof. O. Ghibu.

8. Mărturisirea ortodoxă de P. Movilă, ed. îndreptată după textele poliglotei din Bratislava.

9. Scopul educațiunii. Sibiu, 1918.

10. La 1919 ca director al comitetului de redacție la revista Uniunii profesorilor din Ardeal, am publicat articolul: Reforma școlii normale.

11. Date istorice din trecutul școlii normale de băieți din Cluj, publicate în anuarul școlii 1920—21.

12. Raport către delegația română la conferința de pace

asupra învățământului românesc sub fosta stăpânire ungară, întocmit din însărcinarea Consiliului Dirigent.

13. Evoluția concepției creștine despre viață în „Biserica ort. română“. București, 1921.

14. Mai multe articole privitoare la chestiuni școlare publicate în „Conștiința românească“, Cluj, 1922.

15. Kant și morala creștină, conferință ținută în cadrul extensiunii univ. Cluj, 1925.

16. Viața creștină. Cluj, 1928.

17. Aplicările psihologiei în viața economică, în Soc. de Măine. Cluj, 1929.

III. - Conferențieri:

✓ 1. *Elisa Constantinescu-Bagdat*. ^{Paris la Conferința de} La conferința de: Conversația și corespondența comercială franceză.

Licențiată a Fac. de litere și filosofie din Paris. Diplomată în „Études superiores et litteratures classiques“ dela Universitatea din Paris. Doctor în litere dela Universitatea din Fribourg. Examen de capacitate pentru limba și literatura franceză și istorie dela Universitatea din București. Numită conferențiară temporară cu ord. Min. No. 82128—18 Iunie 1927, pe ziua de 1 Oct. 1927; conferențiară definitivă Decret Regal No. 2346/1928, pe ziua de 1 Oct. 1928.

Fost profesoară de litere: limba latină și franceză la lic. de băieți din Coulommiers; fost profesoară la șc. com. sup. băieți din București; fost profesoară titulară la lic. de fete din Alba-Iulia; fost profesoară la Seminarul pedagogic al Universității din Cluj; fost prof. la șc. profesională din Buzău.

Lucrări:

Études d'histoire pacifiste:

1. La querela Pacis d'Erasmus. Paris, 1923. Teză doctorat.

2. De Vaubau à Voltaire. Paris, 1925.

3. Bayle. Paris, 1925.

Manuscrite:

4. Voltaire et la guerre de sept ans. (Teză susținută la Paris în vederea examenului de Diplome d'études superiores de langues et litteratures classiques).

5. Economistes et financieres du XVII-ieme siècle: Vauban, Boisguillebert et Boulamvilbers.

6. Despre caritate, conferință ținută la București, 1927.

7. Nevoia de pace, conferință la București în aula Fundației Carol I, 1927.

8. Polysynodia Abatelui de Saint Pierre. Conferință ținută la Univ. Cluj, 1928.

9. Precursorii internaționalismului modern și al planului avocatului Demont. Conferință ținută la Prefectura jud. Cluj.

10. Sentimentul religios la cei vechi, conf. ținută la Univ. Cluj.

11. Ocultism-spiritism, conferință ținută la Buzău, 1906.

In preparație.

Études d'histoire pacifiste: IV De Robelain à Laboujere.

Cours complet de correspondance commerciale.

2. *Hașigan Dumitru.* La conferința Statistica și Studiul Transporturilor.

Licențiat și Doctor al Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București. Numit conferențiar temporar cu ord. Min. No. 139888/1927, pe ziua de 1 Ianuarie 1927; conferențiar definitiv Decret Regal No. 2348—22 Sept. 1928, pe ziua de 1 Oct. 1928.

Fost șeful biroului statisticeii accidentelor de muncă la Casa centrală a asigurărilor sociale; fost șeful serviciului contabilității la Casa centrală a asigurărilor sociale; subdirector în Direcțiunea generală a valorificărilor bunurilor Statului din M. Ind. și Comerț.

Lucrări :

Problema asigurărilor sociale în România. București, 1926.

Statistica economică, vol. I. Statistica agricolă (în manuscris).

3. *Ștefanovici I. Olimpiu.* La conferința de: Conversația și corespondența comercială engleză.

Licentiat în litere și filosofie dela Universitatea din București. Doctor al Universității din Londra. Numit conferențiar def. Decret Regal No. 1380—19 Maiu 1928, pe ziua de 1 Oct. 1928.

Fost profesor la liceul „Mihailu Viteazu” și „Cantemir” din București.

Lucrări :

Trad.: Wells: Primii oameni în lună, 1913.

H. Spencer: Individul împotriva statului. 1925.

Wille: Povestiri (sub tipar).

Lucrări originale:

Chipuri și suflete engleze (sub tipar).

Comparative Phonetics of English an Rumänien, teză doctorat.

In manuscris:

A Rumanian Phonetic Reader.

Articole de lingvistică și pedagogie în diferite reviste și ziare.

In preparație:

Prințul Fericit și alte povestiri, traduse din Oscar Wilde.

Studiu-essay asupra lui R. Walde Emerson.

Essay-uri alese. R. W. Emerson.

Poems by Eminescu, în colaborare cu Miss Silvia Pankhurst.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4. *Samuil Szentkiraly.* ~~La~~ conferința de: Conversația și corespondența maghiară.

Licentiat în științele comerciale dela Institutul din Budapesta pentru pregătirea profesorilor pentru școli comerciale superioare. Doctor în științele economice dela Universitatea din Budapesta. Numit conferențiar suplinitor cu ord. Min. No. 84712—8 Sept. 1922, pe ziua de 1 Oct. 1922; conferențiar definitiv cu Decret Regal No. 3780—19 Nov. 1926, pe ziua de 1 Nov. 1926.

Fost profesor la șc. com. sup. și la Academia Comercială din Cluj (inainte de războiu); fost director al șc. com. sup. (secția maghiară) Cluj.

Lucrări :

Kereskedelmi levelező és ismeretek. vol. I. Cluj. 1922; vol. II manuscris. 1925.

Istoricul școlii sup. de comerț din Cluj 1878—1926.

Studii asupra Camerilor de comerț, de industrie și agricultură din România. Cluj, 1926.

Diferite articole în revistele de specialitate.

IV. Conferențieri suplimentari.

1. *Bratu Alexandru*, inginer-silvic inspector, pentru conferința: *Industria și comerțul lemnului*.

2. *Ionescu Alexandru*, licențiat al Academiei de Inalte Studii Com. și Ind. București și director al șc. com. sup. Cluj, pentru conferința: *Contabilitatea bancară*.

3. *Martinovici Constantin*, profesor la Academia de Agricultură din Cluj, pentru conferința: *Industria și comerțul cerealelor*.

4. *Popp Victor*, președinte la Curtea de Apel din Cluj, pentru cursurile titularului Dr. I. Mateiu, în concediu: Drept civil, comercial și cambial.

V. Asistenți.

1. *Alexa Vasile*, licențiat în științe. Asistent la catedra de *Studiul Mărfurilor și tehnologia lor*.

2. *Tanislau Ionel*, licențiat în științe. Asistent la catedra de *Chimie industrială aplicată*.

3. *Mangu Valeriu*, licențiat în științele economice. Asistent onorific la conferința de: *Contabilitate bancară*.

Personalul de serviciu.

1. Bojan Traian, intendent.
 2. Dobray Francisc, laborant la Chimie.
 3. Muntean Vasile, portar.
 4. Miron Vasile, om de serviciu.
 5. Scaiu Ioan, om de serviciu.
-

Programa resumată a cursurilor.

I. *Economia politică.*

(anul I 2 ore săpt., anul II 2 ore săpt și câte o oră de seminar).

Introducere. Importanța economiei politice. Obiectul științei economice. Stadiile de dezvoltare ale vieții economice a popoarelor. Economia politică ca știință. Foloasele cunoștințelor economice. Bunuri și trebuințe.

Producția bunurilor. Cei trei factori ai producției.

Organizarea producției: 1) Producția individuală. 2) Producția în asociațiune. 3) Intreprinderile publice. Diverse feluri de întreprinderi particulare! Asociațiunile Reiffeisen și Schultze-Debitzsch. Despre cooperatie. Cooperatia în România, Anglita, Belgia, Danemarca, etc.

Industria: Organizarea și diversele faze ale evoluției industriale.

Statul ca producător: Regia, concesiunea sau asociațiunea financiară între Stat, județ ori comună și un grup de particulari. Legea de comercializare a bunurilor Statului, etc.

Circulațiunea bunurilor. Valoarea, prețul, Moneda. Istoricul și funcțiunile ei economice. Hârtia monedă. Deosebirea între hârtia monedă și bancnote. Deprecierea monedei. Stabilizarea monetară în diferitele țări europene cu deosebită privire la stabilizarea leului.

Băncile: Diferitele feluri de bănci și în special băncile de emisiune.

Creditul: Comerț. Comercianți. Camere de Comerț, burse etc.

Schimbul internațional: Balanța comerțului și balanța plăților (Anglia, Franța, Elveția, România).

Politica comercială: Repartiția bogățiilor. Evoluția proprietății funciare. Legea rentei. Teoria lui Ricardo, Thünen, Carey.

Exproprierea: Improprictărirea țăranilor în România. Le-

gea dela 1864 și legile de expropriere și împrăștierea din vechiul Regat și din provinciile alipite 1917—1919.

Salariații cu diferitele teorii asupra salariului.

Reglementarea muncii și asigurările muncitorești.

Antreprenorii: Pauperismul. Rolul Statului în repartiția bogățiilor.

Consumațiunea bunurilor: Economiiile.

Despre suprapopulație. (Legea lui Malthus).

Despre depopulație.

Istoria doctrinelor sociale: 1) Antichitate, 2) Evul mediu, 3) Timpurile moderne.



II. DREPTUL CIVIL.

(Anul I, 2 ore săpt.)

Partea generală.

I. *Dreptul obiectiv*: 1. Noțiunea dreptului obiectiv. 2. Isvoarele dreptului obiectiv.

II. *Dreptul subiectiv*: 1. Noțiunea dreptului subiectiv. 2. Subiectele dreptului. 3. Obiectele dreptului. 4. Achiziționarea și stingerea drepturilor (Actele juridice). 5. Clasificarea drepturilor subiective. 6. Exercițarea și apărarea drepturilor subiective.

Partea specială.

I. *Drepturile personale*: 1. Despre persoane: a) persoanele fi-rești, b) persoanele morale. 2. Capacitatea juridică. 3. Capacitatea activă.

II. *Drepturile familiare*: A) Dreptul matrimonial: 1. Logodna. 2. Impedimente de căsătorie. 3. Publicarea căsătoriei. 4. Incheierea căsătoriei. 5. Nevalabilitatea căsătoriei. 6. Incetarea căsătoriei, cauzele de divorț. 7. Separarea de pat și masă. 8. Raporturile patrimoniale între soții de căsătorie. B) Raporturile dintre părinți și copii. C) Tutela. D) Curatela.

III. *Drepturile reale*: A) Posesiunea. B) Dreptul de proprietate: 1. Noțiunea. 2. Restricțiunile dreptului de proprietate. 3. Achiziționarea și stingerea dreptului de proprietate: a) asupra lucrurilor mobile, b) asupra imobilelor, Cărțile funduare. 4. Apărarea proprietății. C) Dreptul de servitute. D) Dreptul de zălog. E) Sarcinile reale.

IV. *Dreptul obligațional*: A) 1. Noțiunea. 2. Nașterea obligațiilor: a) subiectul, b) obiectul, c) conținutul. 3. Isvoarele obligațiilor. 4. Modificarea obligațiilor: a) cu privire la subiect, b) cu privire la obiect. 5. Stingerea obligațiilor. B) Unele obligațiuni: 1. Imprumut. 2. Comodat. 3. Depozit. 4. Vânzare-cumpărare. 5. Schimb. 6. Donațiune. 7. Locațiunea. 8. Arenda. 9. Contract de serviciu. 10. Contract de întreprindere. 11. Mandat. 12. Transacțiune. 13. Asignațiunea. 14. Contracte aleatorii. 15. Obligațiuni în afară de contract. 16. Obligațiuni din lege.

V. *Dreptul de moștenire*: 1. Noțiunea. 2. Titlurile de moștenire. 3. Incapacitate. 4. Nedemnitare. 5. Succesiunea testamentară. 6. Succesiunea ab intestato. 7. Pactul succesoral. 8. Donațiune pentru caz de moarte. 9. Porțiunea legitimă. 10. Efectele dreptului de succesiune.

III. DREPTUL COMERCIAL.

(Anul II. 2 ore săpt.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Partea I.

Introducere: 1. Noțiunea comerțului și a dreptului comercial. 2. Istoria dreptului comercial. 3. Isvoarele dreptului comercial. 4. Obiectul dreptului comercial. Afacerile comerciale.

Partea II.

1. Noțiunea și definițiunea comerciantului. Subdiviziunile comercianților. 2. Actele comerciale: a) acte obiective, b) acte subiective. 3. Actele accesorii. 4. Acte comerciale unilaterale și bilaterale. 5. Statul ca comerciant. 6. Libertatea comerțului. 7. Fondul și stabilimentul comercial. 8. Firmele comerciale și registrele firmelor. 9. Registrele comerciale. 10. Procuriștii și mandatarii comerciali. 11. Personalul auxiliar. 12. Societățile comerciale în general. 13. Societatea în nume colectiv: a) constituirea, b) raporturile interne, c) raporturile externe, d) dizolvarea, e) lichidarea. 14. Societatea în comandită. 15. Societatea anonimă: a) constituirea, b) raporturile juridice ale acționarilor, c) organele societății anonime, d) dizolvarea, e) societățile anonime-streine. 16. Cooperativele: a) conform dreptului ardelean, b) conform dreptului român. 17. Asociația în participațiune.

Partea III.

1. Dreptul de proprietate în codul comercial. 2. Gajul comercial. 3. Dreptul de retențiune.

Partea IV.

1. Dispozițiuni generale asupra actelor de comerț. 2. Încheierea actelor comerciale. 3. Îndeplinirea actelor comerciale. 4. Conturile comerciale. 5. Titlurile (hârțiile) de valoare. 6. Asignațiunile și bonurile comerciale. 7. Vânzarea. 8. Comisionul. 9. Expediția. 10. Transportul. 11. Actele de întreprizite. 12. Actele de asigurare: *a*) asigurarea contra daunelor, *b*) asigurarea asupra vieții, *c*) Reasigurarea. 13. Actele de editură. 14. Despre curtaj.

IV. DREPTUL CAMBIAL.

(Anul III, 1½ oră săpt.)

Partea generală.

1. Definițiunea și natura juridică a cambiei. 2. Natura economică a cambiei. 3. Istoria cambiei. 4. Teoriile cambiale. 5. Terminologia cambială. 6. Felurile cambiei. 7. Declarațiunile și actele cambiale. 8. Isoarele dreptului cambial.

Partea specială.

I. Capacitatea cambială.

II. *Cambia streină*: 1. Condițiunile esențiale unei cambii streine. 2. Emitentul. 3. Girul. 4. Cesiunea. 5. Prezentarea pentru acceptare. 6. Acceptarea. 7. Regresul în garanție. 8. Îndeplinirea obligațiunei cambiale. 9. Regresul pentru lipsă de plată. 10. Intervențiunea. 11. Aval. 12. Multiplicarea cambiilor (duplicatele și copiile). 13. Cambiile pierdute. 14. Cambiile false și falsificate. 15. Prescripția cambială. 16. Drepturile creditorului cambial. 17. Legiuri streine. 18. Protestul. 19. Locul și timpul pentru prezentare și pentru alte acte cambiale. 20. Semnături defectuoase. 21. Dreptul de gaj și retențiune.

III. *Cambia proprie* (Biletul la ordin).

DESPRE CEK.

*DREPTUL FALIMENTAR.*I. *Introducere.*

II. 1. Efectele declarării în stare de faliment. 2. Îndeplinirea actelor juridice. 3. Anularea actelor juridice. 4. Compensățiunea. 5. Revendicarea. 6. Creditorii masei. 7. Creditorii privilegiati. 8. Creditorii falimentului.

III. A) *Falimentul civil*: 1. Declararea în stare de faliment. 2. Administrarea falimentului. 3. Verificarea creanțelor. 4. Socotelile. 5. Inchiderea și încetarea falimentului.

B) *Falimentul comercial*.

V. *FINANȚE PUBLICE.*

(anul II, 2 ore săpt.)

Partea I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Noțiunea, limitele și natura științei finanțelor. Isoarele, diviziunea și importanța științei finanțelor. Privire istorică asupra științei finanțelor. Cheltuielile publice și veniturile publice. Domeniul fiscal. Venituri publice derivate (taxe și impozite). Taxe asupra actelor juridice, asupra actelor civile, instrumentelor de schimb și mijloacelor de transport.

Noțiunea, rațiunea de a fi și regulile impozitelor. Incidența și presiunea impozitelor. Clasificarea impozitelor. Impozite asupra veniturilor din bunuri imobiliare și mobiliare. Impozitele indirecte asupra mutațiunei de proprietate și consumațiunei. Impozite directe asupra venitului și patrimoniului în general. Impozite locale.

Raportul între veniturile și cheltuielile publice. Bugetul. Datoria publică. Datoria flotantă. Datoria consolidată. Administrarea datoriei publice.

Partea II.

Legislațiunea fiscală: a) Legea impozitelor directe, b) Finanțele locale în legea administrativă, c) Legea timbrului și diversele legi relativ la impozitele indirecte.

FINANȚELE PRIVATE.

(Anul III, 2 ore săpt.)

- a) Băncile de emisiune, istoricul și dezvoltarea lor.
- b) Sistemul băncilor de emisiune de stat și private.
- c) Acoperirea metalică și emisiunea de bilete.
- d) Băncile de emisiune înainte și după război.
- e) Banca Națională a României. Istoricul ei, dela înființare până în zilele noastre.
- f) Operațiunile active și pasive.
- g) Tehnica și contabilitatea acestor operațiuni.
- h) Analiza bilanțurilor 1914—1928.
- i) Legea Băncii Naționale, statutele și convențiile încheiate cu Statul, dela 1919 încoace.
- j) Băncile de emisiune, din principalele state ale Europei.
- k) Banca Franței. Problema valutară și stabilizarea.
- l) Banca Angliei.
- m) Banca Germaniei (Reichsbank). Problema valutară și stabilizarea în Germania. Rolul băncii de emisiune în rezolvarea problemelor valutare.
- n) Banca Belgiei, (stabilizarea în Belgia).
- o) Un scurt istoric al organizării băncilor de emisiune în: Polonia, Cehoslovacia, Ungaria și Austria.
- p) Băncile de emisiune în Statele Unite Nordamericane.

COMERȚUL EXTERIOR ȘI LEGISLAȚIA VAMALĂ

(anul II, 2 ore săpt.)

Introducere. 1. Comerțul și cauzele dezvoltării comerțului. 2. Comerțul exterior. 3. Politica comercială externă sau politica economică externă. 4. Studiul nostru este un domeniu al Economiei sociale. 5. Legătura între politica comercială externă și politica generală externă a Statului. 6. Politica comercială externă în forma ofensivă și defensivă.

CAP. I. *Tehnica politicii comerciale externe. Legislația vamală.* 1. Vămi și legislație vamală. Taxe vamale. 2. Diviziunea taxelor vamale după scopul ce urmăresc: fiscale și economice. 3. Diviziunea din punctul de vedere al felului de a măsura taxele vamale: ad-valorem și specifice. Avantagiile și dezavantagiile

fiecărei categorii. 4. Diviziunea după direcțiunea mișcării mărfurilor: import, export și tranzit. Prohibițiuni de import, export și tranzit. 5. Teritoriul vamal. Teritoriul politic extra vamal și teritoriul politic strein intravamal (Zollauschluss și Zollanschluss). 6. Drept și obligație vamală. Obligație reală și obligație personală. Obligația vamală în legea generală a vămilor din România. 7. Scutiri de obligațiunea impozitului vamal. 8. Procedura vamală. 9. Tarifele vamale. Sistemele de grupare a taxelor vamale. Tarif vamal autonom sau unitar; tarif vamal general și convențional; tarif vamal maximal și minimal. 10. Tarifele vamale în diferite țări și în România. 11. Taxele vamale diferențiale: *a*) taxe de pavilion, *b*) suprataxele pentru importul indirect, *c*) taxele de favorizare pentru comerțul maritim, *d*) taxe de favorizare în scopul unei legături mai strânse între state, *e*) taxe de favorizare pentru comerțul metropolei cu coloniile (taxe preferențiale), *f*) suprataxele pentru mărfurile premiate, dumping și antidumping. Certificate de origine. Naționalizarea mărfurilor. Taxe vamale exigibile în aur sau valută forte. 12. Taxe vamale de represivitate sau de luptă. Războaiele vamale de căpetenie. Războiul vamal între Austro-Ungaria și România. Efectele războaielor vamale în general și a războiului vamal austro-român.

CAP. II. *Teoria politiceii comerciale externe. Sistemele de politică comercială.* Sistemul prohibitiv al mercantilismului. Privire istorică: Anglia, Franța, Austria, Italia, Prusia, Spania, Olanda. Liberul schimb. Critica mercantilismului. Obiecțiuni principale împotriva liberului schimb: neglijarea intereselor economiei naționale. Cauzele care au determinat curentul liber-schimbist. Privire istorică: Anglia, Franța, Germania, Austria, Belgia, Olanda, Italia, Elveția, Spania, Rusia. Taxa vamală protectoară: taxe vamale educative (J. St. Mill, J. B. Say, Friedrich Lisst). teoria protecționismului nivelator sau de compensație. Mărimea sau câtimea taxei protectoare. Efectele taxelor vamale. Mișcarea și politica protecționistă în Germania, Austro-Ungaria, Italia, Franța, Spania, Portugalia, Elveția, Belgia, Rusia, Suedia, Norvegia, Danemarca, Olanda, Anglia, Statele Unite, Japonia și Australia.

CAP. III. *Tratatele comerciale.* Forma și cuprinsul tratatelor comerciale. Tratate de compensațiune, tratate de contingentare. Capitulațiunile. Autorizarea de a încheia tratate comerciale: du-

rata, limba de redactare. Categoriile de tratate comerciale din punctul de vedere al părților constitutive ale lor. Clauza libertății comerțului, principiul libertății de stabilire, clauza națiunii celei mai favorizate. Consulii. Clauza arbitrajului. Reciprocitatea, clauza națiunii celei mai favorizate (condiționată și necondiționată). Avantagiile și desavantagiile clauzei națiunii celei mai favorizate. Principiul porților deschise. Privire istorică asupra tratatelor comerciale în diferite țări și în România. Uniunea vamală. Exemple de uniuni vamale.

CAP. IV. *Practica protecționistă. Impozite și prime.* Adăsurile de impozite și restituiri de impozite. Principii călăuzitoare. Abaterile dela normele generale. Primele de export. Efectele lor: favorizarea consumatorului strein pe socoteala celui indigen, încurajarea desfacerii producției în streinătate. Pericolul premiilor de export. Premii de export de stat și particulare. Premiile de export de stat: directe și ascunse. Premiile de export particulare.

CAP. V. *Înlesniri de natură tehnică vamală ale traficului.* Traficul de frontieră și traficul de târg. Alte înlesniri: mostrele voiajorilor comerciali, comerțul de returnare. Comerțul de înobilare și restituirea taxelor vamale și a impozitelor. Comerțul de înobilare activ și pasiv. Principiul identității și al echivalenței. Sistemul chitanțelor vamale și al autorizațiunilor de import. Privire istorică: Franța, Austro-Ungaria, Germania, Italia, Elveția, Anglia, Statele Unite, România. Antrepozitele vamale și porturile france. Antrepozite vamale reale și nominale. Magazinele generale. Recipisa-Warrant. Port franc. Desavantagiile porturilor france. Teritorii sau zone libere.

CAP. VI. *Politica comercială internațională.* Pozițiunea școlilor economice față de comerțul internațional: mercantilismul, fiziocrația, școala liberală. Legile comerțului internațional: a) legea costurilor comparative după cari se face comerțul internațional (Riccardo), b) legea valorilor internaționale după care se determină cota avantajilor comerțului internațional. Balanța comercială și balanța de plăți. Statistica comerțului exterior și elementele schimbului internațional. Comerțul exterior mondial. Comerțul exterior al României. Concluziuni în legătură cu politica comercială externă și deprecierea valutară după războiu. Generalități asupra politicii comerciale externe actuale în diferitele state.

CAP. VII. *Liberschimbism sau protecționism*. Teoria protecționismului. Teoria protecțiunii muncii naționale. Stat agrar și stat industrial. Privire generală asupra perspectivelor regiunii vamale, politicii comerciale externe și posibilitatea dezvoltării economiei naționale a României pe baza condițiunilor politice și economice create de războiul mondial.

STUDIUL PRACTIC AL ÎNTEPRINDERILOR COMERCIALE ȘI INDUSTRIALE.

(anul III, 2 ore săpt.)

Introducere. Obiectul și domeniul studiului. Dezvoltarea și istoricul studiului ca obiect de învățământ. Literatura. Insemnătatea studiului întreprinderilor pentru Academii Comerciale.

CAP. I. *Întreprindere*. Noțiunea de exploatare. Exploatare economică. Noțiunea de întreprindere. Formele și felurile de întreprinderi. Firma. Bilanț. Capital și avere.

CAP. II. *Organizarea muncii în întreprinderi*. Generalități. Diviziunea muncii. Conducerea științifică a exploatării. Studiile mișcărilor și studiile timpului întrebuițat de lucrători pentru efectuarea unei anumite lucrări. Aplicarea rezultatelor studiilor în exploatare. Raționalizare. Normalizare. Selecțiunea lucrătorilor. Orientarea profesională; psihotehnica. Salariu și prestare de muncă.

CAP. III. *Organizarea averii întreprinderilor*. Generalități. Structura averii. Forme tipice de organizare a averii întreprinderilor. Principii de organizare ale averii întreprinderilor. Raporturi de exploatare în averea întreprinderilor. Stabilirea valorii averii întreprinderilor. Metodele de evaluare. Valoare de contabilizare și valoare reală.

CAP. IV. *Circulația valorilor*. Generalități. Rulmentul. Calculul rulmentului. Schimbările ce survin în valoarea diferitelor elemente ale averii, în special ale averii fixe. Amortizarea. Calculul amortizării. Studiul costurilor și calculul prețului de vânzare. Interesul de aplicație practică al calculului rulmentului pentru întreprinderi. Rulmentul ca factor de rentabilitate al întreprinderii.

CAP. V. *Rezultatul*. Generalități. Câștigul și pierderea întreprinderilor. Contul de profit și pierderi. Rentabilitatea întreprinderilor. Factorii rentabilității. Siguranța întreprinderii. Riscul.

Politica riscului. Lichiditatea și siguranța prin amortizări și rezerve. Intreprinderile în timpuri de fluctuațiuni valutare. Bilanț aur și bilanț de stabilizare.

CAP. VI. Analize și interpretări de bilanț aplicate.

ISTORIA COMERȚULUI

(Anul I, 1 oră săpt.)

I. *Antichitatea*. 1. Comerțul în timpurile preistorice. 2. Comerțul popoarelor orientale. 3. Comerțul Grecilor și Romanilor; Comerțul în Galia și Dacia în epoca Romanilor.

II. *Veacul de mijloc*. 1. Invazia barbarilor și urmările acestei invazii asupra comerțului. 2. Imperiul bizantin. Legăturile comerciale cu Țările Dunărene și dela nordul Mării Negre precum și cu Orientul până la căderea Constantinopolului sub Turci. 3. Comerțul orașelor italiene cu Bizantini. 4. Comerțul Țărilor Române dela întemeierea Principatelor și până la venirea Turcilor. Legăturile comerciale ale Țărilor Române cu orașele din Ardeal și cu cele italiene. 5. Arabii și rolul lor comercial. 6. Comerțul Europei apusene după Cruciate. Hanzele și Gildele. 7. Condițiile generale ale comerțului în veacul de mijloc.

III. *Timpurile moderne*. 1. Inrâurirea marilor invențiuni asupra vieții economice. 2. Descoperirile Portugezilor și Spaniolilor. 3. Repercutura descoperirilor maritime asupra comerțului Europei.

(Anul II, 1 oră săpt.)

1. Recapitulare asupra condițiilor comerțului în epoca modernă. 2. Lupta dintre Anglia și Olanda în veacul al 17-lea. 3. Independența economică a Americii și urmările ei pentru dezvoltarea comerțului mondial. 4. Comerțul statelor europene în epoca modernă și contemporană. 5. Dezvoltarea economică a Statelor Unite din veacul 18 și până în zilele noastre. 6. Comerțul Țărilor Române din veacul al 16-lea și azi. 7. Concluzie generală asupra vieții comerciale mondiale și învățămintele ce să pot desprinde din acest studiu pentru educația tinerimii române.

GEOGRAFIA ECONOMICĂ

(anul I, 2 ore).

a) Geografia descriptivă a României (până la agricultură) cu aplicațiuni la geografia economică. b) Geografia economică

generală. Influențele economice ale diferitelor climate, ale uscatului și apelor, ale vegetației și animalelor de pe glob. Omul ca factor economic. Zonele economice ale pământului.

Seminar (1 oră săpt.). Constituirea de schițe cartografice economice privitoare la România.

(*Anul II, 2 ore*).

a) Geografia economică generală. b) Producția vegetală, animală, minerală și industrială studiată în diferitele ei localități pe suprafața pământului. Noțiuni de comunicații și comerț mondial.

Seminar (1 oră săpt.). Construirea de schițe cartografice privitoare la economia și comerțul mondial.

STATISTICA

(*Anul I o oră și anul II o oră*).

I. *Statistica Generală*. Obiectul și definiția statisticii. Istoricul statisticii în general și în România în special. Alegerea subiectului statistic și adunarea datelor. Critica datelor primitive, statistica conjecturală, anchetele și monografiile. Prelucrarea datelor (despoarea și gruparea lor). Matematica aplicată statisticii. Seriiile, mediile, calculul probabilităților și legea numerilor mari, normale, mediana, principiul erorilor accidentale, interpolația și extrapolația, raporturi și proporții, numerile indice. Expunerea rezultatelor (grafice de tot felul și tablouri). Interpretarea rezultatelor. Cănoanele statistice, compararea datelor, determinarea cauzelor și legile statistice.

II. *Statistica demografică*. a) Statistica stărei populației (populația absolută și relativă, gruparea populației după sex, etate, stare civilă, religione, etc.). b) statistica mișcării populației (despre nașteri, decese, tabele de mortalitate, migrațiuni, căsătorii, recensământ).

Statistica agricolă. a) utilitatea ei. b) despre sistemele de evaluare și de clasificare. c) sistemele A și B. d) indici unitari. e) situația agricolă a României în ultimi 20 ani.

Statistica industrială. Utilitatea și tehnica acestei statistici.

Statistica comercială. a) comerțul exterior. b) comerțul interior. c) comerțul general și special.

Statistica financiară. a) finanțele publice, b) finanțele private. Despre cadastru și cartea funduară.

STUDIUL TRANSPORTURILOR

(Anul II, 2 ore săpt.)

Ce este studiul transporturilor și locul pe care-l ocupă în economia socială. Desvoltarea mijloacelor de transport. Influența transporturilor asupra activității economice. Formarea prețului de cost. Despre diferitele sisteme de baremuri. Rolul statului față de calea ferată. Principiile fundamentale de tarifare. Desvoltarea căilor ferate în România: a) perioada primelor încercări. b) perioada concesiunilor, c) perioada regiei directe.

Statul și transporturile pe apă. Rolul Statului, politica protecționistă, politica de subvenționare a marinei comerciale. Formarea prețurilor. Istoricul navigației pe Dunăre dela 1814 și până azi, ținându-se seamă de toate tratatele încheiate în această perioadă.

Industria și Meseriile în România și Legislația muncitorească
BCU Cluj / Central University Library Cluj
 (Anul I, 2 ore săpt.)

Introducere. Cap. I. *Industria.* Stat agricol, stat industrial, avantaje, desavantaje. Grupe de industrii, mare, mijlocie, mică. Industria casnică și posibilitățile ei la noi. Legea încurajării industriei naționale (1912). Aspectul industriei noastre după război. Inflația și protecția vamală la industrie. Naționalizarea industriei. Credit industrial.

Cap. II. *Meseriile.* Istoricul și importanța lor actuală. Legea de protecție și încurajare (1912). Asigurări sociale. Rolul meseriilor în crearea industriei naționale.

Cap. III. *Munca în industrie.* Generalități asupra muncii și influenței ei. Programul economic al muncitorimei industriale. Contractul colectiv și influența lui la noi. Legea asupra reglementării conflictelor de muncă. Legea asociațiunilor profesionale. Emigrarea și șomajul.

CONTABILITATEA INDUSTRIALA

(Anul II, 2 ore săpt.)

Cap. I. *Introducere.* Organizarea administrativă comercială. Direcția tehnică. Direcția comercială: a) Secția salariilor, me-

tode de calcul, registre. *b)* Secția materialelor: cumpărare, vânzare. Cumpărare: operațiile premergătoare, innagazinare, registre și formulare. Vânzare: cartel sau serviciu propriu. Magazine de desfacere, reclamă. *c)* Secția prețului de cost. Metoda directă și indirectă. Tehnica de calculație, registre, formulare. *d)* Secția inventarului industrial. Inventar comercial, inventar industrial. Amortisment industrial și grupe de inventar. *e)* Secția cassieriei, secretariatului, arhivei. Metode de clasare, formulare.

Cap. II. *Contabilitate industrială*. Metode și principii generale. Grupe de conturi industriale și funcțiunile lor. Incheieri lunare și anuale. Controlul prețului de cost prin contabilitate.

Cap. III. *Monografie* completă pe o lună lucrată în clasă.

ALGEBRA FINANCIARA

(Anul I, 2 ore săptămânal).

Operațiuni financiare cu termen lung. Capitalizare compusă, decursivă și anticipată. Discontare compusă, decursivă și anticipată. Procent echivalent și procent proporțional. Scadență comună și termen mediu de scadență. Valoarea la orice moment dat a unei serii de plasamente egale. Rente. Cele patru probleme fundamentale. Soluții cu logaritmi și cu table financiare. Transformarea rentelor. Amortizarea unui împrumut pe termen lung cu amități constante și cu amortismente constante. Relațiunea dintre amortismente. Tabloul de amortisment.

(Anul II 1 oră).

Împrumuturi pe termen lung prin emilere de valori mobiliare: rente, bonuri, obligațiuni, loturi. 1. Titlurile se rambursează cu valoarea nominală. 2. Titlurile se rambursează cu premiu constant sau variabil, sau pierd dreptul la coupon cu data eșirii lor la sorti. 3. Scadența couponului nu coincide cu scadența amortismentului. Tabloul de amortisment. Tragerea titlurilor în serii. Nuda proprietate și uzufructul. Procentul real al împrumutului. Prețul de emisiune. Prețul mijlociu al unui titlu la orice moment dat. Viața matematică a titlului. Stabilirea rentabilității. Curs de paritate. Procentul real cu considerare la impozitul pe coupon și pe prima de rambursare. Conversiunea unui împrumut. Câteva împrumuturi ale Statului Român.

TEORIA ȘI TEHNICA ASIGURĂRILOR.

(Anul III, 2 ore săptăm.)

Elemente din teoria probabilității. Cele trei elemente ale teoriei asigurărilor; tabla de mortalitate, procentul și speșele. Construirea tablei de mortalitate. Istoric. Asigurări de viață. Asigurări în caz de supraviețuire: capital și renta viageră de diferite forme. Asigurări în caz de deces. Asigurări mixte. Contraasigurări. Prima netă, suficientă (de inventar) și de tarif. Calculul rezervei asupra primelor nete. Calculul rezervei asupra primelor suficiente. Asigurări contra invalidității. Asigurări pe două capete. Societăți de asigurări mutuale. Asigurări sociale. Principalele forme de asigurarea bunurilor: la transport, de incendiu, de accident, grindină, răspundere civilă, etc. Tehnica asigurărilor. Organizarea internă și externă a unei societăți de asigurare.

ARITMETICA COMERCIALĂ

(Anul I, 1 oră).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a) Metode rezezi de calcul, cu numeri întregi, zecimale și fracționare; b) Operațiuni prescurtate. Rapoarte și proporții; c) Regula de înlănțuire; d) Calculul de amestecătură; e) Măsuri și greutatea în principalele state ale lumii; f) Procent, promil, scont, reescont, reescontul Băncii Naționale; g) Metale prețioase și comerțul lor; h) Contul corent, probleme simple.

Anul II (2 ore).

a) Calculul aurului și argintului; b) Calculul monetelor împreună cu sistemul monetar al principalelor state din lume; c) Parități monetare, parități aur și parități actuale; d) Arbitrage; e) Calculul efectelor, cu deosebită considerațiune la bursa din București, Paris, London, Zürich și Berlin; f) Arbitrage de efecte, operațiuni efecte, cu premii, report stelage, etc.; g) Cont curent, probleme compuse; h) Calculul mărfurilor, import-export; i) Arbitrage de mărfuri; j) Calculul de exploatare; k) Tarife de transport pe apă și uscat, tarife combinate.

INDUSTRIILE CHIMICE ANORGANICE

(Anul I, 3 ore curs, 2 seminar, 3 jumătăți zi laborator).

I. *Generalități*. Legi, teorii, principii asupra amestecurilor, discontinuității materiei, atomicității, stărei materiei, energiei chimice, notațiuni, radicali, funcțiuni. Clasificarea și sintetizarea proprietăților elementelor pe grupe.

II. *Marea industrie chimică anorganică*. Apa potabilă și industrială. Sulful, bioxidul de sulf, sărurile acidului sulfuros, *acidul sulfuric*. *Clorura de sodiu*, *acidul clorhidric*, *clorul*, clorurile decolorante, disolvanții clorurați, clorații. Acizii: bromhidric și iodhidric. Azotul, *acidul azotic*, *amoniacul*. *Sodele comerciale*: soda calcinată, cristalizată, caustică și leșiile de sodă. *Sărurile potasice*: clorura, bromura, cianura, sulfocianatul, azotatul, sulfatul, *carbonatul*, bicarbonatul, silicatul de potasiu. *Ingrășămintele chimice*, clorura și sulfatul de potasiu, *azotatul de sodiu*, azotatul de calciu, *sulfatul de amoniu*, *cianurimida*, *superfosfații de calciu*.

III. *Mica industrie chimică anorganică*. Hidrogenul, heliul, oxigenul, sulfuri autogene, ozonul, ~~Uapă~~ apă coxigenată, apele minerale, arsenul și sărurile arsenice, borul și acidul boric.

IV. *Metalurgia*. Principii generale, metode de extracție, cupatoare, recuperatori de căldură. Metalurgiile: *ferului și oțelului*; *cuprului și bronzurile*, aluminului, *plumbului*, zincului, staniului, nichelului. *Aliajele*. Metalele prețioase: *aurul*, *argintul*, *platina* și *mercurul*.

V. *Materiile colorante minerale*.

VI. *Materiile minerale de construcție*: piatra, *varul*, *cimentul*, *gipsul*, cărămidile, ceramica, sticlăria.

Lucrările de laborator.

I. *Analiza anorganică calitativă a principalilor cationi și anioni*. *Cationii*: argint, mercur (mono- și bivalent), plumbul, cupru, bismut, stibiu, arsen (tri- și pentavalent), alumiul, fer (bi- și trivalent), mangan, zinc, bariu, stronțiu, calciu, magneziu, potasiu, sodiu și amoniu. *Anionii*: acizilor clorhidric, bromhidric, iodhidric, azotos, boric, carbonic, fosforic, azotic și sulfuric.

II. *Analiza anorganică cantitativă volumetrică*. Acidimetrie, alcalimetrie, iodometrie, oxidimetrie (metoda cu sulfatul de fer);

precum și analiza cantitativă pe cale de precipitare a ionilor de clor după metoda Mohr și a fosfaților cu acetatul de uraniu. Dozarea carbonatului de calciu. Dozarea îngrășămintelor azotate (sulfatului de amoniu). Aliagele de plumb și staniu.

Academia de înalte studii comerciale și industriale urmărind formarea elementelor diriguitoare ale complexității vieții economice și a corpului didactic din învățământul comercial, în faza actuală de organizare, programă și dezvoltarea cursului de Chimie industrială aplicată, sunt adaptate acestor două ținte.

Fără de a se urmări o specializare chimică, cursul de Chimie industrială aplicată, este dezvoltat pe o premergătoare sintetizare a Chimiei generale, pentru o mai largă și rațională înțelegere a tehnicii generale de fabricație și a posibilităților soluționărilor mai sigure, rapide și proprii a complexităților problemelor economice, în partea referentă la științele aplicate, și pentru pregătirea mai temeinică a profesorilor de chimie și studiul mărfurilor din învățământul comercial.

Pentru o mai completă educare și dezvoltare a spiritului de inițiativă și a accesibilității viitorilor conducători de întreprinderi industriale și comerciale pentru evoluțiile economice, se ține seamă în expunere și se tratează fiecare problemă de chimie industrială aplicată, în complexitatea ei; materiile prime, tehnica fabricațiilor, criteriile în alegerea procedeelor tehnice cele mai propice, posibilitățile de dezvoltare în țară, calitățile produselor, metodele simple pentru descoperirea fraudelor, aplicațiile, transportul, prețul, producția mondială și în România, piețele internaționale de desfacere, cantitățile importate și exportate, etc., cu extensiunea importanței lor industriale, a aplicațiilor și a fabricației sau a perspectivei lor de dezvoltare în Țara noastră.

Educarea chimică este completată cu lucrările de laborator, dirijate din ce în ce în domeniul chimiei aplicate, pe măsura posibilității înzestrării laboratorului cu aparatura necesară.

INDUSTRIILE CHIMICE ANORGANICE.

(Anul II, 2 ore curs, o după amiază laborator).

I. Generalități asupra hidrocarburilor.

Industriile și aplicațiile hidrocarburilor principali și a derivaților lor halogenici, sulfonici, nitrici și aminici din seriile C_nH_{2n+2} (metanul, petrolul); C_nH_{2n-2} (etina, acetilena, carbidul); C_nH_{2n-4} (terpenele-terebentina, esența de terebentină, colofoniul, cauciucul, gutaperca); C_nH_{2n-6} (benzenul și homologii lui); C_nH_{2n-12} (naftenul-naftalina); C_nH_{2n-18} (antracenu, fenantrenul), C_nH_{2n-22} (trifenilmetanul); cloroformul, iodoformul, nitrobenzenul, anilina.

II. *Combustibili*: gazeși, lichizi, solizi. Distilarea lemnului și a huilei.

III. *Generalități* asupra alcoolilor, fenolilor, alchidelor, cetonelor, chinonelor, acizilor, eterilor, eterilor-săruri.

Industria și aplicațiile: alcoolul metilic, fenolilor, crezolilor-acidul picric; alchidei formice, acetonei, camforului, antrachinonei, acizilor acetic, lactic, tartric, citric, benzoic-anhidridei ftalice, salicilic, galic, eterului etilic.

Corpuri grași. Fabricarea săpunului, glicerinei, nitroglicerinei, lumânărilor.

IV. *Hidrații de carbon*. Industria substanțelor amidacee: dextrinei, gomele, amidonul.

Industria glucozei și a zahărului. Industria celulozei, coloidului, celulozoidului, bumbacului explozibil, mătasei artificiale, hârtiei.

Industria de fermentație: alcoolul etilic, berea, oțetul. Lichiorurile.

Industria tăbăcăriei.

Materiile colorante. Prepararea vopselelor minerale și organice. Lustrurile. Cernelile. Cremele de ghețe.

Vopsirea și imprimarea lânii și a bumbacului.

Materiile albuminoide. Industrializarea ouălor, sângelui animal, oaselor și rămășițelor animale.

Lucrări de laborator

Analiza calitativă a apelor naturale: recunoașterea calciului, magneziului, amoniacului, ferului, sodiului, potasei, plumbului, etc. și a sulfatilor, carbonatilor, bicarbonatilor, clorurilor, silicailor, azotitilor, azotaților, fosfaților; duritatea apei, dozarea materiilor organice prin oxidarea lor cu permanganatul de potasiu. Stabilirea unei ape potabile și industriale.

Cântărirea la balanță prin metoda dublei cântăriri. Determinarea densității prin metoda picnometrului. Citirea densității lichidelor cu ajutorul densimetrelor și areometrelor. Determinarea procentului în greutate conținute în soluții de acid clorhidric, azotic, sulfuric, alcooli, amoniac, etc. Transformarea gradelor Baumé în greutatea specifică.

Citirea areometrelor cari ne dau direct concentrația procentului a anumitor amestecuri: alcoolmetre, lactometre, etc.

Purificarea substanțelor. Extracția substanțelor cu aparatul sochlet. Separarea substanțelor prin distilare, antrenare cu vapori și cu pâlnia de separare.

Uscarea substanțelor solide în etuve și sicatoare. Identificarea substanțelor solide prin luarea punctului de topire și a lichidelor a celui de fierbere.

Identificarea funcțională. Reacțiunile de recunoaștere și descoperirea fraudelor în diverși produși chimici: alcool metilic, alcool etilic, glicerina, esența de terebentină, camforul, benzenul, benzina, vaselina, parafina, anilina, fenolii, glucoza, zaharoza, caramelul, mierea, ceara, ciocolata, cacaoa, dextrina, amidonul, gumarabica, tartru, săpunul, taninul.

PRODUSE COMERCIABILE ȘI TEHNOLOGIA LOR.

<p>ANUL II.</p> <p>1. Produsele de natură anorganică</p>	<p>A) Industria silicaților și a varului.</p>	<p>a) Materiale de construcție. b) Sticlă și ceramică. c) adnexe: pietre de măcinat, de șlefuit, de poleit, etc.</p>	
		<p>a) Industria acizilor anorganici.</p>	<p>Sarea gemă, Sarea marină, Sarea rafinată, Sulfatul de sodiu, Soda cu baza de Co, Na, și soda caustică. Hidrate de sodiu = Na ott. Nitratul de sodiu sau salpetru de Chili cu baza de No³ Na nitrat sau azotat de sodiu.</p>
	<p>B) Marea industrie chimică</p>	<p>b) Compușii sodiului</p>	<p>Potasiul din comerț. Salpetru sau Nitrat de k. Chlorura de k. Carbonat de k.</p>
	<p>C) Metalurgia</p>	<p>c) Compușii potasiului</p>	<p>Amoniacul. Cianamida, ca auxiliar carbidul. Chlorura de am. Carbonatul de amoniac, etc.</p>
	<p>D) Produsele chim., farmaceutice. Culori minerale, etc.</p>	<p>d) Compușii amoniacali</p>	<p>Azotate, Fosfate Potasice, superfosfate, calcare Mixte, săruri de Strassfurth, etc.</p>
	<p>E) Material de scris.</p>	<p>e) Ingrășăminte chimice f) Chibrituri și explozibile</p>	

ANUL III.
2. Produsele de natură organică.

A) Produse naturale, semifabricate, fabricate. Exploatate și cumpărate pentru procurarea energiei industriale.	Lemn. Carbuni. Petrol. Gaze.	<p>a) Distilarea uscată a combustibililor. Gaz de iluminat, cox, mangal. Prelucrarea produselor lichide dela distilare: a gudroanelor. Acid acetic, alcool metilic. Apele amoniacale, etc. b) Industria materiilor colorante sintetice. Cereale și derivate. Zahar. Amidon și feculă. Ind. de fermentare.</p>
B) Tehnologia materiilor de origine vegetală	<p>b) Grăsimi vegetale. c) Oleiuri eterice.</p>	<p>{ Materii reșinoase și secrețiuni vegetale.</p>
C) Tehnologia mat. de origine animală.	<p>d) Materii colorante vegetale. e) Celuloza, fabricarea hârtiei, nitroceluloza și materii explozibile de natură organică. f) Condimente, a) Laptele și derivatele lui. b) Grăsimi animale cu industria sapunului. Luminări și produse secundare ca glicerina, etc. c) Oul, mierea, etc. d) Industria pielării cu materiile de argăsit. e) Materiile colorante, animale. f) Materiile odorante</p>	<p>{ Odata cu acest capitol se vor studia cele 3 categorii de materii colorante.</p>
D) Tehnologia fibrelor textile.	<p>Animale Vegetale Minerale</p>	<p>{ Oase, clei, negru animal, etc. Ivoiri, coarne, produse ale pescării: Perle, coralia (mărgăritari). Pene, perx de porc, par, etc. Gelatină, etc. Tabac.</p>
E) Diverse.		

Lucrări practice de laborator la Studiul Mărfurilor și tehnologia lor.

1. Lucrări asupra rocilor de natură eruptivă.
2. Lucrări asupra rocilor de natură sedimentară.
3. Incercări asupra silicaților ca materiale de legătură în construcții.
4. Incercări asupra combustibililor.
5. „ „ petrolului.
6. „ „ uleiurilor industriale de uns.
7. „ „ zahărului.
8. „ „ glucozei.
9. „ „ vinurilor și a berei.
10. „ „ alcoolurilor și a epitraselor.
11. „ „ untdelemnului și alte uleiuri comestibile.
12. „ „ făinurilor.
13. „ „ țesăturilor.
14. „ „ laptelui și derivatelor lui.
15. „ „ grăsimilor animale și vegetale.
16. „ „ pielei și materiile tanante.
17. Examen microscopic al materiilor amidacee.
18. „ „ „ fibrelor textile.
19. Falsificările materiilor alimentare.
20. Incercări asupra hârtiei.
21. Excursiuni științifice pe la diferitele fabrici.

Muzeul de mărfuri al Academiei cuprinde:

1. Mărfuri de origină organică.
2. Mărfuri de origină anorganică.

Printre cele dintâi avem produse din:

- a) Industria silicaților și a vasului: 7 grupe cu 200 produse, cu sticlăria și ceramica.
- b) Industria metalurgică reprezentată printr'o bogată colecție de minereuri și produse fabricate: 150 produse.

În clasa produselor de origină organică avem:

- a) Combustibili solizi și lichizi cu 2 grupe: 60 produse.
- b) Produse rezultate din distilarea combustibililor: 70 produse.

- c) Industria alimentară: 350 produse.
 d) .. lemnului: 60 produse.
 e) .. culorilor: 300 produse.
 f) .. textilă: 250 produse. —
 g) .. pielării: 30 produse.
 h) .. hârtiei și celulozei: 10 produse.

Materii tanante, colecție bogată și rară prin produsele exotice.

Intrate în anul acesta în muzeu: o colecție de Tehnologie a materialelor din următoarele grupe: inul, cânepa, bumbacul, mătasa, cărbuni de pământ, cafea, cacao, tutunul în valoare de Lei 20.000 dela firma Răth's din Leipzig.

Profesorul catedrei de mărfuri și tehnologia lor a făcut excursie la Turda și Oena Mureșului în timp de 3 zile, la toate fabricile de acolo.

Di Negro, directorul fabricelor „Solvay“ a binevoit să pună un autocamion pentru transportul a 40 studenți an. II.

Deasemenea Dsa împreună cu fabrica de ciment a dat masa acestor 40 de studenți iar la Oena Mureșului directorul fabricelor „Solvay“, di Negro a dat o deosebită atenție studenților.

FIZICA INDUSTRIALA

(Anul III, 2 ore săpt.)

Partea I-a. Mecanica și gravitatea. Forțe. Mașini simple. pârghii, scripete, balanțe, cântarul sau balanța romană, cântarul zecimal (bascule). Mișcări. Cinematica. Dinamica. Căderea corpurilor. Sistemul unități C. G. S. Lucrul mecanic. Forța vie. Puterea mecanică. Energia. Diverse forme ale energiei. Transformările lor mutuale. Calorimetrie. Termodinamica. Principiul și teorema lui Carnot.

Partea II-a. Motori. Generalități. Motori animați și motori neanimați. Motori colieni: Mori de vânt. Panemone. Motori hidraulici: roți hidraulice, turbine, mașini cu piston. Generatori de vapori: cazane, diverse sisteme, încălzirea cazanelor, dispozitive de focare pentru diverse combustibile. Mașini termice: locomobile, locomotive, randamentul mașinilor termice. Turbine cu vapori. Turbine cu reacțiune și turbine cu acțiune. Motori cu explozie.

Motori fixi cu gaz sărac. Motori de automobile. Motori de aviație. Motor cu ardere internă. Motor Diesel.

Partea III-a. Electricitatea. Curent electric, intensitate. Electroliza. Legea lui Faraday. Galvanoplastia. Producțiunea energiei electrice. Legea lui Ohm. Pile hidroelectrice. Acumulatori. Polarizare. Lucru sau energie electrică. Electromagnetism. Galvanometrie, electrometalurgie. Ampermetru. Voltmetru. Măsurarea practică a rezistențelor: instrumentele respective Wattmetru. Fenomene magnetice. Inducțiune. Curentul lui Foucault. Dinamuri cu curent continuu și cu curent alternativ. Fenomene periodice în electricitate. Transformatori. Producerea, transportul și întrebuințarea energiei electrice. Instalațiile hidroelectrice. Motori electrice. Tracțiune electrică: tramvaiul și trenul electric. Transformarea energiei electrice în energie calorică și energie luminoasă. Legile lui Joule. Incălzitul electric. Cuptorul electric. Luminatul electric.

TEHNOLOGIA CHIMICA CU APLICATIUNI LA INDUSTRIE

BCU Cluj / Central University Library Cluj
(Anul III, 1 oră).

Arderea și combustibilul. Diverse categorii de combustibil, valoarea lui calorică. Industria distilațiunii lemnului. Distilațiunea huilei. Distilațiunea țigăii, aparatele de distilațiune, de rectificări și rafinării și metodele întrebuințate în aceste trei categorii de distilațiunii. Industria tăbăcării. Diverse metode și aparate de a argăsi, prelucra și confecționa piei de tot felul și cu diverse întrebuințări. Industria vopsitoriei: tehnica vopsitoriei, metodele și aparatele întrebuințate în vopsirea lânii, mătasei, bumbacului cu fibre sau țesături cu coloranți naturali și coloranți sintetici. Imprimarea desenurilor și culorilor pe țesături. Hidrații de carbon. Glucoza, zahărul: procedee industriale de fabricațiune, aparatele întrebuințate și tehnica lor. Despre fermentațiuni. Beuturile fermentate: vinul, cidrul, mustul dulce și berea: procedee industriale de fabricațiune și aparatele necesare. Alcoolul, diversele procedee industriale de fabricațiune, aparatele de distilat și rafinat. Spirit din cereale, spirit din melasa dela fabricarea zahărului. Alcool sintetic. Oțetul: diversele procedee industriale de fabricațiune, aparatele întrebuințate în fabricile de oțet.

COMERȚUL DE CEREALE (*Comerciologia agricolă*)

(Anul III, 2 ore curs).

Partea I-a. — *Considerațiuni economice generale asupra comerțului de cereale.* Importanța economică a cerealelor în cursul vremurilor. Politica cerealistă la diferite popoare. Instituțiuni pentru deservirea comerțului de cereale la noi și la alte popoare.

Partea II-a. — *Considerațiuni statistice și tehnologice asupra cerealelor.* Natura și utilitatea industrială a cerealelor. Zonificarea geografică a producțiunii diferitelor specii de cereale. Statistica internațională a producțiunii și consumațiunii cerealelor. Țări eminentamente exportatoare și importatoare.

Partea III-a. — *Considerațiuni tehnico-comerciale asupra cerealelor.* Calitățile comerciale, tipurile, standardele și considerațiunile de vânzare-cumpărare ale cerealelor, organizarea comerțului de cereale național și internațional, de export și import.

Lucrări de laborator s'au făcut la stațiunea pentru controlul semintelor de pe lângă Academia de Agricultură din Cluj, având de scop: stabilirea calităților comerciale prin determinarea greutateii hectolitrică, determinarea corpurilor streine, determinarea, demonstrarea și manipularea diferitelor balanțe, farinatoamea, diatauscopul, sonde pentru luarea de probe.

COMERȚUL ȘI INDUSTRIA LEMNULUI

(Anul III, 2 ore săpl.)

Statistica pădurilor. Pădurile globului, pădurile Europei. Țări importatoare și exportatoare în lemn. Bogația forestieră a României.

Exploatarea pădurilor. Noțiuni generale de exploatare din punct de vedere comercial. Cubajul materialului lemnos. Cubajul arboretelor: tabele de cubaj, tarife de cubaj și calcul prin formule.

Studiul lemnului. Proprietățile lemnului în legătură cu comerțul și industria.

Industrializarea lemnului. Debitarea în gater, culaajul materialului de cherestea, costul de producție al cherestelei. Uscarea și aburirea lemnului, traverse, pari de mine, stâlpi de telegraf

și telefon, șindrila, sița, doage, cărbuni de lemn, distilarea lemnului, celuloza, poșta de lemn, conservarea lemnolului, etc.

Comerțul lemnului. Sortimentele din comerț, uzanțele comerciale, norme comerciale. Lemnul exotic din comerț. Dispozițiuni pentru transportul lemnului pe C. F. R. și apă, tarife vamale pentru lemn. Impozite asupra pădurilor și industriilor cari prelucresc lemnul.

Legislație forestieră: Codul silvic. Condițiuni de vânzare și exploatare a pădurilor Statului.

STUDIUL PETROLULUI

(Anul III, 1 oră săpt.)

Locul ocupat de petrol în clasa combustibililor. Regimul legal al petrolului în vechea Țară și teritoriile alipite. Politica mondială a petrolului. Introducere în studiul petrolului. Sursele de energie. Chimia petrolului. Geologia petrolului — cu deosebire în Țara Românească și cu exemple. Originea petrolului. Extragerea, transportul și înmagazinarea petrolului.

Industria petrolului :

- a) importanța produselor,
- b) distilarea fracționată,
- c) benzina, gazul lampant, etc.,
- d) posleta, parafina, coloranți,
- e) distilarea distructivă.

Petrolul din punct de vedere comercial. Amenajarea portului Constanța în vederea comerțului exterior al petrolului. Debușurile petrolului românesc.

CORRESPONDENȚA, LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ.

(Anul I, 2 ore săpt.)

a) Curs practic de stil și compozițiuni. (Calitățile generale ale stilului; compozițiunea și genurile ei). Lucrări de seminar.

b) Curs teoretic și practic de corespondență comercială română. (Noțiuni generale de corespondență; categoriile scrisorilor comerciale).

c) Comerț și comercianți. (Noțiuni și împărțirea comerțului, firma).

d) Transacțiuni comerciale. (Elementele transacțiunii, intermedierea în comerț, întreprize, transport, expediție, asigurare).
Lucrări de seminar.

(Anul II, 2 ore săpt.)

a) Plata în comerț. (Instrumente de plată, operațiuni cambiale).

b) Banca și bursa. (Efecte, specula, intermedierea de plăți)

c) Scrisori în afaceri de cambii, de valute, devize, efecte publice, conturi curente, valori, etc.). Lucrări de seminar.

(Anul III, 1 oră săpt.)

a) Momente însemnate din evoluția economică a popoarelor. (Antichitatea, imperiul bizantin).

b) Inceputurile de închegare națională și economică a Românilor.

c) Pimitrie Cantemir și epocă sa.

d) Epoca lui Mihail Kogălniceanu.

e) Literatura economică modernă.

CORRESPONDENȚA ȘI CONVERSAȚIA FRANCEZĂ.

(Anul I, 3 ore săpt.)

Partea I. *I. Corespondența comercială.*

Cap. I. Organisation, Aménagement et outillage du bureau moderne.

Cap. II. Organisation du service de la correspondance.

Cap. III. Les qualités morales du commerçant.

Cap. IV. Aperçus généraux sur la rédaction d'une lettre commerciale.

Cap. V—X. La correspondance proprement dite des circulaires, les offres de service, lettres d'information et de recommandation, demandes de renseignements, réponses à des demandes de renseignements, lettres de crédit.

B) Leçons de langue française.

Cap. I. Emploi de l'article (défini, contracté, partitif).

Cap. II. Fonctions de l'adjectif, son accord.

Cap. III. Emploi des pronoms, remarques sur leurs fonctions, leur accord.

Cap. IV. L'emploi des adjectifs et des pronoms indéfinis.

Cap. V. Formation des temps, remarques sur quelques verbes.

Cap. VI. L'accord des participes.

Cap. VII. L'emploi du substantif.

Cap. VIII. Remarques sur la fonction des mots.

C) Cetire și conorbire.

Le commerce. Les commerçants. Les avantages du commerce. La balance commerciale le protectionnisme. L'éducation du commerçant d'autrefois et de nos jours. Les bienfaits du commerce. L'industrie commerciale dans ses rapports avec les autres industries, etc.

D) Lucrări de seminar. Central University Library Cluj

I. Compozițiunea metodică, cu discuțiuni și comentarii a scrisorilor comerciale respective, prezentate sub forma de mici afaceri sau de subiecte de dezvoltat.

II. Scriere de scrisori în limba franceză sub dictarea românească, sau traduceri din românește în franțuzește cu indicațiuni prelabile asupra vocabularului și asupra formelor gramaticale corespondente.

(Anul II, 3 ore săpt.)

A) Corespondența comercială.

Cap. I. Aperçus généraux sur la correspondance commerciale.

Cap. II. Les qualités du style.

Cap. III—VIII. La correspondance proprement dite (étude approfondie de tous les genres de circulaires). Terminologie commerciale: indications et accessoires du prix; sa réduction et sa notation. Designations correspondant aux modes d'expédition, de paiement et de livraison des marchandises. Ventes directes:

correspondance en affaires de marchandises, offres et demandes d'offres, débat sur la prix et les conditions des commandes, les commandes, leur confirmation et leur execution. La facture, l'avis de traite, l'expédition des marchandises, leur paiement. Correspondance relative aux traites. Correspondance relative aux remises. Ventes indirectes (affaire en commission et en consignation).

B) *Cetire și convorbire.*

Cetirea și convorbirea constă în alegerea subiectelor asupra industriei și comerțului Franței în secolele al XVI. și al XVII., asupra politicii Franței din acele secole și asupra ideilor lor morale și economice; precum și în discuțiuni asupra diferitelor feluri de societăți, asupra falimentului, protestului, etc.

C) *Lucrări de seminar.*

I. Compozițiunea metodică, bazată pe comentarii de fond și de formă a unei întregi serii de scrisori, ocazionate de cursul și aplicațiunile unei întreprinderi comerciale și industriale, dela începutul până la sfârșitul ei, dând loc studiului teoretic și practic al celor mai importante subiecte de corespondență comercială.

II. Scrierea în limba franceză a unora din aceste scrisori sub dictarea românească cu indicațiuni prealabile asupra vocabularului și asupra formelor gramaticale corespondente.

(Anul III, 2 ore săpt.)

A) *Corespondența comercială.*

Cap. I—V. Correspondance en affaires de marchandises (ventes directes, suite); classification des transports: continentaux, par chemins de fer, maritimes, documents. Douane et dédouanement, tarifs douaniers, Droits accessoires, octrois, Assurances maritimes: contrats d'assurance, Solidité des navires.

Cap. VI—XIII. Opérations commerciales de banque: avance des fonds à découvert, de l'ouverture du crédit, du compte courant. Des opérations d'avances des fonds à garanties, l'escompte, les effets de commerce (traite, billet à ordre, le warrant, le chèque), les garanties accessoires (cautionnement, noutissement).

Le protêt faute d'acceptation. Effets de commerce remis pour encaissement. Domiciliation des effets de commerce, leur paiement par intervention. Le crédit documentaire: connaissance, police d'assurance: avances sur ces documents, leur escompte. Les magasins généraux, le warrant, lettres de crédit (chèques, viriments).

B) Cetire și convorbire.

Cetirea și convorbirea privește cu deosebire subiecte de Economie politică, de operațiuni financiare, de practică comercială și industrială, insistându-se asupra comerțului exterior al Franței, asupra studiului transporturilor, asupra lichidării și falimentului și asupra monetei fiduciare.

LIMBA GERMANA

Corespondență și conversație.

(Anul I, 3 ore săpt.)

Carierea comerciantului. Alegerea carierei fetelor. Comerțul în genere. Diferitele stadii de dezvoltare ale comerțului. Importanța economică a comerțului. Felurile comerțului, ș. a.

(Anul II, 3 ore săpt.)

Credit. Polițe. Bănci. Comerțul Germaniei. Import și export. Dezvoltarea industriei. Industria de pe Rin. Uzina Krupp. Industria Saxoniei, ș. a.

(Anul III, 2 ore săpt.)

Târgul din Lipsca. Comerțul de librărie german. Firma Siemens. Industria Turingiei. Fabrica de creioane A. W. Faber. Hamburg și Bremen. Invenția porcelanului în Europa.

Lucrări de seminar.

Anul I. Ofertă. Cerere de preț curent. Comandă. Executarea comenzii. Factură. Revocarea unei comenzi. Confirmarea primirii mărfii. Reclamații. Plata. Somațiune. Cerere de serviciu. Informații. Scrisori de recomandare. Falimente. Circulare, ș. a.

Anul II. Informațiuni pentru deschiderea unui cont curent.

Trimiterea extrasului de cont curent. Polițe pentru cont propriu. Polițe pentru cont străin. Trimitere de polițe pentru scontare. Domiciliare de polițe. Aviz despre trimiterea acoperirii. Depunere de valori. Incasări. Remize. Aviz de plată. Efecte. Serisori de credit. Circulare, ș. a.

Anul III. Circulară: întemeierea unei case de comision. Ordin de cumpărare. Aviz despre executarea ordinului. Ordin de vânzare. Afaceri de consignațiuni. Informațiuni în afaceri de transporturi. Aviz despre expedierea mărfii. Distribuția unei colecții de mărfuri, ș. a.

LIMBA ȘI CORESPONDENȚA ENGLEZĂ.

(Anul I, 2 ore săpt.: 1 seminar).

Noțiuni elementare de fonatie. Alcătuirea fonetică a limbii engleze: fonii consonantici și vocalici (vocale curate și diftongi). Orientare sumară asupra întregii gramatici a limbii engleze. Conversație asupra lucrurilor și acțiunilor de mare circulație. Citire de anunțuri comerciale etc. din „Times”, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Anul II, 2 ore săpt.)

Amplificarea gramaticii cu deosebită insistență asupra conjugării moarte. Lecturi asupra vieții comerciale în genere și celei engleze în specie.

(Anul III, 2 ore săpt.)

Aprofundarea și mai departe a structurii fonetice și gramaticale a limbii. Citire și interpretare de texte comerciale și exerciții de compuneri în englezește.

CORESPONDENȚA MAGHIARĂ

(Anul I, 2 ore săpt.)

Despre efecte comerciale în general. Scopul scrisorilor comerciale, compunerea și stilul lor, forma exterioară și mănuirea lor. Obiectul și clasarea comerțului. Cumpărare, vânzare între producător, consumator, comerciant mic și mare. Afaceri de bani numerar, pe credit și pe termen. Depozitele publice, brevete de invenție, mărci, vama. Instituții comerciale. Asemnarea: cecuri.

clearing, polițe. Scrisori de credit. Perturbări în efectuarea comenziilor și în plăți speciale.

Lucrările practice se fac cu scrisori.

(Anul II, 2 ore săpt.)

Efectuare de plăți prin asignare, prin mandat și prin intermediul mai multor firme. Tragerea și remiterea. Plăți cu de-vize. Acceptarea, domiciliarea și încasarea cambiilor. Copii și duplicate. Protestul și acțiunea regres. Intervenția. Prolongatia cambiilor.

Lucrările practice se fac cu scrisori.

(Anul III, 1 oră săpt.)

Transportul maritim; agenturi pentru transporturi; asigurarea transportului. Afaceri de comisioane, cumpărare și vânzare. Afaceri pe cont comun (a meta). Reprezentarea în comerț. Afaceri bancare: vinderea și cumpărarea de bani și de efecte. Insolvența, falimentul. Operațiuni de comision cu cambii. Afaceri de export-împort.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lucrările practice se fac cu scrisori.

CONTABILITATEA BANCARA.

(Anul I, 4 ore săpt. și 1 seminar).

Introducere: Raporturile contabilității cu celelalte științe. Baza contabilității în partidă dublă, sinteza înregistrărilor. Diviziunea contabilității. Subiecte de contabilitate. Comercianții, istoric. Societăți: civile, comerciale, în nume colectiv, comandită simplă și pe acțiuni, anonime, cooperative, asociațiuni în participațiune, în privința formării, transformării, funcționării, apor-turi, acțiuni, obligațiuni, conversiuni, administrarea, în detalii, etc. paralel cu dezvoltarea acestora, înregistrările respective în toate formele și cazurile aplicate: contabilitatea unei firme în nume colectiv în întregime.

(Anul II, 2 ore săpt.)

Disolvarea și lichidarea societăților civile și comerciale, în

variatele lor cauze, fuziunea societăților, regulele, formele și normele de urmat în detalii cu înregistrările speciale.

Asigurările în toate formele cu înregistrările respective. Obiectul contabilității: patrimoniu, bunuri, mărfuri, scrisoare de trăsură, poliță de încărcare, recipise-warante, facturi, bordereouri, felurile, formele și funcțiunea lor. Scurtă privire asupra monetei, titluri de credit, cambia, gir, protest, în detalii cu înregistrările respective, cekul, clearing-house, înregistrări. Efectele publice, bursele organizate, operațiunile de bursă sub toate fazele și comparate, cu înregistrările specifice. Clasificarea conturilor, funcțiunea lor, registrele legale, uzanțe. Despre bănci în detalii, operațiunile de bancă. Aplicare: monografiile de bancă, înregistrări complete cu toate registrele și documentele.

(Anul III, 2 ore săpt.)

Imprumuturi, deschiderea de credit. Teoria contului curent și calculele respective prin metode uzuale și practice. Diverse sisteme de contabilitate: americană, logismografie, partizi, etc. Teoria inventarului și sisteme de evaluare și aplicări. Bilanțul, fazele lui, mijloace și norme de urmat la închiderea lui, efectele ce le produce, crearea fondurilor de rezervă și speciale, repartitia beneficiilor, redeschiderea operațiunilor. Cerințe legale și uzuale cu variate aplicări de închideri de bilanț în diferite întreprinderi, sociale și bancare. Aplicări: monografiile complete de bancă din inițiativa studenților sub directiva profesorului, aplicații în contabilitatea agricolă. Contabilitatea publică, expertiza și rapoarte de expertiză.

PSIHOLOGIA ȘI LOGICA.

(Anul II, 2 ore săpt.)

Partea I. Metodele de cercetare a vieții sufletești. Cunoașterea funcțiunilor intelectuale emotive și voliționale. Noțiuni de psihotehnică subiectivă și obiectivă. Psihologia profesiunilor. Orientarea și selecționarea profesională. Psihologia reclamei. Organizarea științifică a muncii.

Partea II. Obiectul logicii. Logica formală. Noțiunile judecâți, raționamente. Metodologia logică.

PEDAGOGIA ȘI FILOSOFIA

(2 ore săpt. și o oră seminar).

Partea I. Chestiuni de pedagogie generală. Noțiunea, posibilitatea și necesitatea educațiunii. Factorii educațiunii.

Educația fizică, intelectuală, națională, cetățenească, estetică, morală și religioasă.

Chestiuni de didactică generală.

Noțiunea, scopul și metodele învățământului. Principiile didactice. Școala activă. Principali reprezentanți ai pedagogiei din zilele noastre.

În ora de seminar studenții fac comunicări urmate de discuțiuni asupra operelor și activității educative a unor pedagogi moderni cu scopul de a pătrunde principalele probleme de educație și învățământ.

Pregătirea practică a studenților, cari doresc să îmbrățișeze cariera de profesor la școli comerciale superioare, se face prin asistare la 20 lecțiuni la școala comercială superioară și prin ținerea de 10 lecțiuni, dintre cari una este de probă.

Partea II. Principalele probleme de introducere în filosofie.

Ordinea cursurilor
cu împărțirea lor pe anii de studii și numărul de ore respectiv.

Nr. crt.	Specificarea cursurilor	Numele profesorului	Numărul orelor săptămânale
Anul I.			
1	Drept civil	Victor Popp	2
2	Economia politică	Gheorghe Moroianu	3
3	Contabilitatea	Alex. Ionescu	5
4	Statistica	Dumitru Hașiganu	1
5	Matematica financiară	Aurel Ciortea	2
6	Aritmetica comercială	Sabin Cioran	2
7	Chimia industrială aplicată (teorie)	Sebastian Nicolau	3
8	Chimie (laborator)	Sebastian Nicolau	3
9	Geografia economică	Sabin Opreanu	2
10	Industria și Meseriile în România cu legislația lor	Iosif Gârbacea	1
11	Istoria comerțului (universal)	Marin Dimitrescu	2
12	Limba și corespondența română	Octavian Prie	2
13	" " " franceză	E. Constantinescu B	3
14	" " " germană	Constantin Lacea	3
15	" " " engleză	Petre Grimm	3
16	" " " maghiară	Samuil Szentkirály	2
BCU Cluj / Central University Library Cluj			
Anul II.			
1	Drept comercial comparat	Victor Popp	2
2	Economia națională	Gheorghe Moroianu	2
3	Statistica	Dumitru Hașiganu	1
4	Istoria comerțului (romănesc)	Marin Dimitrescu	1
5	Studiul transporturilor	Dumitru Hașiganu	2
6	Știința și legislația financiară	I. I. Lapedatu	2
7	Comerțul exterior și legislația vamală	Ioan N. Evian	2
8	Matematica financiară	Aurel Ciortea	1
9	Aritmetica comercială	Sabin Cioran	2
10	Geografia economică	Sabin Opreanu	2
11	Studiul mărfurilor și tehnologia lor	Ion Voinea	2
12	Chimia industrială organică	Sebastian Nicolau	1
13	Chimia (laborator)	Sebastian Nicolau	3
14	Limba și corespondența română	Octavian Prie	1
15	Limba și corespondența franceză	E. Constantinescu B	3
16	" " " germană	Constantin Lacea	3
17	" " " engleză	Petre Grimm	2
18	" " " maghiară	Samuil Szentkirály	2
19	Secția Pedagogică { Logica Psihologia	Gh. Bogdan Duică Gh. Bogdan Duică	2 2
Anul III.			
<i>Cursuri comune.</i>			
1	Drept cambial	Victor Popp	1
2	Studiul practic al întreprinderilor ind. și com.	Ion N. Evian	2
3	Studiul mărfurilor	Ion Voinea	2
4	Industria și comerțul petrolului	Ion Voinea	1

Nr. crt.	Specificarea cursurilor	Numele profeso- rului	Numărul orelor săptămă- nale
5	Industria și comerțul lemnului . . .	Alexandru Bratu	1
6	Comerțul cerealelor și al derivatelor lor	Const. Martinovici	1
7	Correspondența com. franceză . . .	E Constantinescu B.	2
8	" " germană . . .	Constantin Lacea	2
9	" " engleză . . .	Petre Grimm	2
10	" " maghiară . . .	Samuil Szentkirály	1
<i>Cursuri de specializare.</i>			
<u>Secția I. Comerț, bancă și asigurări :</u>			
1	Contabilitatea de bancă	Alexandru Ionescu	2
2	Finanțe private	I. I. Lapedatu	2
3	Teoria și tehnica asigurărilor . . .	Aurel Ciortea	2
4	Comerțul cerealelor și al derivatelor lor	Const. Martinovici	1
<u>Secția II. Administrație industrială.</u>			
1	Contabilitatea industrială	Iosif Gârbacea	3
2	Industria și comerțul lemnului . . .	Alexandru Bratu	1
3	" " petrolului	Ion Voinea	1
4	Laborator de mărfuri	Ion Voinea	2
5	Fizica și tehnologia industrială . . .	V. D. Athanasescu	3
<u>Secția III. Pedagogică.</u>			
1	Pedagogia	Gh. Bogdan Duică	2
2	Filosofia	Gh. Bogdan Duică	1
3	Literatura economică română . . .	Octavian Prie	1

Orariul cursurilor Academiei de Inalte Studii Comerciale

		Ora 8—9	Ora 9—10	Ora 10—11	Ora 11—12	Ora 12—13
Luni	I	Correspondența germană		Matematica financiară	Correspondența română	
	II	Aritmetica comercială	Geografia economică	Correspondența germană	Contabilitatea	—
	III	—	—	—	—	—
Marți	I	Chimia ind. aplicată		Contabilitatea	Istoria comerțului	Correspondența engleză
	II	Correspondența română	Matematica financiară	Istoria comerțului	Correspondența engleză	Contabilitatea
	III	—	—	—	—	—
Miercuri	I	Aritmetica comercială (seminar)	Geografia economică	Economia politică	Contabilitatea	Geografia economică (seminar)
	II	Correspondența franceză		Geografia economică	Economia politică	Geografia economică (seminar)
	III	—	—	—	—	—
Joi	I	Aritmetica comercială	Contabilitatea (secția liceu)	Correspondența germană	Correspondența engleză	Contabilitatea (secția liceu)
	II	Correspondența germană		Economia politică	Contabilitatea	Correspondența engleză
	III	—	—	—	—	—
Vineri	I	Correspondența franceză		Economia politică	Correspondența maghiară (facultativă)	
	II	—	Studiul mărfurilor		Comerțul exterior și legislația vamală	
	III	—	—	—	—	—
Sâmbătă	I	Correspondența franceză	Matematica financiară (seminar)	Contabilitatea (seminar)	Statistica	
	II	Aritmetica comercială	Finanțe publice		Correspondența maghiară (facultativă)	
	III	—	—	—	—	—

și Industriale din Cluj, pe anul școlar 1927/1928.

Oră 14—15	Oră 15—16	Oră 16—17	Oră 17—18	Oră 18—19	Oră 19—20
—	—	Economia politică (seminar)		Chimia ind. aplicată	—
Chimia ind. aplicată	Chimia ind. aplicată (seminar)	Chimia ind. aplicată (laborator)		—	—
Industria și comerțul lemnului		Fizica industrială	Teoria și tehnica asigurărilor	Studiul mărfurilor	
Chimia ind. aplicată (laborator)		—	Drept civil	Geografia economică	—
Logica	Psihologia	Drept comercial	—	—	—
Comerțul cerealelor și al derivatelor lor		Correspondența germană	Teoria și tehnica asigurărilor	Lit. economică română	Correspondența franceză
—	—	Chimia ind. aplicată (seminar)	Chimia ind. aplicată (laborator)		—
Studiul mărfurilor (laborator)		—	—	Aritmetica comercială (Seminar)	—
Studiul mărfurilor (laborator)		Tehnologia industrială		Industria și comerțul petrolului	Correspondența franceză
—	—	Correspondența franceză (seminar)	Drept civil	—	—
—	Correspondența franceză	Drept comercial	Economia politică (seminar)	—	—
Pedagogia (seminar)	Pedagogia	Filosofia	Correspondența germană	Correspondența engleză	
—	—	—	Industrii și Meserii și legislația lor		—
—	—	Statistica	Studiul transporturilor		—
Correspondența maghiară (facultativă)	Contabilitatea industrială		Drept cambial	Studiul practic al întreprinderilor ind. și com.	
Chimia industrială aplicată (laborator)			—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	Contabilitatea industrială (seminar)	Finanțe private		Contabilitatea bancară	

Numărul studenților înscriși în Academie dela 1920—1928.

ANUL ȘCOLAR		1920/121	1921/922	1922/923	1923/24	1924/925	1925/926	1926/927	1927/928
ANUL I. licență	Studenti	37	68	176	100	101	91	91	96
	Studente	2	3	4	6	34	19	14	31
ANUL II. licență	Studenti	—	34	46	67	78	74	60	60
	Studente	—	2	3	2	10	15	15	8
ANUL III. licență	Studenti	—	—	33	36	59	52	66	53
	Studente	—	—	2	2	8	12	12	15
Total		39	107	264	213	290	263	258	263

Numărul licențiaților Academiei dela 1923—1928.

Anul 1922—923	Licențiați	9	9
	Licențiate	—	
Anul 1923—924	Licențiați	31	35
	Licențiate	4	
Anul 1924—925	Licențiați	44	50
	Licențiate	6	
Anul 1925—926	Licențiați	25	31
	Licențiate	6	
Anul 1926—927	Licențiați	23	27
	Licențiate	4	
Anul 1927—928	Licențiați	31	48
	Licențiate	11	
Total general			200

E X T R A S

din Regulamentul de studii al Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj.

1. Anul academic începe la 1 Octombrie și se termină la 30 Iunie; în acest interval au loc și sesiunile de examene: dela 1—20 Octombrie și dela 1—30 Iunie, sesiuni ordinare și dela 15—25 Ianuarie, sesiune extraordinară.

2. Frecventarea cursurilor, seminariilor și lucrărilor practice este obligatorie.

Studentul, care la finele anului de studii nu va avea recunoscută frecventarea a cel puțin $\frac{2}{3}$ -imi din totalul orelor, prin cele trei semnături ale profesorului, la mai multe decât la o singură materie de studii obligatorie, (seminariile și lucrările practice considerate deosebit), nu va fi admis a se prezenta la examenele aceluiași an.

Cel cu lipsa frecvenței numai la o singură materie, va fi admis a se prezenta la examenele celorlalte materii, dar este obligat a audia în anul următor cursul nefrecventat.

3. În anul I. de studii se admite: o înscriere ordinară, o reînscrisiere cu recunoașterea eventualelor examene trecute și o a doua și ultima reînscrisiere, aceasta însă numai fără recunoașterea de valabile a frecvenței și a examenelor date și numai cu aprobarea Consiliului Profesorat.

a) Studentul absolvent al anului I. de studii, care a frecventat numai un an cursurile, va putea fi înscris în al II-lea an de studii, dacă are trecute cu succes $\frac{2}{3}$ -mi din examenele asupra materiilor obligatorii ale anului I. (9 examene), și are practica de 2 luni din vacanța mare într'un serviciu al contabilității,

b) Studentul absolvent al anului I. de studii, care a audiat în decurs de 2 ani consecutivi cursurile anului I., va putea fi înscris în anul al II-lea numai dacă are trecute cu succes toate

examele anului I. In caz contrar sau va obține a doua reînscrisiere în anul I., sau va fi exmatriculat.

c) Studentul exmatriculat va putea fi reînscris pentru a doua și ultima oară numai cu aprobarea Consiliului Profesorat și evident, fără a i se recunoaște frecvența și eventualele examene trecute.

4. In anul al II-lea de studii se admite: o înscriere ordinară și numai o singură reînscrisiere.

a) Acel student absolvent al anului II. care a audiat numai în decurs de un an cursurile anului II., va fi înscris în anul al III-lea numai în cazul, că are trecute cu succes toate examenele anului I. și $\frac{2}{3}$ -imi din examenele anului II. și are stagiul de 2 luni de practică din vacanța mare într-un serviciu de contabilitate.

b) Acel student, absolvent al anului II., care a audiat în decurs de doi ani consecutivi cursurile anului II., numai în acel caz va fi înscris în anul III., dacă în ultima sesiune de examene a anului de reînscrisiere sa în anul II. va avea trecute cu succes toate examenele atât ale anului I. cât și ale anului II. de studii. In caz contrar va fi exmatriculat pierzând frecvența și examenele date și ale anului I. și ale anului II.

5. Studentul, absolvent al anului III. va avea să treacă în sesiunile de Iunie și Octombrie ale anului de absolvire toate examenele restante ale anului II. In caz contrar va fi exmatriculat.

Absolventul de Academie, pentru a i-se putea conferi titlul de licențiat, va trebui să treacă cel mult în sesiunile din Iunie și Octombrie ale anului de absolvire și în cele proxime două sesiuni ordinare toate examenele obligatorii ale anului III. In caz contrar va fi exmatriculat pierzând frecvența și examenele tuturor celor trei ani de studii.

6. Studentul care urmează a fi exmatriculat, fiindcă are una din situațiile menționate la punctele 3b, 4b, 5 și care din cauza vreunei forțe majore (boală, concentrare la armată, etc.) a fost lipsit de o sesiune, printr-o decizie motivată a Rectroului, mai are dreptul la o singură sesiune și anume la cea imediat următoare.

Studentul având altă situație decât una din cele menționate în acest punct, nu-și va putea justifica lipsa frecvenței și lipsa examenelor cerute la termenele fixate de regulament, nici prin caz de boală, nici prin oricare alt motiv.

7. Nici un student de anul II. sau III. nu se va putea prezenta la examene din materiile predate în cursul anului respectiv, dacă are restante mai multe decât un singur examen la materiile anului anterior.

Având numai un singur examen restant din anul anterior, se va putea prezenta la examenele anului în curs, cu excepția celui asupra materiei, care este în continuitate cu materia examenului restant.

8. Examenele în scris sunt eliminatorii.

9. În sesiunea din Ianuarie se pot prezenta la examen numai studenții, cărora Rectorul le-a acordat cu motivarea vre-unei forțe majore o ultimă sesiune, apoi studenții, cari au să treacă examene de diferență și în fine cei cari din cauza concentrării la armată au pierdut o sesiune de examene.

10. Din cele trei limbi moderne (franceza, germana și engleza) numai două (alese de student) sunt obligatorii pentru toți trei anii de studii. Din cea de a triea numai materia anului I. de studii este obligatorie; asupra acesteia examenul va putea fi trecut până la înscrierea sa în anul al III-lea de studii.

11. Din cele două secțiuni ale anului III., bancară și industrială, numai una este obligatorie. Pot fi audiate și cursurile celeilalte secțiuni. Asupra examenelor trecute la aceste materii se va libera un certificat. Dacă studentul a trecut toate examenele ambelor secțiuni, aceasta va fi menționată în diploma de licență.

12. Când studentul în cursul examenelor sale anuale a obținut $\frac{3}{4}$ -imi de bile albe, diploma va purta mențiunea: „*Cu distincțiune*“, iar dacă a obținut unanimitate de bile albe, diploma va purta mențiunea: „*Cu mare distincțiune*“ sau magna cum laude.